

**MAYSA ve BULUT ÇİZGİ FİLMİNİN UNESCO
YAŞAYAN EVRENSEL DEĞERLER
BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

Meryem KÖSEOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı

2022

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM PROGRAMLARI ve ÖĞRETİMİ BİLİM DALI

**MAYSA ve BULUT ÇİZGİ FİLMİNİN UNESCO YAŞAYAN EVRENSEL
DEĞERLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

(Examination of Maysa and Bulut Cartoon in the Context of Unesco Living Universal Values)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Meryem KÖSEOĞLU

Danışman: Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Erzurum
Şubat, 2022

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Meryem KÖSEOĞLU tarafından hazırlanan “Maysa ve Bulut Çizgi Filminin Unesco Yaşayan Evrensel Değerler Bağlamında İncelenmesi” başlıklı çalışması 03 / 02 / 2022 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Eğitim Programları ve Öğretimi Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. Halil İbrahim KAYA
Kafkas Üniversitesi Aslı ıslak imzalıdır

Danışman: Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU
Atatürk Üniversitesi Aslı ıslak imzalıdır

Jüri Üyesi: Doç. Dr. Ceyhun OZAN
Atatürk Üniversitesi Aslı ıslak imzalıdır

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

.... / / 202.

Aslı ıslak imzalıdır

Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Maysa ve Bulut Çizgi Filmi’nin Unesco Yaşayan Evrensel Değerler Bağlamında İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

03 / 02 / 2022

Aslı ıslak imzalıdır

Meryem KÖSEOĞLU

Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih vesayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../.... tarih vesayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Bu tezin yazımında bana destek olan danışman hocam Prof. Dr. Adnan KÜÇÜKOĞLU'na, yüksek lisans sürecinde desteklerini esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Adnan TAŐGIN'a, lisans ve yüksek lisans sürecinde katkılarından dolayı kıymetli hocam Doç. Dr. Sinan KOÇYİĞİT'e, tez yazma sürecinde desteklerinden dolayı değerli hocam Doç. Dr. Ceyhun OZAN'a, çalışmaya katılarak görüş bildiren uzman kiőilere, desteklerini sürekli yanımda hissettiğim eőim Emre KÖSEOĞLU ve kızıma, beni her daim destekleyen anne ve babama teşekkür ederim.

Meryem KÖSEOĞLU

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MAYSA ve BULUT ÇİZGİ FİLMİNİN UNESCO YAŞAYAN EVRENSEL
DEĞERLER BAĞLAMINDA İNCELENMESİ

Meryem KÖSEOĞLU

Şubat, 2022, 97 Sayfa

Amaç: Bu araştırmada Maysa ve Bulut çizgi filmi UNESCO Yaşayan Evrensel Değerler sistemi bağlamında incelenmiştir.

Yöntem: Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Veri analizi sürecinde ise betimsel içerik analizinden faydalanılmıştır.

Bulgular: Araştırmacı ile birlikte uzman kişiler tarafından UNESCO Yaşayan Evrensel Değerler sistemi bağlamında incelenen çizgi filmin birinci sezon bölümlerinde (1-34) işbirliği, özgürlük, mutluluk, dürüstlük, sevgi, alçakgönüllülük, saygı, sorumluluk, sadelik, hoşgörü, birlik değerleri bulunmuştur. En fazla işlenen değer iş birliği olduğu en az işlenen değer barış değeri olduğu; bu değerlerin günlük yaşam içerisinde işlendiği ve kazandırıldığı görülmüştür.

Sonuçlar: Araştırma sonucunda Maysa ve Bulut çizgi filminin eğitsel bir değeri bulunduğu, çizgi filmde yer verilen değerlerin izleyiciye okul dışı öğrenme süreçleriyle olumlu örnekler üzerinden ve yaşantıya dayalı olarak sunulduğu, hedef kitle için uygun ve zengin bir içerik olduğu ve eğitici bir materyal olarak öğretim süreçlerinde kullanılabileceği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Maysa ve Bulut, çizgi film, değer, evrensel değer.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

EXAMINATION of MAYSA and BULUT CARTOON in THE CONTEXT of UNESCO LIVING UNIVERSAL VALUES

Meryem KÖSEOĞLU

February, 96 Pages

Purpose: In this research, Maysa and Bulut Cartoon was examined in the context of UNESCO Living Universal Values system.

Method: In this research, the cartoon Maysa and Bulut was examined in the context of the UNESCO Living Universal Values system.

Findings: The values of cooperation, freedom, happiness, honesty, love, humility, respect, responsibility, simplicity, tolerance and unity were found in the first season episodes (1-34) of the cartoon, which was examined by the experts together with the researcher in the context of UNESCO Living Universal Values. It was seen that the most processed value was cooperation, the least processed value was peace and these values were processed and gained in the daily life.

Conclusions: As a result of the research, it was revealed that the cartoon of Maysa and Bulut has an educational value, the values in the cartoon are presented to the audience through positive examples with out-of-school learning processes based on experience, it is a suitable and rich content for the target audience and it can be used as an educational material in teaching processes.

Keywords: Maysa and Bulut, cartoon, value, universal value.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	iii
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş.....	1
Araştırmanın Amacı.....	2
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi.....	2
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
Terim ve Tanımlar.....	4
Çizgi Film.....	4
İKİNCİ BÖLÜM.....	5
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	5
UNESCO.....	5
<i>Unesco Yaşayan Değerler Eğitim Programı</i>	5
Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi.....	8
Değer Eğitiminde Yöntem ve Teknikler.....	9
TRT Çocuk.....	11
Yayın ilkeleri, Standartları, Rollerini.....	11
TRT Çocuk Yapım ve Yayın Kılavuzu.....	12
Maysa ve Bulut.....	15
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	27
Yöntem.....	27
Araştırmanın Yöntemi.....	27
Veri Toplama Süreci.....	27

Veri Kaynakları	27
Verilerin Toplanması	27
Verilerin Analizi.....	28
Geçerlik-Güvenirlik	30
DÖRDÜNCÜBÖLÜM	31
Bulgular	31
Maysa ve Bulut Birinci Sezon Bölümlerinin UYEDSistemi Bağlamında İncelenmesi .	31
İş Birliği Değerine Ait Bulgular.....	32
Özgürlük Değerine Ait Bulgular	37
Mutluluk Değerine Ait Bulgular	38
Dürüstlük Değerine Ait Bulgular	40
Sevgi Değerine Ait Bulgular.....	43
Alçak Gönüllülük Değerine Ait Bulgular	47
Barış Değerine Ait Bulgular.....	48
Saygı Değerine Ait Bulgular	48
Sorumluluk Değerine Ait Bulgular	50
Sadelik Değerine Ait Bulgular	54
Hoşgörü Değerine Ait Bulgular	56
Birlik Değerine Ait Bulgular.....	57
BEŞİNCİ BÖLÜM	61
Tartışma ve Sonuç	61
Öneriler.....	69
KAYNAKÇA	70
EKLER	74
EK-1. Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Birinci Sezon Bölümler Şablonu.....	74
EK-2. Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Çocuk Gelişimi Danışmanı Dr. Aslı Yıldırım ile Yapılan Görüşme	78
EK-3. Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Yapımcısı Mustafa Yavuz Gül İle Yapılan Görüşme	80
EK-4 UNESCO Yaşayan Evrensel Değerler ve Göstergeleri	82
EK-5 Araştırma Kapsamında Kullanılan Veri Formu Çalışması	84
ÖZGEÇMİŞ.....	85

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. <i>Maysa ve Bulut Çizgi Filmi UYED Sistemi Frekans Tablosu</i>	31
Tablo 2. <i>Maysa ve Bulut Çizgi Filmi 1. Sezon Bölümler Tablosu</i>	74
Tablo 3. <i>UNESCO Yaşayan Evrensel Değerler ve Göstergeleri</i>	82
Tablo 4. <i>Sanal Veri Formu Örneği</i>	84

ŞEKİLLER DİZİNİ

Görsel 1. <i>Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Karakterleri.</i>	15
Görsel 2. <i>Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Göç Zamanı.</i>	16
Görsel 3. <i>Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Çamaşır Yıkama.</i>	17
Görsel 4. <i>Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Güz Hazırlığı.</i>	18
Görsel 5. <i>Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Masal Dinletisi.</i>	19
Görsel 6. <i>Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Tatlı Zamanı.</i>	20
Görsel 7. <i>Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Yemek Vakti.</i>	21
Görsel 8. <i>Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Çocuk Karakterler.</i>	24

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

MEB: Millî Eğitim Bakanlığı

UNESCO Yaşayan Evrensel Değerler: UYED

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

İnsanoğlunun var olduğu günden bugüne kadar gelen ve değişmeyen en önemli şeylerden birisi bireyin öğrenme isteğidir. Bu istek bireyin doğumuyla başlayıp yaşamının sonuna kadar devam eder. Birey bu öğrenmeleri sayesinde topluma uyum sağlar ve sosyalleşir.

Toplum tarafından kabul edilen ve bireylerin uyum içerisinde yaşamalarını sağlayan manevi özellikler bütününe ise değer adı verilmektedir. Değerler, bireylere toplumda nasıl yaşaması gerektiğini; hangi davranışların olumlu, hangilerinin olumsuz olduğunu belirtir. Bu nedenle değerler eğitimi sağlıklı bir toplum için önemli bir unsurdur. Bunun için değerler eğitiminin sadece eğitim kurumlarında değil; yaşamın her anında uygulanması gerekmektedir.

Bu anlamda UNESCO tüm dünyadaki çocukların ihtiyaçlarını analiz ederek; onların tamamına hitap edecek 12 kök değer yayınlamıştır. Bu değerler: iş birliği, özgürlük, mutluluk, dürüstlük, sevgi, alçakgönüllülük, barış, saygı, sorumluluk, sadelik, hoşgörü ve birlik değeridir. Unesco bu değerleri belirlerken temel felsefesi tüm dünyada bu değerlerin benimsenmesi ve daha yaşanılabilir bir dünya oluşturma isteğidir.

Sosyal öğrenme kuramına göre, bireyler çevrelerinde iletişim kurdukları yetişkin ve akranlarından ahlaki ve sosyal kuralları öğrenirler (Kaşka, 2020). Bireyin ilk olarak sosyalleştiği aile ortamı aynı zaman da öğrenmenin de ilk kez gerçekleştiği ortamdır. Birey daha sonra okul ve akranları aracılığıyla öğrenme gerçekleştirir (Kırhan, 2007). Teknolojinin ilerlemesi ile çocukların hayatında büyük bir yere sahip olan televizyon da artık çocuklar için bir sosyalleşme aracıdır. Çocuk televizyon aracılığıyla özellikle çizgi filmler sayesinde birçok olayı kısa sürede inceleme fırsatı bulmaktadır. Okula başladığında okula dair birçok bilgisinin olması, öğretmen kavramını, arkadaş kavramını, henüz gerçekleriyle tanışmadan öğrenmesi televizyon aracılığıyla olmaktadır. Bu nedenle çocukların televizyonda izledikleri program içerikleri önem arz etmektedir. Çocukların izledikleri programların verdiği mesajlar, kullanılan üslup, programdaki bireylerin kişilik özellikleri vs çocuklar açısından anlam ifade etmektedir. Örneğin henüz hiç arkadaşı olmayan bir çocuğun televizyon programında gördüğü arkadaşlık ilişkisi, çocukta arkadaşlığa dair ilk izlenimin oluşmasına sebep olacaktır. Bu açıdan özellikle ebeveynler ve eğitimciler çocukların izledikleri TV programlarının onlar için

uygun olup olmadığını kontrol etmelidir. Çocuklar için uygun içeriğe sahip çizgi filmler seçilmelidir. Çocuklara olumlu davranışlar kazandıracak ve olumlu içerikler barındıran çizgi filmler seçilmelidir. Bu anlamda TRT Çocuk olumlu içerikler barındıran, pedagoğ tarafından incelenen çizgi filmler yayınlamaktadır.

Çalışma kapsamında ücretsiz yayın yapan devlet televizyonu TRT Çocuk kanalında yayınlanan Maysa ve Bulut adlı çizgi film incelenmiştir. Bu çizgi filmde UYED sisteminin nasıl işlendiği, nasıl kullanıldığı ve kullanım durumları incelenmiştir.

Resimli Filmler Stüdyosu'na yaptırılan çizgi filmin yapımcılığını Mustafa Yavuz Gül, yönetmenliğini ise Osman Çubukçu üstlenmiştir. Maysa ve Bulut her gün saat "11.55-12.20" saatleri arasında genellikle iki bölüm halinde TRT Çocuk kanalında yayınlanmaktadır. Birinci sezon bölümleri "09.50-13.30" dakika aralığında sürmektedir. Filmin içinde işlenen tema o bölüme adını vermektedir. Örneğin; yerleşme, bilmece hüt-hüt, diş buğdayı gibi konular adını verdiği bölümde işlenmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Maysa ve Bulut çizgi filmi, UNESCO Yaşayan Evrensel Değerler sistemi bağlamında incelenmiştir.

Maysa ve Bulut adlı çizgi filmde;

- a- İş birliği değeri nasıl işlenmektedir?
- b- Özgürlük değeri nasıl işlenmektedir?
- c- Mutluluk değeri nasıl işlenmektedir?
- d- Dürüstlük değeri nasıl işlenmektedir?
- e- Sevgi değeri nasıl işlenmektedir?
- f- Alçakgönüllülük değeri nasıl işlenmektedir?
- g- Barış değeri nasıl işlenmektedir?
- h- Saygı değeri nasıl işlenmektedir?
- i- Sorumluluk değeri nasıl işlenmektedir?
- j- Sadelik değeri nasıl işlenmektedir?
- k- Hoşgörü değeri nasıl işlenmektedir?
- l- Birlik değeri nasıl işlenmektedir?

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Maysa ve Bulut çizgi filmi TRT Çocuk Kanalı'nda yayınlanan ana karakterin okul öncesi dönemde olduğu bir çizgi filmidir. Çizgi filmin içeriğinin Türk toplumuna ifade eden

kültürel öğeleri barındırması, okul öncesi dönem çocuklarına hitap ediyor olması, eğitici yönünün olması, değerleri olumlu olarak işlemiş olması ve içerisinde olumsuz durumların olmamasından dolayı; bu çizgi filmi incelemek büyük önem taşımaktadır.

Çizgi filmlerin eğitsel amaçlı kullanımına ilişkin birçok araştırma bulgusu vardır. Yapılan araştırmalara göre çizgi filmler; eğlence amaçlı, reklam ve halkla ilişkiler amaçlı ve eğitim amaçlı olarak sıralanmaktadır (Kaba, 1992).Eğitim amaçlı çizgi filmler ilk kez 1910 yılında Thomas Edison ile başladı. Edison'a göre çizgi filmler yüksek eğitim potansiyeline sahip ve ileride kitapların yerini alacak yapıtlardır (Can, 1995). Eğitici film tekniklerinin yeni boyutlara ulaştığı 2. Dünya Savaşı yıllarından sonra kitlesel öğretimde oldukça başarılı olan bu filmlerin sınıflarda da kullanılması gerektiğini savunan düşünceler gelişti. Günümüzde bilgisayar teknolojisi ve çoklu ortam yazılımlarının getirdiği kolaylıklar, görüntünün sesin, hareketin sunumunun izleyiciye daha kolay iletilmesini sağlamış ve eğitim alanında yaşanan önemli yapısal değişmelerin önünü açmıştır(Arslan, 2019).

Çizgi filmlerle ilgili yapılan çalışmalarda genellikle çocuklar üzerindeki olumsuz etkilerinden bahsedilmiştir. Fakat bu durum tüm çizgi filmler için geçerli değildir. Eğitim alanında yapılan, belirli sansürlerden geçirilen, pedagoğ eşliğinde hazırlanan çizgi filmlerin çocuklara olumlu etkileri çok fazladır. Özellikle TRT Çocuk kanalında yayınlanan çizgi filmler pedagojik formasyon sahibi yönetmen ve yapımcılar tarafından oluşturulan eğitici yapıtlardır (Akbay, 2019).

Bu açıdan çizgi filmin seçiminde devlet televizyonu TRT Çocuk kanalında yayınlanmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca çizgi filmin ana karakterlerinin küçük yaş grubunda bulunan bireylerden oluşması da seçim sebebi olmuştur. Bu araştırmada Maysa ve Bulut çizgi filminde UYED sisteminin nasıl işlendiği amaçlanmaktadır. Bu değerler işlenirken çizgi filmin izleyiciye verdiği mesajın içeriği incelenmiştir.

Maysa ve Bulut çizgi filminin eğitici yönü çok fazla olmasına rağmen eğitsel çalışmalara rastlanmamıştır. Bundan dolayı yapılan araştırmada çizgi film UYED sistemi bağlamında incelenmiştirErdem'in(2020) çizgi filmde yemek kültürünü incelemiş olması, İslim veKılıçarslan'ın(2020) çizgi filmde dokuma kültürünü incelemiş olması ve Dursun ve Uzuner-Yurt'un(2017) çizgi filmde yerel kültürü incelemiş olması Maysa ve Bulut Çizgi Filmi'nin eğitimle ilgili incelenmediğini göstermiştir.

Çizgi filmlerde evrensel değerlere yer verilmelidir. Böylelikle farklı kültür ve toplumdaki çocuklar kendilerine ait izler görüp çizgi filmi benimseyebilir. Ayrıca farklı ülkelerden gelip Türkçe öğrenmek isteyen yabancı çocuklar için bu çizgi filmler kullanılabilir (Erdem, 2019). Buradan yola çıkılarak Maysa ve Bulut çizgi filmi UYED sistemi bağlamında

incelenmiş ve evrensel değerleri barındırdığı saptanmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışma benzerlerinden farklı olarak alan yazına katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma Maysa ve Bulut isimli çizgi filmle,
- Çizgi filmin 1. Sezon bölümlerinin (1-34) incelenmesi,
- Bu araştırmanın UYED sistemi bağlamında incelenmesi
- Çizgi filmde UYED sisteminin 13 uzman kişi tarafından incelenmesi,
- Araştırmanın 2021-2022 yılları arasında olması.

Terim ve Tanımlar

Çizgi Film

Çizgi film modern anlamda, eleştiri ve güldürüyü yansıtabilmek için gerçek dışı çizimlerin olduğu, resimli görsel sanat anlamına gelir (Yazıcı vd., 2019).

Evrensel Değer

Tüm dünyada barış ve huzurun sağlanması için UNESCO tarafından belirlenmiş olan soyut kavramlara verilen addır (livingvalues.com).

Değer

Sosyal olan bireyin toplum içinde mutlu ve hayat standartlarının daha kaliteli olmasını sağlayan kurallar bütünüdür (Çimen, 2009).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

UNESCO

UNESCO, Birleşmiş Milletler'in eğitim, bilim, kültür, bilgi ve iletişim alanlarında ihtisas örgütü olarak, İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminde, savaşın zihinlerde başladığı ve barış kültürünün her şeyden önce zihinlerde yeşertilmesi gerektiği anlayışı çerçevesinde kurulmuştur. UNESCO Sözleşmesi, 1945 yılı Kasım ayında Londra'da 44 devletin katılımıyla kabul edilmiştir. Türkiye, imzacı ilk 10 devlet arasındadır. UNESCO Sözleşmesi, ülkemizde 20 Mayıs 1946 tarihli ve 4895 sayılı kanunla onaylanmıştır. UNESCO'nun üye sayısı, Filistin'in 2011'de üye kabul edilmesiyle 195'e yükselmiştir. UNESCO'da ayrıca 10 Ortak (Bağlı) Üye Devlet bulunmaktadır(disiliskiler.gov).

Unesco Yaşayan Değerler Eğitim Programı

TDK Güncel Türkçe Sözlük'te (2021) göre değer, Bir ulusun sahip olduğu sosyal, kültürel, ekonomik ve bilimsel değerlerini kapsayan maddi ve manevi öğelerin bütünü olarak ifade edilmektedir. Bu bağlamda değer kavramı için toplumu ilgilendiren ve bireyler arası etkileşimi artıran sosyolojik bir unsurdur denilebilir. Başka bir açıklamaya göre; bireyin yaşadığı topluma uyum sağlamak ve yaptırımlarla karşılaşmamak için düşünce ve davranışlarda olumlu tutum, kabul edilebilirlik, topluma yarar sağlama, üstlendiği rolü yerine getirme durumlarını kapsamaktadır (Çimen, 2019).

Bu bağlamda değerler eğitiminin çocuklar ve toplum üzerindeki etkisi yadsınamaz bir gerçek olup önemi her geçen gün artmaktadır. Bu noktada, yeni nesillerin toplumsal değerleri içselleştirmesi, çocukların her alanda değerlerle iç içe olmaları ile sağlanabilir (Çimen, 2019).Bu durumun farkında olan MEB değerler eğitimini öğretim programına dâhil etmiş ve bu alanda etkinlikler planlamıştır. Fakat her ne kadar MEB tarafından öğretim programına dâhil edilmiş olsa da çocuk için değerler iletişime geçtiği her alanda bulunmaktadır. Bu alanlar için aile, okul, arkadaş çevresi, kitle iletişim araçları, öğretmen vs. sayabiliriz.

Çocukların değerler eğitiminden ve güvenli, kaliteli öğrenme ortamlarını besleyen ortamlardan yararlanacağını hisseden UNICEF ve Brahma Kumaris, 1996 yılında farklı ülkelerden gelen 20 eğitimciyi New York'taki genel merkeze davet etti. Bu grup tüm dünya çocuklarının ihtiyaçlarını, değerlerle çalışma deneyimlerini ve eğitimcilerin bu değerleri

öğrencilerin yaşamlarına nasıl entegre edebileceklerini tartışmışlardır. Bu eğitimciler değer kavramını ve yansıtıcı süreçleri kullanarak küresel anlamda değerlere dayalı eğitimin amaç ve hedeflerini belirlemişlerdir.

UYED sistemi, bireylerin sadece zihinsel değil aynı zamanda duygusal açıdan da yetiştirmeyi ve kendi değerleriyle ilişkilendirip bunları yaşamına aktarmasını amaçlar. Bireylerin kendi kişisel değerlerini keşfedip, bu değerlerden uygun olanlarını seçmelerini ve aynı zamanda kişisel ve kişiler arası becerileri geliştirmeleri istenmektedir.

UYED sisteminin, birçok ülkede eğitimci kadrosu bulunmaktadır. Bu eğitimciler, bireylerin kendi potansiyellerini keşfedip UYED sistemini içselleştirmelerini amaçlamaktadırlar. Eğitimciler; değerleri modellemek, öğrenci görüşlerine saygı duymak, ve bireylerin değerleri uygulamaktan zevk almaları için güçlendirmek için gönüllü olarak atölyelerde çalışmaktadırlar.

Dünya çapında çeşitli Yaşayan Değerler Eğitimi mesleki gelişim atölyeleri ve seminerleri bulunmaktadır. Bu atölyeler daha sonra değerlerin uygulanabileceği alanlara dönüşmektedir.

Eğitimciler, ebeveynler veya kolaylaştırıcılar bir Yaşayan Değerler Eğitimi atölyesine girdiklerinde, kendi değerleri ve yaşamlarında en anlamlı olan deneyimler, insanlar, nitelikler ve değerler üzerinde düşünmeye davet edilirler. Örneğin, yaşamlarında fark yaratan olumlu bir kişi ve bu kişinin sahip olduğu değerler veya nitelikler hakkında düşünceleri istenir. Daha sonra şu soru üzerinde düşünmeye davet edilirler: Dünyadaki herkes bu değeri veya kaliteyi yaşasaydı, dünya farklı olur muydu? Bunun üzerine tüm insanlığın yaygın olarak paylaştığı temel değerlerin olduğu tespit edilmiştir. Kesinlikle sınırlı olmamakla birlikte, bu değerler, yaşamın her seviyesindeki davranışlarımızı, ilişkilerimizi ve etkileşimimizi belirleme konusunda bizi daha da derinleştiren çekirdeği oluşturur. Unesco tarafından belirlenen ve tüm dünyada yaygınlaştırılması istenen değerler şöyledir (livingvalues):

- İş birliği,
- Özgürlük,
- Mutluluk,
- Dürüstlük,
- Sevgi,
- Alçakgönüllülük,
- Barış,

- Saygı,
- Sorumluluk,
- Sadelik,
- Hoşgörü,
- Birlik

Unesco, çocukları uzun süreli bir şekilde olumlu yönde etkilemek için ilk yılların önemini vurgulamaktadır. İlk yıllarda değerler eğitimi çocuklar için; şiddet içermeyen faaliyetler, kendine ve başkalarına saygı, çeşitliliği takdir etme, çocukların olgunlaşması ve bilişsel ve duyuşsal gelişimin desteklenmesi açısından önem arz etmektedir. Unesco, çocuklukta değerler eğitimi belirli temalar etrafında toplamıştır (Unesco, 2000):

- Kendine ve başkalarına saygı duyma, işbirliğini ve çatışma çözme becerilerini geliştirme,
- Çeşitliliğin takdir edilmesi, küresel farkındalık ve çok kültürlü eğitim,
- Çocukların potansiyelini gerçekleştirebilmeleri için evrensel olarak kabul edilen bir dizi değer olarak Çocuk Hakları'na Dair Sözleşme'nin pratikte uygulanması,
- Oyuncaklar tarafından da teşvik edilen TV, filmler, drama tasvirleri dâhil olmak üzere yaygın kültürel şiddetin rolü,
- Doğaya sevgi ve saygı
- Yaratıcılık yoluyla çocuğun hayal gücünün uyarılması,
- Çok kültürlü programlar oluşturarak çocukların farklı dinler, dilleri, kültürleri tanımalarını sağlamak.

Unesco bu temalar çerçevesinde kendi haklarını bilen, diğer insanlara saygı duyan ve farklıları ötekileştirmeyen bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca Unesco bu girişimle farklı hedef gruplarını (politikacılar, liderler, öğretmenler, bakıcılar, aileler, çocuklar) dâhil ederek değerleri erken çocukluk gelişimine entegre etmek için uyumlu ve ortak bir çerçeve geliştirmeyi amaçlamaktadır (Unesco, 2000).

Birçok ülkede UYED sistemini uygulayan öğretmenlerden alınan dönütlere göre, öğretmen-öğrenci ilişkilerinde ve hem sınıf içinde hem de sınıf dışında öğrenci-öğrenci ilişkilerinde olumlu değişikliklerin olduğu görülmektedir(livingvalues).

Tayland'da mülteci kampında UYED sisteminin uygulanmasından bir yıl sonra 24 öğretmenden 9 öğretmenin çocuklarda ve gençlerde şiddet davranışının yüzde yüz iyileşme olduğunu, 15 öğretmen ise çocuklar ve gençlerde yüzde 80 iyileşme olduğunu belirtmiştir.

Brezilya’da ise, sokak çocukları için uygulanan UYED sisteminin ardından şiddet uygulayan ve hapsedilen çocukların üç ay sonra normal yaşamlarına döndükleri ve daha barışçıl ve uyumlu oldukları görülmüştür. Yine Vietnam’da eğitimciler UYED sisteminin uygulanmasının ardından saldırganlık ve riskli çocukların davranışlarında önemli düşüşün olduğunu bildirmişlerdir.

Okul Öncesi Dönemde Değerler Eğitimi

Okul öncesi dönem beyin gelişiminin ve sinaptik bağlantıların kurulma oranının en yoğun ve hızlı yaşandığı dönemdir. Beyin gelişimi çocuğun bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal gelişimi için güçlü bir zemin oluşturur. Bu nedenle çocuklar özellikle okul öncesi dönem olarak adlandırılan yaşamın ilk altı yılında çok hızlı büyürler ve bu gelişim alanlarında şaşırtıcı bir hızla yetkinleşirler. Böylece çocuğun kendi potansiyelini gerçekleştirmesinin ve toplumun üretken bir bireyi olabilmesinin yolu açılmış olur. Beyin okul öncesi dönem boyunca hızlı geliştiği için bu dönem, beynin çevresel etkilere en açık olduğu dönemdir. Bu kapsamda çevre, çocuğun gelişimini ve öğrenme motivasyonunu derinden etkiler. Çocuğun ne kadar keşfedebileceği, neler öğrenebileceği ve hangi hızla öğrenebileceği çocuğun çevresinin ne kadar destekleyici olduğuyla ve çocuğa ne gibi olanaklar sunulduğuyla yakından ilişkilidir.

Erken yaşam deneyimleri çocuğun, öğrenmeye ve kendi becerilerine dair geliştireceği tutumları belirler. Çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüebilmesi, gelişebilmesi ve öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirebilmesi için nitelikli bilişsel uyarıcıların, zengin dil etkileşimlerinin, olumlu sosyal ve duygusal deneyimlerin çocuğa sunulduğu ve çocuğun bağımsızlığının desteklendiği bir çevrenin yaratılmasına ihtiyaç vardır(meb.gov).

Ayrıca okul öncesi dönemde mantık yürütme, analiz, muhakeme gibi bilişsel süreçler tam olarak gelişmediği için karşılaştıkları her yeni durumda doğru ve yanlış arasında ayırım yapmakta güçlük çektikleri için; bu aşamada ailenin etkin olup değerleri çocuklara kitap, oyun, drama, şiir, şarkı, çizgi film vb yollarla kazandırması gerekir(Karakuş, 2015). Çocuğun bu dönemde çevresi; aile, okul ve teknolojinin ilerlemesiyle kitle iletişim araçlarıdır. Kitle iletişim araçlarında içerisinde çocukların zamanlarını en çok ayırdıkları programlar ise çizgi filmlerdir. Bu dönemde çocuklar dünyayı çizgi filmler aracılığıyla tanır ve izlediklerini model almaya başlar. Bu nedenle olumlu davranışların ve değerlerin kazandırılması için çizgi filmlerden yararlanılabilir(Toksoy & Sapsağlam, 2019).

Çizgi filmlerin hem göze hem de kulağa hitap etmesinden dolayı; hem çocukların ilgisini daha fazla çekmekte hem de öğrenmelerine daha fazla katkı sağlamaktadır. Böylelikle çocuklar çizgi filmdeki karakterleri model alarak, onların hareketlerini konuşma

tarzlarını benimsemektedirler(Şahin, 2019). Bu nedenle çocuklar çizgi filmlerden hem olumlu hem de olumsuz birçok yeni davranışı öğrenmektedirler. Çizgi film seçiminde ailelerin ve eğitimcilerin, çocuklara olumlu davranışlar kazandıracak çizgi filmleri seçmesi gerekmektedir.Ebeveynler ve eğitimciler, çocuklara olumlu bir davranışı kazandırmak ve var olan davranışı devam ettirmek için çizgi filmlerden yararlanabilir. Aynı zamanda Türk dilinin kullanımı, aneneler, Türk kültürü, millî manevi değerler vb unsurlar çocuklara çizgi film aracılığıyla kazandırılabilir(Turp-Özdemir, 2020).

Kaba'ya(1992) göre animasyon sadece reklam amaçlı veya sanayi, bilim gibi alanlarda eğitim amaçlı kullanılmamakta; aynı zamanda toplum tarafından kabul edilen kültürü ve değerleri, yapılan film içerisinde iyi-kötü çatışması ile izleyiciye sunmaktadır. Karaca(2019) yaptığı çalışmada Rafadan Tayfa adlı çizgi filmi değerler eğitimi bağlamında incelemiş ve belirlenen değerlerin çizgi filmde olumlu olarak işlendiğini aynı zamanda çizgi filmde olumsuz unsurların olmadığını belirtmiştir. Ay(2021) yaptığı çalışmada Kral Şakir adlı çizgi filmi değerler eğitimi bağlamında incelemiş ve çizgi filmde her bölümde bir değer işlendiğini vurgulamıştır. Çimen(2019), yaptığı çalışmada Rafadan Tayfa adlı çizgi filmi değerler eğitimi bağlamında incelemiş ve değerlerin çizgi filmde olumlu olarak işlendiğini vurgulamıştır. Ünsal(2019) yaptığı çalışmada Rafadan Tayfa, Niloya, Harika Kanatlar, Pepee ve Maşa ile Koca Ayı çizgi filmlerini değerler eğitimi bağlamında incelemiş ve çizgi filmlerde bu değerlerin olumlu olarak işlendiğini belirtmiştir. Genel olarak bakıldığında zaman okul öncesi dönemde değerler eğitimi ve çocuklara olumlu davranışlar kazandırmak için çizgi filmlerin kullanıldığı görülmektedir.

Değer Eğitiminde Yöntem ve Teknikler

Öyküleştirme yöntemi: Öyküleştirme yöntemi verilmek istenen mesajın eğitici tarafından belirlendikten sonra, çoğunlukla sürecin öykü ile başlatılıp; zaman, mekân ve karakter öğelerinin birbirini takip eden olaylar çerçevesinde işlenmesini içermektedir (Eren, 2015). Öyküleştirme yönteminde ele alınan konular çocukların ilgi ve gereksinimlerine uygun şekilde belirlenmelidir. Bu yöntem çocukların var olan bilgilerini kullanarak, yeni bilgileri bu bilgi ve deneyimler üzerine inşa etmelerini sağlar. Böylelikle çocukların hayal gücünü ve sorun çözme becerilerini geliştirebildiği (Yiğit & Erdoğan, 2008) süreçte aktif olarak yer aldığı, problemlere çözümler üretebildiği, tecrübeler kazandığı bir ortam yaratmaktadır (Tepebaş& Haktanır, 2013).

Akran öğretimi/desteği yöntemi: Bu yöntemi, eşit olan ya da denk olan bireyler tarafından destek ve teşvik olarak tanımlayabiliriz. Akran desteğini alan ve vere açısından ilkeler barındıran ce karşılıklı sorumluluk sistemi üzerine kurulmuş, faydalı bir anlaşma olarak tanımlayabiliriz (Çırpan & Çınar, 2013). Bu yöntemin öğrenciye bilişsel, duyuşsal ve

sosyal yönden birçok faydası vardır. Akran öğretimi sadece akademik başarıda değil aynı zamanda çocukların sosyo duygusal becerilerinin gelişiminde de etkili olmaktadır. Aynı zamanda çocuklar akran öğretimini grup içerisinde problemlere tartışıp farklı çözüm yolları üretmek için kullanabilirler. Bu gruplarda çocuklar birbirini destekler teşvik eder ve birbirlerinin sorunlarına çözüm bulurlar. Bir grup içerisine giren bu çocukların kendilerini daha güvende hissetmelerini sağlar (Türkmenoğlu & Baştuğ, 2017).

Soru cevap yöntemi: Soru sormak öğrenme ve öğretme sürecinin önemli bir parçasıdır. Çünkü öğrenen ve öğretene var olan bilgiler üzerine yeni bilgiler ekleme fırsatı sağlar. Özellikle öğrenenin soru sorması zihinsel beceri gerektiren; anlama, öğrenme, öğretme, geri besleme, gözden geçirme gibi faaliyetlerin gelişmesini sağlar (Büyükalın-Filiz, 2009).

Gösterip yaptırma yöntemi: Bu yöntem, bir işlemin uygulanmasını ya da bir aracın nasıl çalıştığını önce gösterip daha sonra açıklama, ardından öğrenen kişiye tarif etme ve alıştırmaya yaptırarak öğretme yoludur. Bu yöntemle öğrenen kişi yaparak yaşayarak öğrenme gerçekleştirmiş olur. Bu yöntemle öğrenmek “yapma” ilkesine dayanır ve basittir (Özer-Özkan & Acar-Güvendir, 2013).

Model alma: Sadece modelin davranışlarının sonuçları değil, aynı zamanda modelin de özellikleri model alma durumunu etkilemektedir (Ceyhan, 2019). Modelin temel özellikleri gözlemleyen kişinin model alma durumunu etkileyen önemli kriterlerdir. Bu kriterler şöyledir:

- **Yaş:** Modelin yaşı gözlem yapan kişinin yaşına ne kadar yakınsa davranışı model alma olasılığı o kadar yüksek olur.
- **Cinsiyet:** Birey kendi hemcinslerinin davranışlarını daha çok model alır. O kişileri kendine daha çok yakın hisseder.
- **Karakter:** Model alınan bireyin karakteristik özellikleri ne kadar güçlü ve sağlamsa davranışlarının model alınma olasılığı da o kadar yüksek olur.
- **Benzerlik:** Birey gözlem yaparken kendisiyle ortak özellikleri fazla olan ve kendisine daha çok benzeyen kişiyi model alır.
- **Statü:** Model almayı etkileyen bir diğer özellikte modelin sahip olduğu statüdür. Eğer model; toplumda yüksek bir statüye sahipse, bu modelin davranışlarının model alınması daha yüksek bir ihtimaldir. Modelin toplumda yüksek bir statüye sahip olması davranışlarının model alınma olasılığını artırır (Ağır, 2005, ss. 242-243).

TRT Çocuk

Kamu yayıncılığı sorumluluğunu 14.11.1983 yılında Resmî Gazete’de yayınlanan 2954-18221 (2) (Kaysis) kanun ile üstlenmiş olan TRT 2008 yılında çocuklara yönelik içerik hazırlayan TRT Çocuk’u çocukların hizmetine sunmuştur. TRT Çocuk 3-12 yaş grubu çocukların fiziksel ve bilişsel gelişimlerine artı değerler katmak, toplumsal, bilimsel ve teknolojik konularda farkındalık oluşturacak içerikler üretmek, 360 derece yaklaşımı ile, çocuklara her platformda içerik sunan TRT Çocuk, ürünleriyle çocukların farklı ve eleştirel düşünebilmesini sağlamak, millî eğitimin temel görüş ve amaçlarına uygun, eğlence ve eğitimi birleştiren, çocukların yaşamlarını olumlu etkileyen içerikleri; kendi ilke standartları, kalite ve yayın bütünlüğünü gözeterek hazırlar ve bu içeriklerin üretilmesine katkı sağlayan içerikler üreten bir kanal olarak tasarlanmıştır (trtcocuk.com):

Yayın ilkeleri, Standartları, Roller

İlkeler.TRT Çocuk, hedef kitlesi sadece çocuklar olan ve çocuk merkezli yayın yapan tematik bir kanaldır. TRT Çocuk hedef kitlenin sağlıklı gelişimini desteklemek için kamu yararına faaliyetlerde bulunur. TRT Çocuk sunduğu içerik hizmetinde aşağıdaki hususları dikkate alır. Genel ahlakın gereklerini, millî gelenekleri ve manevi değerleri gözetmek, Türk millî eğitiminin temel görüş, amaç ve ilkelerine uymak, kolayca anlaşılabilir, doğru, temiz ve güzel bir Türkçe kullanmak, beden ve ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer vermemek.

Yayın Standartları.İçerik değerlendirme bir bilim değil sanattır; çok geniş yelpazede bilgilendirici, estetik, teknik içeriğin değeri hakkında profesyonel bir değerlendirme gereklidir. Bu nedenle TRT Çocuk’un görevi elde ettiği veya ürettiği; kendisine sunulan veya kendi personeli tarafından üretilen içeriğin değerini tartmak ve bütününe bakıldığında yayınladığı içeriğin bahsi geçen etkenler arasında denge sağladığından emin olmaktır. TRT Çocuk içeriği, TRT’nin yayın ilkeleri çerçevesinde değerlendirir ve genel yapım standartlarını veya herhangi bir ilgili teknik standardı, yapım kalitesini veya ihtiyacını karşılamadığı sonucuna varırsa sunulan içeriği reddeder.

Roller ve Sorumluluklar.

TRT Çocuk’un Rolü ve Sorumlulukları.TRT Çocuk kaliteli içerik üretiminin teşviki ve desteklenmesine aktif olarak dâhildir ve hedef kitle adına içerik bütünlüğünü yönetir. TRT Çocuk içeriğin belirtilen standart ve ilkeleri karşılayıp karşılamadığını ve kamu yayıncılığının bir parçası olarak yayına uygun olup olmadığını belirler. TRT Çocuk içeriğin kabul edilmesi ve yayınlanması kararlarını verme sorumluluğu ve takdir hakkına sahiptir. TRT Çocuk ve yapımcı, yapım süreci sırasında etkin bir iş birliği içerisinde olma konusunda karşılıklı

yükümlülüğe sahiptir. Bu işbirliğinin amacı sorunların erken farkına varılması ve çözümü için fırsat sunmaktır. Bu nedenle TRT Çocuk, yapımcıların uymak zorunda olduğu standart ve ilkeler ile ilgili tüm TRT Çocuk yapım esaslarının takibinden sorumludur. TRT Çocuk herhangi bir içeriği yayınlama kararında en son sözü söyler.

TRT Çocuk hangi içeriğin kabul edilip yayınlanacağı hakkındaki genel kararlarını zaman içerisinde, çeşitli konular, bakış açısı, format, teknik ve içerik kaynağı sağlama düşüncesiyle alır. TRT Çocuk, yayın ilkeleri uyarınca çocukların sağlıklı fiziki ve zihinsel gelişimini ve yüksek yararını gözeterek program hizmeti sunma amacı güder.

Yapımcıların Roller ve Sorumlulukları. TRT Çocuk, proje geliştirme ve yapımını tüm yönleriyle yönetebilen tecrübeli yapımcılarla çalışır. İçeriğin temel sorumluluğu yapımcıya aittir; yapımcılar bu içeriğin unsurlarını kontrol etmekle görevlidir. TRT Çocuk bu sürece yayın politikası, hedef kitlenin ihtiyaç ve beklentilerini karşılaması amacıyla müdahale eder. TRT Çocuk, yapımcının içerik seçiminde gerekli olan dürüstlük, doğruluk, yetenek, beceri, iyi niyet ve liyakate sahip olduğunu varsayar. TRT Çocuk içeriğinin yapımcıları, bu standart ve ilkeler ile ilgili tüm TRT Çocuk yapım esaslarını öğrenme ve uygulamadan sorumludur.

TRT Çocuk Yapım ve Yayın Kılavuzu

Bu kılavuz, TRT Çocuk'un çocuk yayını içeriğinin oluşturulması ve buna çocukların katılımının yönetilmesi hakkında yol gösterir. Yapımcının bu kılavuzda yer alan ilkelere göre hareket etmesi beklenir.

Çocuk İçeriği. TRT Çocuk, okul öncesi ve okul çağındaki çocuklar için içerik sunar. TRT Çocuk'un geniş bir yapım yelpazesi vardır. İçerikler; çocukların yaşları, algı düzeyleri ve ihtiyaçlarını karşılamak üzere tasarlanır. Eğitsel ve öğrenmeye yönelik içeriklerin aktif ve interaktif özellikte olmalarına dikkat edilir. TRT Çocuk çocuklara kültürel değerler çerçevesinde eğlenceli, bilgilendirici ve her türlü olumlu gelişime yönelik içerik sunar. Ancak bunu yaparken gerçek dünyayı çocuklardan saklamak istemez.

TRT Çocuk içeriği; çocukların dünyayı kavramasına, gerilimli ve tehlikeli durumları anlayıp bunlarla başa çıkmasına yardımcı olur. Seçilen çocuk içeriği, yetişkinlerin çocukların davranış standartları hakkındaki endişe ve beklentilerini dayatmaktan ziyade çocuklara özgü ve ilişkin olmalıdır.

Çocuklar için tasarlanan içerikte basmakalıp yargılar ve ayrımcılığı önlemek için özel dikkat gösterilmelidir.

Okul Öncesi Yaş Grubu için Hedeflenen Kazanımlar. TRT Çocuk kanalında okul öncesi yaş grubu için yayınlanan içeriklerin kazanımları aşağıda verilmiştir.

- Kişisel özelliklerinin ve farklılıkların tanınmasına destek olmak,
- Farklılıklara karşı (ırk, fiziksel ve zihinsel engel, cinsiyet vb.) duyarlılık ve saygı duygularını oluşturmak,
- Nesne-durum ilişkisini kavramaya yönelik kazanımlar sağlayıp ayırt etme becerisinin gelişimini desteklemek,
- Nesne ve varlıklar arasındaki ayırt edici özellikleri doğru gözlemleyebilme (büyük-küçük, sıvı-katı vb.) yetisini kazandırmak,
- Dil ve anlatımın yalın, kavramların ifadesinin açık ve net bir şekilde ifadesini güçlendirip dil gelişimine katkı sağlamak,
- Duygusal gelişimi desteklemek,
- Cinsiyet ayırımının net ifadesini güçlendirmek,
- Çevre ve doğa bilincini kazandırmak,
- Farklı sosyal yapılar hakkında farkındalık oluşturmak,
- Sosyalleşme süreçlerine destek olmak,
- Çoklu zekâyâ katkı sağlamak,
- Soyut ve somut kavramların belirginleştirilmesi yoluyla algı süreçlerinin gelişimine destek sağlamak.

Okul Çağındaki Çocuklar İçin Hedeflenen Kazanımlar. TRT Çocuk kanalında okul çağındaki çocuklar için yayınlanan içeriklerin kazanımları aşağıda verilmiştir.

- Akıl yürütme ve problem çözme becerilerini geliştirmek, sebep-sonuç ilişkisinin kavranmasına yardımcı olmak,
- Empati kurabilme becerisine destek olmak,
- Evrensel insani ve ahlaki değerlerin içselleştirilmesine yardımcı olmak,
- Kültürel değerlerin içselleştirilmesi,
- Yerel ve küresel değerler arasındaki denge ve ilişkinin kurulmasına yardımcı olmak.

TRT Çocuk İçerikleri

- Elif'in Düşleri
- YadeYade
- Elif ve Arkadaşları
- Ege ile Gaga

- Ciciki
- Kuzucuk
- Kare
- Akıllı Tavşan Momo
- Kaptan Pengu ve Arkadaşları
- Niloya
- Rafadan Tayfa
- Maysa ve Bulut
- Heidi
- İbi
- Aslan
- Vikingler
- Bulmaca Kulesi
- Pırıl
- Z Takımı
- Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu
- Nils ve Uçan Kaz
- Max ve Maestro
- Haberin Olsun
- Dijital Tayfa
- Bulmaca Kulesi
- Yılkı Atı-Doru
- Sürpriz Kutusu

Bu içeriklerden “Sürpriz Kutusu” ve “Haberin Olsun” TV programı, diğer içerikler ise çizgi film olarak izleyiciye sunulur

Maysa ve Bulut

Çizgi filmde ana karakter Maysa ve onun çoban arkadaşı Bulut'tur. Maysa ve Bulut Toroslarda göçebe yaşam süren iki ailenin çocuklarıdır. Akçaoba adlı bir yörük aşiretinin üyeleridir. Çizgi filmde dört aile vardır. Bunlar Maysa'nın ailesi; dedesi, nenesi, annesi ve babasıdır. Bir arada yaşayan geniş bir ailedirler. Diğer aileler ise; Bulut'un ailesi, Kiraz'ın ailesi, Günseli ve Çınar kardeşlerin ailesidir. Aileler daha çok çocuklar üzerinden verilmiştir. Ayrıca obada yaşayan Bora adında bir çoban vardır. Akçaoba aşireti Bora'nın ailesini aramakta aynı zamanda Bora'ya sahip çıkmaktadırlar. Çizgi film dönem olarak 1990 yılının başlarını kapsamaktadır. Bu dönem cep telefonunun yaygın olmadığı hatta sabit telefonların bile yeni yeni yayıldığı bir dönemdir. Fakat oba halkı sürekli göç ettiği için tek iletişim kanalları mektup veya postadır. Oba halkının tamamı Görsel 1'de gösterilmiştir.

Görsel 1. *Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Karakterleri (Özgür Denizli.com)*

Obada günlük yaşam vardır. Herkesin günlük yapması gereken sorumluluklar vardır. Kadınlar daha çok temizlik, çocuk bakımı, yemek yapımı, kışlık hazırlıklarla uğraşırken erkekler bostan, hayvancılık gibi çadırın dışındaki işlerle ilgilenirler. Bazı durumlarda da örneğin çiğ toplama, köme yapımı için ceviz toplama, tarhana yapımı vs. hep beraber görev alırlar. Obada özellikle çocuklar mutlaka belirli sorumluluklara sahiptir. Örneğin; hayvan otlatma, koyun kırma, dereden su taşıma, gibi görevlerin büyük kısmını çocuklar yapmaktadır. Yörük yaşamı sürdürdükleri için, yani göçebe yaşadıkları için çadırda

yaşamaktadırlar. Her ailenin kendine ait bir çadırı var, aile üyeleri o çadırda hep beraber yaşarlar.

Görsel 2’de görüldüğü gibi yörük hayatı yaşadıkları için yazın yaylağa kışın kışlağa göç ederler. Yaylak seçiminde şehirden uzak hayvanların kolay otlatılabileceği, su kenarına yakın ve bir nebze yaz sıcaklığının az olduğu yerler olmasına dikkat edilir. Yaylakta daha çok kış hazırlığı yapılır. Bostanın ekilmesi, kışlık yiyecekler hazırlanması ve koyunların kırılması gibi işlerle uğraşılır. Kışlak seçiminde ise herhangi bir köye yakın, kışın soğukluğunu daha az yaşayacakları sıcak yerleri tercih ederler. Kışın havanın soğuk ve toprağın karla kaplı olmasından dolayı tarım yapılamaz, hayvancılık ise kapalı bir alanda devam eder. Yaz boyunca yaptıkları yiyecekleri ve kazandıkları parayı kullanırlar. Kışın hayvancılık dışında hiçbir gelir kaynakları yoktur. Bu nedenle hayvanlar Akçaoba Aşireti için büyük önem taşır. Hayvanlarla ilgili tüm durumları oba halkı kendisi halleder. Örneğin; bir hayvan rahatsızlandığında ilaçlarını kendileri yapar, bir veteriner gibi hayvanların sağlıklarıyla ilgilenirler.

Görsel 2. *Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Göç Zamanı. Obada Göç Zamanı, Göç, 1. (Masal.xyz.com).*

Şehirden uzak bir yaşam sürdürdükleri için karşılaştıkları problemler karşısında kendileri çözüm bulmaya çalışırlar. Hekimlik, veterinerlik, hukuk, takvim, ziraat vb durumlara ihtiyaç duymaları halinde eskiden gelen bilgiler doğrultusunda var olan problemi çözmeye çalışırlar. Teknolojik alet makine vb hemen hemen yok denecek kadar azdır. Bu nedenle tüm işleri eski

yöntemlerle yapmaktadırlar. Örneğin; tarlayı kürek vb malzemelerle kazarken, taşınma sırasında deve, at ve eşekleri kullanmaktadırlar. Oba halkı ise bazen yaya bazen de hayvanların sırtında göç etmektedirler. Görsel 2’de görüldüğü gibi tamamen insan gücüne dayalı bir yaşam sürmektedirler. Bu durumun olmasının en büyük sebebi ise elektriğin olmaması ve şehre uzak yaşam sürülmesidir. Her ne kadar gençler yerleşik hayatı isteseler de yaşlılar özellikle Yaman Dede bu duruma sıcak bakmamaktadır.

Görsel 3. *Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Çamaşır Yıkama. Obada çamaşır yıkanması, Hafta sonu, 9. (Wattpad.com).*

Yaylağa ya da kışlağa yerleştikten sonra obanın çocukları doğayı keşfe çıkarlar. Obanın çevresindeki kırları, dağları, ovaları, dereleri hatta hayvanları incelerler. Çocuklar bu keşifler sırasında çok keyif alır aynı zamanda çevrelerini tanırlar. Pedagog Aslı Yıldırım ile yapılan görüşmede obadaki çocukların obadaki yaşamdan, doğayla iç içe olmaktan dolayı mutlu olduklarını vurgulamıştır (bkz: Ek-2). Çocukların mutlu olmasından dolayı bu durum bir anlamda gelenekselleşmiştir. Obanın yetişkinleri de çocukken doğayı keşfe çıkarlarmış. Çizgi filmde doğa ve hayvan sevgisine de çok önem verilir. Doğanın düzeni, tabiat kuralları gerek masallarla gerek destanlarla büyükler tarafından çocuklara anlatılır.

Oba halkı arasında yardımlaşma ve empati yapma çok fazladır. Her birey diğeriyle içten ve samimi bir şekilde iletişim kurar varsa eğer problemine çözüm bulmaya çalışır. Görsel 3’te görüldüğü gibi bu durum çocuklar arasında da bu şekildedir. Birbirlerine yardım etme, birbirlerinin problemlerine çözüm bulma gibi durumları içselleştirmişlerdir.

Görsel 4. *Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Güz Hazırlığı. Obada gül şerbeti yapımı, Güлле Bülbül, 27. (Masal.xyz.com).*

Çizgi filmde yazılı olmayan bir kültür aktarımı vardır. Gelenek görenekler, göçebe yaşam, günlük yaşam kuralları, saygı-sevgi, oyunlar, ekonomik uğraşlar gibi öğretiler büyükler aracılığıyla çocuklara aktarılır. Bu aktarım daha çok nasihatler, kıssalar, masallar destanlar veya bire bir gösterip yaptırma ya da sözlü anlatım aracılığıyla gerçekleştirilir. Bu aşamada büyükler tıpkı bir eğitimci gibi davranıp çocuklara yaşlarına uygun bir şekilde kültür aktarımı yaparlar (bkz: Görsel 4). Çocuklar da bu süreçte öğrenmeye hevesli bir şekilde dikkatlice büyüklerini takip edip, öğrendiklerini uygulamaya çalışırlar.

Görsel 5. *Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Masal Dinletisi. Obada masal zamanı, Göç, 1. (Sinefesto.com).*

Oba halkı için misafirperverlik çok önemli bir meziyettir. Obaya gelen her misafir çok iyi ağırlanır, oba halkından bir birey gibi görülür. Misafirle beraber yemek yenir, sohbet edilir. Misafirler giderken, tüm oba halkı toplanır ve misafirler iyi dilek temennileriyle uğurlanır. Örneğin; ozanın ve ailesinin obaya gelişi, ressamın obaya gelişi bu duruma örnektir.

Elektrik olmadığı için güneş hem ısınma hem de aydınlanma aracı olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle günlük işler gündüz vakitlerinde yapılır akşam güneş battıktan sonra herhangi bir iş yapılmaz. Günlük işleri yetiştirebilmek ve güneş ışığından daha fazla faydalanmak için gün doğumuyla birlikte tüm oba halkı güne başlar. Aydınlanma ihtiyacı gaz lambası, fener ya da ateşle, çadırın içinin ısınması sobayla sağlanmaktadır. Çadırın dışında açık havada bulunulan zamanlarda ise, ateş yakılmaktadır (bkz: Görsel 5). Aynı zamanda elektriğin olmaması elektrikli hiçbir aletin kullanılmaması anlamına gelmektedir. Bu nedenle çamaşırlar dere kenarında, bulaşıklar leğenlerde yıkanmakta; televizyon, bilgisayar gibi elektronik aletlerden uzak bir yaşam sürdürülmektedir.

Görsel 6. *Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Tatlı Zamanı. Obada Karlı Pekmezin Doyumsuz Tadı, Korku, 10. (Youtube.com).*

Görsel 6’da görüldüğü gibi aile bireyleri yemeği tek bir kaptan hep beraber yemektedirler. Sofra, yerde serili bir örtü üzerine kurulmaktadır. Yemek yenilen kap ortaya konulmakta, aile bireyleri ise sofranın etrafında oturmaktadırlar. Yemek aile bireylerinin tamamıyla beraber yenmektedir. Kullanılan mutfak malzemeleri, çömlekten, bakırdan ya da tahtadan oluşmaktadır.

Karakterlerin yaşları ve okul dönemleri Yapımcı Mustafa Yavuz Gül ile yapılan görüşmeler doğrultusunda aşağıda belirtilmiştir (bkz: Ek-3).

Maysa,5-6 yaşlarında erken çocukluk döneminde olan bir kız çocuğudur. Çizgi filmin ana karakteri *Maysa*'dır. *Maysa* meraklı, hareketli, maceracı bir çocuktur. Pedagog Aslı Yıldırım ile yapılan görüşmede *Maysa*'nın yaşına uygun bilişsel özellikleri, akıl yürütme süreçlerini rahatlıkla yapabildiğini vurgulamıştır (bkz: Ek-2). Gün içerisinde merak ettiği her şeyin cevabını bulmaya çalışır. Bu cevapları bazen büyüklerinden, bazen arkadaşlarından öğrenir. Sürekli yaşının küçük olmadığını savunur ve bu duruma uygun davranışlar sergiler. Aksi durumda ise üzülür ve hırçınlaşır. Örneğin dişi çıktığında çok üzülmüş okula gitmemiştir, çünkü ona göre bu durum büyümenin göstergesi değil de, küçüklüğün göstergesidir. Aynı şekilde kızamık olduğunda da üzülmüştü. Çevresindeki diğer çocukların da bu durumları daha önceden yaşadığını öğrenince üzüntüsü gitmiş sevinmeye başlamıştır. Çünkü *Maysa*'ya göre bu durumlarla büyüdüğü için karşılaşmıştır.

Maysa'nın çevresindeki diğer canlılar da onun arkadaşıdır. Ağaçlar, kuşlar, kuzular bunlara örnek verilebilir. Kışlağa göç ederken yaylaktaki ağaçla vedalaşıp ona atkı bağlamıştır. Kırlangıçların onunla vedalaşmadan gidişine üzülmüştür, yine aynı şekilde *Maysa*'nın kuzusu Kınalı, *Maysa*'nın en yakın arkadaşı gibidir. Onunla konuşur, dertleşir, yeri geldiğinde kızar hatta ona öğrendiklerini öğretmeye çalışır. Yeni doğan devenin yavrusu Boncuk da diğer arkadaşıdır. Ona ismini *Maysa* vermiştir.

Yaşının küçük olmasından dolayı gündüzleri uyumaktadır. Maysa için uyku yeri bir ağaç altı, kırlar, annesinin kucağı gibi herhangi bir yerdir. Uyuduğunda gün içerisinde gelişen durumları rüyalarında görür. Bu rüyalar Maysa'nın hem çocuk yanının hem de hayalperest yanının ortaya koyan rüyalarıdır.

Maysa, doğada gezmeyi, keşfetmeyi, hayvanlarla oyunlar oynamayı çok sever. Maysa çevreyi anlamlandırıp aynı zamanda gelişen olayları çözmeye çalışır. Bu süreçte çevresindekilerden destek alır. Sorular sorar ve çevresindekiler de onun sorularını cevaplandırarak merakını gidermeye çalışırlar. Maysa'nın merak duygusu ve keşfetme isteği onu sürekli yeni durumlar öğrenmeye itmektedir.

Maysa'nın öğrenmesini bilişsel boyutuyla inceleyecek olursak; daha önce öğrendikleriyle yeni öğrendiklerini ilişkilendirebilmekte ve anlamlandırabilmektedir. Örneğin cevizin kabuğunun renk verdiğini görünce “*kına gibi, neneme verelim de kilimler için boya yapsın*” demiştir. Ya da sincabın ön ayaklarını kendi ellerine benzetmesi, bebeğin bir tane dişi olduğu için onu küçük kendisinin tüm dişleri olduğu için kendini büyük görmesi, mesajla mektubu aynı kavram zannetmesi gibi örnekler verilebilir.

Bulut, Maysa'nın en yakın arkadaşıdır. Maysa'yla yaş farkı olmasına rağmen samimi bir arkadaşlıkları vardır. Bulut hareketli, çalışkan, gözü pek, yardımsever ve yaratıcı bir çocuktur. Yaşından beklenen durumların üstünde davranışlar sergiler. Kendisini obadaki yetişkin erkek bireyler gibi görür. Çizgi filmde Bulut'un annesine yer verilmemiştir. Babası ise Kuzey karakteridir. Maysa yaşadığı durumları, sorunları Bulut'la paylaşır, sorular sorar ve yardım ister. Bulut da bu süreçte Maysa'nın sorunlarını çözmeye, sorularını cevaplamaya çalışır.

(*Yaman*) *Dede*, bilgelik yönüyle ön plandadır. Maysa'nın dedesidir. Gelişen durumlar karşısında gerek hikâyelerle gerek geçmişte yaşadığı olaylarla öğütler verir. Dede, Hikmet Ozan'ı aramaktadır. Hikmet Ozan'a kültürünü aktarıp yerleşik hayata geçmek istemektedir. Fakat ozanı bulmadan bir köye yerleşmek istememektedir. Obada birçok görevi ve sorumluluğu vardır. Bunlar tarla işleri, hayvanların bakımı ve sağlığı, kışlık erzak yapımı vb. işlerdir. Obadaki tüm bireyler onu sever ve sayarlar. Yaman Dede de obadakilere karşı içten ve samimidir. Obadaki sıkıntılara ve problemlere bilgece çözümler bulmaya çalışır. Bu çözümleri bulurken, her yaştaki bireye hitap edecek şekilde yöntemler kullanır. Olaylar karşısında sakin kalıp, yerinde ve doğru kararlar verir. Yaman Dede'nin obada görünmeyen bir otoritesi vardır. Bu otorite yaşından dolayı deneyimine ve bilgisine dayamaktadır. Ayrıca Türk kültüründeki yaşlılara gösterilen saygının da etkisi var diyebiliriz.

Güneş Ana, bilge bir Türk kadınıdır. Maysa'nın babaannesidir. Güneş Ana da Yaman Dede gibi var olan durumlar karşısında masallarla hikâyelerle öğütler verir. Obada birçok sorumluluğu vardır. Bunlar yemek yapma, çamaşır yıkama, kışlık erzak hazırlama vb. işlerdir. Oba halkına karşı sevecen ve samimi bir şekilde iletişim kurar. Oba halkının yaşadığı sıkıntılar karşısında bilgece bir tavırla çözümler bulmaya çalışır. Olaylara soğukkanlı yaklaşır ve hızlıca çözümler bulur. Ayrıca Güneş Ana obanın lokman hekimi gibidir. Hasta olan oba halkına ve hayvanlara ilaçlar yapar. Bu ilaçları dağlardan ovalardan topladığı otlarla yapar.

Devran, çalışkan bir yörük erkeğidir. Devran Maysa'nın babasıdır. Obadaki her birey gibi Devran'ın da görevleri vardır. Bunlar tarla işleri, hayvanların bakımı ve sağlığı, kışlık erzak yapımı vb. işlerdir. Her ne kadar yerleşik hayata geçmek istese de babası Yaman Dede istemediği için göçebe yaşama devam etmektedir.

Perçem, çalışkan bir yörük kadınıdır. Maysa'nın annesidir. Obada çadırın içindeki işlerle ilgilenir. Bunlar, çamaşır yıkama, çocuk bakımı, yemek yapma, kışlık erzak yapımı vb. işlerdir. Perçem de eşi Devran gibi yerleşik hayata geçmek istemektedir. Perçem'in yerleşik hayata geçmek istemesindeki sebep günlük yapılan işlerin yorucu olmasıdır. Çamaşırın derede, bulaşığın leğende yıkanması, yemeklerin ocakta pişirilmesi vb.

Kiraz, Maysa'nın arkadaşıdır. Genellikle annesi Seher'e ev işlerinde yardım eder, yeni doğan kardeşiyle ilgilenir. Obada topluca yapılan işlerde görev alır. Büyüklere yardım eder. Ayrıca dereden su taşır, çamaşır yıkar. Çizgi filmde Kiraz'ın annesi gösterilirken babasına yer verilmemiştir.

Günseli ve Çınar kardeşler de Maysa'nın arkadaşıdır. Obadaki diğer çocuklar gibi ev işlerine ve çadır dışındaki işlere yardım ederler. Günseli, Çınar'ın ablasıdır. Günseli ve Çınar da diğer arkadaşları gibi sorumluluklara sahiptir. Obada yapmaları gereken sorumlulukları vardır. Bunlar hayvan bakımı, çamaşır yıkama, dereden su taşıma, büyüklere yardım etme gibi işlerdir. Günseli ve Çınar kardeşlerin anne ve babası çizgi filmde gösterilmemektedir.

Seher, Kiraz'ın annesidir. Günlük çadır işleriyle ilgilenir, derede çamaşır yıkar, yeni doğan bebeğiyle ilgilenir. Kiraz da Perçem gibi çalışkan evi ve çocuklarıyla ilgilenen bir yörük kadınıdır.

Kuzey, Bulut'un babasıdır. Obada tarım hayvancılık gibi işlerle ilgilenir. Ayrıca demir ve bakır ustasıdır. Obadaki bakır kaplara-kaşıklara kalay yapar, demire şekil verir.

Bora, obada misafir diyebiliriz. Her ne kadar oba halkı Bora'yı sahiplenmiş olsa da Bora'nın gerçek ailesinin nerede olduğu ve kim olduğu bilinmemektedir. Bora obada

hayvanlarla ilgilenir, çobanlık yapar. Ayrıca bağlama çalıp türkü söylemeye çalışır. İleride büyük bir ozan olmak istemektedir.

Obada insanlar kadar hayvanlarla da iletişim vardır (bkz: Görsel 8). Özellikle Maysa yeni doğmuş hayvanları arkadaşı olarak görmektedir. Hayvanlarla oyunlar oynamakta, onlarla konuşmakta hatta yeri geldiği zaman onlara bildiklerini öğretmeye çalışmaktadır. Hayvanlarla olan bu diyalog Maysa için çok önemlidir. Çünkü obada Maysa'nın akranı yoktur ve çevresindeki bireyler Maysa'dan büyüktür. Bu nedenle Maysa hayvanları, arkadaşı-akranı yerine koymaktadır. Onların buldukları her durumda onları düşünmektedir.

Görsel 8. *Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Çocuk Karakterler (Facebook.com).*

Çizgi film Maysa'nın genellikle Bulut'la zaman zaman da diğer arkadaşlarıyla yaşadığı maceraları anlatır. Maysa karakteri, meraklı, öğrenmeye hevesli, sorumluluk sahibi bir bireydir. Hayvanları ve onlarla oyunlar oynamayı çok sever.

Yörük hayatı yaşadıkları için Maysa ve arkadaşları genellikle okula gidememektedirler. O nedenle öğrenme genellikle birbirlerinden ya da büyüklerinden sağlanmaktadır. Bu araştırmada Maysa'nın öğrenme durumları, sosyal öğrenme bağlamında incelenmiştir.

İlgili Araştırmalar

Alanyazın taramasında ilgili araştırmalar şu şekildedir:

Kaşka'nın (2020) yapmış olduğu çalışmada seçilen çizgi filmler verdiği mesajlar açısından sosyal öğrenme bağlamında incelenmiştir. Bu araştırmaya göre çizgi filmlerde en

çok verilen mesaj “yardım etme” iken, en az verilen mesaj “şaka yapma”dır. Çimen (2019), Rafadan Tayfa adlı çizgi filmi ilettiği değerler eğitimi açısından incelemiş ve 10 kök değer yer verildiğini belirtmiştir. En sık bahsedilen değer “yardımseverlik” en az bahsedilen değer ise “vatanseverlik” olmuştur. Arslan (2018) 3 çizgi filmi 8 ayrı bilişsel beceri ve kazanımları barındırıp barındırmama açısından incelemiştir. En yüksek frekansa sahip becerinin “sorgulama” en düşük frekansa sahip becerinin ise “parça bütün ilişkisini kurma” olmuştur. Ayrıca en yüksek bilişsel beceri barındıran çizgi filmin “Pepee” en az barındıran çizgi filmin ise “Kuzucuk” olduğu sonucuna ulaşmıştır. Karaca-Atik (2017) bir yerli bir yabancı iki çizgi filmi kişiler arası problem çözme açısından incelemiş ve 23 kişilerarası problemin nedeninin karşılanmayan psikolojik gereksinimler olduğunu söylemiş ve bunların içinde de en çok güç gereksiniminin öne çıktığı, onu özgürlük gereksinimi ile saygı kazanma ve sürdürme gereksiniminin izlediği, son olarak diğer gereksinimlerin ise son sırada yer aldığı sonucuna varmıştır. Bülbün-Aktı (2014) TRT Çocuk kanalında yayınlanan bazı çizgi filmleri çocuk hakları açısından incelemiş ve çizgi filmlerde çocuk haklarının olumlu kullanımına olumsuz kullanımından daha çok yer verildiğini savunmuştur. En sık bahsedilen hak “yaşama hakkı” en az bahsedilen hak ise “korunma hakkı” olduğu sonucuna varmıştır. Akbay (2019) çizgi filmlerde kültür aktarımı Pepee örneği konusunda yaptığı araştırmada Pepee çizgi filminin çocuklarda olumlu etkiler uyandıracak mesajları yansıtan bir yayın olduğunu ifade etmiştir. Kültürel değerlerin nesilden nesile aktarılması konusunda ise verdiği örnekler, oluşturulan karakterler açısından etkin rol oynadığı söylemiş ancak yapılan söylem ve içerik analizinde kültürel değerleri genel kapsamda ele almış olsa da özelde Millî, Ahlakî, Dinî, Örf ve Adetlerin aktarılması konusunda güçlü bir mesaj yoğunluğuna sahip olmadığını belirtmiştir. Şentürk & Keskin (2019) Rafadan Tayfa çizgi filmde millî ve evrensel değerleri incelemiş ve tüm değerlerin çizgi filmde işlendiğini belirtmiştir. Çizgi filmde evrensel değerlerin millî değerlerden daha fazla işlendiğini ve çizgi filmin çocuklar için olumlu özellikler barındırdığından millî ve evrensel değerlerin aktarımına katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Kaymak & Öğretir-Özçelik(2020) Vikingler çizgi filmde evrensel değerleri bulunup bulundurmama açısından incelemiştir. Çizgi filmde en sık yer verilen değerlerin;sevgi, mutluluk, saygı ve iş birliği olduğu ve en az yer verilen değerlerin ise barış, birlik ve özgürlük olduğunu belirtmiştir. Karakuş (2016) Maysa ve Bulut isimli çizgi filmi kültürel öğeler açısından incelemiştir. Yörüklerin hayatının anlatıldığı çizgi filmde Türk kültürünü ve yaşam tarzını yansıtan pek çok unsurun tespit edildiğini söylemiştir.. Kültürel unsurlar tespit edilirken ilk olarak UNESCO’nun 2013 yılında kabul ettiği 11 kültürel mirasın çizgi filmde varlık yokluk durumuna bakılmış ve bunların içerisinde sadece âşıklık geleneği işlendiği belirtilmiştir. Diğer 10 kültür öğesine rastlanılmamıştır.İslim&Kılıçarslan (2020) Maysa ve

Bulut çizgi filmini dokuma kültürü açısından incelemiştir. Çizgi filmde doğal ip boyama, halı dokuma malzemeleri, motiflerin tanıtıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Türk kültürüne ait unutulmaya yüz tutmuş örf, adet, gelenek görenek ve ananeleri açısından önemli bir yapıt olduğu kanısına varmıştır. Erdem (2020) Maysa ve Bulut çizgi filminde yemek kültürünü incelemiştir. Besinlerin, sadece temel işlevsel ihtiyaçlar için değil aynı zamanda tedavi etme, insanları bir araya getirme, geçiş dönemlerinde üstlendikleri roller bakımından işlevleri olduğu sonucuna varmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmada herkes tarafından kolaylıkla ulaşılabilen, geniş kitleye hitap edebilen, ücretsiz yayın yapan, devlet televizyonu TRT Çocuk kanalında yayınlanan Maysa ve Bulut adlı çizgi film UYED sistemi bağlamında incelenmiştir. Bu kapsamda nitel araştırma yöntemlerinden “doküman incelemesi” kullanılmıştır. Araştırma ile ilgili verilerin incelenmesi ya da toparlanmasında yazılı kaynakların incelenmesine dayanan veri toplama yöntemine doküman incelemesi denir. Araştırma ile ilgili raporlar, belgeler, ses kayıtları, videokasetler vs. güvenilirliği kontrol edilerek sistemli bir şekilde analiz edilmelidir (Karataş, 2015). Hem analizi araştırılan olgu, olay ve durumlar hakkında geniş çapta veri toplanabilmesi amacıyla (Yıldırım & Şimşek; 2011) hem de araştırmanın hedeflerine yönelik bilgilere daha ulaşmak amacıyla (Aydoğdu vd., 2017) doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında Maysa ve Bulut adlı çizgi filmin birinci sezonu incelenmiştir. Birinci sezon ise 1-34 bölümlerini içermektedir (bkz: Ek-1).

Veri Toplama Süreci

Bu bölümde araştırmanın temel veri kaynakları, verilerin toplanması ve veri analizi süreçleri açıklanmıştır.

Veri Kaynakları

Çalışmanın temel veri kaynağı TRT Çocuk kanalında yayınlanan Maysa ve Bulut adlı çizgi filmidir. Araştırmada Maysa ve Bulut adlı çizgi filmi araştırma kapsamında belirlenen ölçütleri karşıladığı için araştırmaya konu edilmiştir. Bu bağlamda Maysa ve Bulut çizgi filmi erken çocukluk dönemini kapsıyor olması, eğitim sürecinin genel olarak okuldışı ortamlarda gerçekleşiyor olması, ailede değer kazandırma süreçlerine yer veriyor olması nedeniyle seçilmiştir. Araştırma kapsamında tamamı 34 bölüm olan Maysa ve Bulut çizgi filminden herhangi bir örneklem alma yoluna gidilmemiş tüm bölümler çalışmaya dahil edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Çalışma kapsamında TRT'nin resmi web adresi olan trtizle.com adresinden Maysa ve Bulut adlı çizgi filmin 1. Sezonun bölüm sayısına ulaşılmıştır. 1. Sezonun 34 bölüm olduğu

tespit edilmiştir. Bölümlere ait özet ise trtizle.com adresinden alınmıştır ve hiçbir değişiklik yapılmadan aktarılmıştır. TRT Çocuk youtube kanalı ve trt.izle kanalı arasında karşılaştırmalar yapılarak bölüm adı ve bölüm numarasına ulaşılmıştır. Çizgi filmin aynı bölümünü TRT Çocuk Youtube kanalı bölümü adlandırarak yayınlarken; trt.izle kanalın numaralandırarak yayınlamaktadır. Örneğin; ilk bölümü TRT Çocuk youtube kanalı “Göç” olarak adlandırıp yayınlarken trt.izle kanalı 1. bölüm olarak yayınlamaktadır. Bölümlere ait bölüm numarası, bölüm adı ve bölüm özeti tablo olarak verilmiştir (bkz. Ek.1).

Daha sonra, trt.izle kanalının paylaştığı çizgi filmin bölümleri (1-34 bölüm) UYED sistemi bağlamında incelenip veri formuna işlenmiştir. Araştırmacı ile birlikte 13 uzman kişi çizgi filmi değerler eğitimi bağlamında inceleyip bu forma bilgileri işlemiştir. Her bölümün en az beş kişi tarafından incelenmesi sağlanarak katılımcılara inceleyeceği bölümler için bir ay süre tanınmıştır.

Sanal ortamda hazırlanan veri formu üç kısımdan oluşmaktadır. 1. kısımda kişisel bilgiler, 2. kısımda UYED sistemine ait değer göstergeleri, 3. kısımda ise çizgi film bölümlerine ait değerleri işaretleme bölümü bulunmaktadır (bkz. Ek-5). 3. kısımda değerlere ait belirli göstergeler oluşturulmuştur. Katılımcılardan bu göstergeleri saptayıp göstergelere uygun değeri işaretlemeleri istenmiştir (bkz. Ek-4). Daha sonra ortak görüşün olduğu değerler belirlenip kayıt altına alınmış ve bölümler bu değerler bağlamında incelenmiştir.

Verilerin Analizi

Bu çalışmanın sonucunda elde edilen veriler “betimsel analiz” kullanılarak analiz edilmiştir.

Yıldırım ve Şimşek’e göre; Betimsel analiz

- Çerçevenin belirlenmesi,
- Nitel verilerin bu çerçeve kapsamında işlenmesi,
- Bulguların tanımlanması,
- Bulguların yorumlanması,

aşamalarını içerir.

1. Basamak: İlk olarak araştırma ile ilgili genel bir çerçeve oluşturulmuştur. Bu çerçeve oluşturulurken eğitim programları ve okul öncesi programı ve UYED sistemi göz önüne alınmıştır. Planlı bir okul eğitimi almayan çocukların öğrenmelerini nasıl gerçekleştirdikleri eğitim programları kapsamında, erken çocukluk dönemindeki bir çocuğun öğrenmesi okul öncesi kapsamında aile bireyleri arasında değerlerin işlenmesi ise UYED

sistemi kapsamında incelenmiştir. Ardından bu çerçeveye uygun çizgi film seçilmiştir. Bu çizgi filmin seçiminde devlet televizyonu TRT Çocuk kanalında yayımlanan ve aynı zamanda yerli çizgi film olmasına dikkat edilmiştir. TRT Çocuk'un yayın ilkelerinin Türk kültürüne uygun olarak belirlenmesi ve Maysa ve Bulut çizgi filminin Türk kültürüne ait öğeler içermesi, unutulmuş gelenek ve görenekleri işleme ve Türk kültüründe çocuk eğitiminin nasıl gerçekleştirildiğini araştırmak açısından uygun görülmüştür. Çizgi filmin yörüklerin yaşamını konu almasından dolayı hem eğitim programları hem de okul öncesi kapsamında araştırmaya uygun görülmüştür.

2. Basamak: Araştırmanın genel çerçevesi oluşturulduktan sonra çizgi filmin UYED sistemi bağlamında incelenmesine karar verilmiştir. Çizgi filmin birinci sezon bölümleri (1-34) Unesco tarafından belirlenen 12 Evrensel Değer bağlamında incelenmiştir. Bu değerler için göstergeler belirlenmiş ve göstergeler ışığında değerler tespit edilmiştir. Çizgi film bu amaçlar üzerinden incelenerek değerlerin nasıl işlendiği konusunda tespitler oluşturulmuştur. Bu aşamada geçerlik ve güvenilirliği artırmak için çizgi filmin bölümleri farklı on üç uzman kişi tarafından incelenip, 12 Evrensel Değer'in bulunup bulunmama durumuna göre veri formu doldurmaları istenmiştir. Çizgi filmde belirli bölümleri inceleyen uzmanlardan o bölümde var olan değerlere ilişkin göstergeleri tespit edip ardından veri formunda ilgili yerlere değerleri işaretlemeleri istenmiştir. Araştırmacı ve on dört uzman tarafından veri işlenen forma göre her bölüm için ortak görüşe sahip değerler tespit edilip raporlandırılmıştır.

3. Basamak: Ardından veri formu sonuçlarına göre araştırmacı ilgili bölüme ait değerleri listelemiştir. Ardından değerlerin ortalamasının üstünde olan bölümleri ilgili UYED sistemi bağlamında incelemiş bölümle ilgili değeri zaman belirteci'ne göre açıklanmıştır. Çizgi filmin bölümlerinde UYED sisteminin kazandırılması ve kazandırılırken ne tür yöntemler kullanıldığı incelenmiştir. Örneğin; sevgi değerinin işlendiği 24. Bölümde

06.05 zaman belirtecinde

Maysa leyleğin gittiğini fark eder ve annesine üzgün bir şekilde “*Ona çok alışmışım. Keşke hep bizimle kalsaydı. Ben de onu çok özleyeceğim.*” der. Olayın gerçekleştiği zaman ve o zamana ait cümle açıklanmıştır. Bazı durumlarda ise cümle yerine sadece araştırmacının gözlemlediği anlar açıklanmıştır. Örneğin; işbirliğinin işlendiği on dokuzuncu bölümde

00.40-01.09 zaman belirtecinde

Bora, Bulut ve Çınar'ın koyunları sürüyü toplamaları,

Seher, Perçem ve Güneş Ana'nın eşyaları deveye yüklemeleri,

Devran, Tufan, Kuzey ve Yaman Dede'nin hep birlikte göçü iyi bir şekilde ilerlemesi için iyi temennilerde bulunması. Olayın olduğu ana ait görüntüler aktarılmış ve zaman belirteci yazılmıştır.

4. Basamak: Araştırmacı bölümleri UYED sistemi bağlamında inceledikten sonra bu bulguları açıklamıştır. Örneğin ikinci bölümde sevgi değeri UYED sistemi bağlamında şu şekilde açıklanmıştır:

Bu durum Maysa'nın hayvan sevgisinin göstergesidir. Maysa'nın hayvanları bu kadar çok sevmesindeki en büyük etken çevresindeki diğer kişilerin de hayvanlarla olan iletişimini gözlemlemesi ve sürekli hayvanlarla ortak bir yaşam sürmesi hayvan sevgisini pekiştirmiştir. Bir anlamda hayvanlar Maysa'nın arkadaşı olmuştur diyebiliriz.

Geçerlik-Güvenirlilik

Geçerlik ve güvenirliliği artırmak için farklı bölümler farklı uzman kişiler ve araştırmacı tarafından incelenip ankette belirtilen yere işlenmiştir. Uzmanlardan beş tanesi okul öncesi öğretmeni, üç tanesi sınıf öğretmeni, bir tanesi sosyal bilgiler öğretmeni, bir tanesi Türkçe öğretmeni, bir tanesi İngilizce öğretmeni, bir tanesi hukuk öğrencisi, bir tanesi eğitim fakültesi öğrencisi olmak üzere on üç kişiden oluşmaktadır. Bu uzman kişiler sanal ortamda oluşturulan veri formunu doldurmuşlardır. Bu formda ilk bölüm kişisel bilgiler bölümünden oluşmaktadır. İkinci bölüm ise çizgi filmin hangi bölümünde UYED'in hangisinin işlendiğine dair bir tablodan oluşmaktadır. Uzman kişiler izledikleri bölümlerde hangi UYED varsa onu tabloya işaretlemişlerdir. Formda ilgili yerlere işlenen değerlere göre ortalamanın üstündeki değerler kabul edilmiştir. Ardından ilgili bölümün ilgili değeri zaman belirteciyle gösterilerek incelenmiştir. Katılımcıların izlediği bölümlere ait bilgi detaylı olarak aşağıda açıklanmıştır:

K1/K6:1-7 arası bölümler

K2/K7:8-14 arası bölümler

K3/K8:15-20 arası bölümler

K4/K9:22-28 arası bölümler

K5/K10:29-34 arası bölümler

K11:1-17 arası bölümler

K12:18-34 arası bölümler

K13:1-34 arası bölümler

Araştırmacı:1-34 arası bölümler

DÖRDÜNCÜBÖLÜM

Bulgular

Maysa ve Bulut Birinci Sezon Bölümlerinin UYEDSistemi Bağlamında İncelenmesi

Maysa ve Bulut çizgi filmi UYED sistemi bağlamında değerlere ait göstergeler çerçevesinde incelenmiştir (bkz. Ek-4).

Bu değerlerin çizgi filmde bulunma sıklığı ve bulunduğu bölümler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. *Maysa ve Bulut Çizgi Filmi UYED Sistemi Frekans Tablosu*

DEĞER	SIKLIK	BÖLÜMLER
	(f)	
İşbirliği	14	1,2,3,5,18,19,20,21,22,23,24,25,26,27
Özgürlük	2	7,12
Mutluluk	7	6,18,23,28,29,30,34
Dürüstlük	4	2,21,31,34
Sevgi	13	1,2,3,4,6,7,9,22,23,24,26,27,29
Alçakgönüllülük	2	7,25
Barış	0	
Saygı	5	1,2,3,29,33
Sorumluluk	8	2,4,6,8,20,21,23,32
Sadelik	4	2,3,4,7
Hoşgörü	2	1,3
Birlik	11	1,2,4,5,6,7,8,9,27,28,34
Toplam veri	70	

Tabloya göre çizgi filmde en fazla yer alan değer 14 bölümde işlenmesiyle işbirliği en az değer ise hiçbir bölümde işlenmemesi ile barış olmuştur. Çizgi filmin yörük ve oba hayatını anlatmasından dolayı iş birliği en yüksek değer çıkmıştır. Aynı zamanda oba halkının şehir yaşamından uzak oluşu barış değerinin en düşük çıkmasına sebep olmuştur. Çünkü barış kavramı daha çok ülkeler arası huzurun sağlandığı durumlarda kullanılan bir kavramdır. Bu nedenle çizgi filmde en düşük değer olarak çıkmıştır.

Yapılan anket sonucunda 10, 11, 13, 14, 15, 16 ve 17. bölümlerde ortalamanın üstünden evrensel değer olmadığı için bu bölümler incelenmemiştir. Çünkü çalışmanın geçerlik ve güvenilirliğinin yüksek olması ve uzman kişiler tarafından ortak görüşe sahip olması açısından ortalamanın altında kalan değerler o bölüm için incelenmemiştir.

İş Birliği Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde işbirliği değerine 14 bölümde yer verilmiştir.

1. bölüm;

00.45 ve 1.00 zaman belirtecinde Devran deveye eşya yükler,

01.44 zaman belirtecinde Bulut elindeki eşyaları taşır,

01.53 zaman belirtecinde Güneş Ana çuval diker,

04.10 zaman belirtecinde Bulut sürüyü yönlendirir,

06.50 zaman belirtecinde Devran ve arkadaşı geceyi geçirmek için çadır kurar.

Obadaki tüm bireyler kadın-erkek, yaşlı-genç demeden obadaki işlerin tamamlanmasını sağlarlar. Oba halkı hep beraber toparlanma işlerinin daha kısa sürede tamamlanıp, yola çıkılmasını sağlar.

2. bölüm;

01.54-02.26 zaman belirtecinde;

Göç sırasında obanın koyunları başka bir sürüyle karşılaşır ve sürünün çobanı Bulut tek başına koyunları ayıramaz. Bu sırada; Kiraz, Günseli, Devran Emmi ve Maysa Bulut'a yardım ederler ve sürü diğer sürüden ayrılır. 01.54-01.59 zaman belirtecinde ise Maysa “*Yine başka sürüyle karışmış haylazlar. Ben şimdi hepsini ayırırım.*” der ve sürünün yanına koşar. Bulut'un tek başına sürüyü ayırması çok zor olacaktı fakat işbirliğiyle sürüler birbirinden ayrılmış oldu.

3. bölüm;

08.45-09.10 zaman belirtecinde;

Yaman Dede, Güneş Ana, Devran Emmi ve Perçem kışlık tarhana hazırlığı yaparlar. Yaman Dede ve Güneş Ana tarhanayı karıştırır, Devran Emmi buğday taşır ve Perçem buğdayı ayıklar. 09.06-09.10 zaman belirtecinde Günseli, “*Neden tarhana hazırlanacağını söylemediniz? Kalır yardım ederdim*” der. Bu cümlede Günseli yapılan her işin beraber

yapıldığını vurgulamıştır. Obada tarhana yapımından göç etmeye kadar tüm işler hep beraber yapılır.

5. bölüm;

03.00-04.42 zaman belirtecinde;

Oba halkı köme için ormana ceviz toplamaya çıkarlar. Ardından toplanılan cevizleri 03.45 zaman belirtecinde Yaman Dede kabuklarından ayırır ve Maysa'yla aralarında şu konuşmalar geçer. Yaman Dede cevizi kabuğundan ayırırken cevizin rengi elini boyar ve bunu gören Maysa “*Aaa dede ellerin boyanmış!*” der. Yaman Dede “*Boyanmış ya, cevizin kabuğundan...*” der. Maysa “*Kına gibi mi?*” der. Yaman Dede “*Evet kına gibi...*” der. Maysa “*O zaman nenem bundan renk yapsın. Kilimleri boyarız.*” der. Yaman Dede “*Tabi. Bak onun için kabukları atmıyorum burada topluyorum.*” der. Maysa bu örnekte cevizin kabuğunun renginden kilimlere boya yapıldığını öğrenmektedir. Ayrıca daha önceden öğrenmiş olduğu kına ile cevizin kabuğunu ilişkilendirmiş ve cevizin kabuğunu nerede kullanabileceği kanısına varmıştır.

04.10 zaman belirtecinde Seher ve Perçem cevizlerin kabuklarını kırar.

04.17 zaman belirtecinde Devran Emmi ve Güneş Ana şerbeti kaynatır.

04.22 zaman belirtecinde Kiraz ve Günseli cevizleri ipe dizerler.

04.40 zaman belirtecinde Kiraz ve Günseli ipe dizdikleri cevizleri şerbetleyip ipe asar. Genel olarak bakıldığı zaman oba halkı köme yapımında işbirliği içerisinde çalışır. Böylelikle aşamalı olarak köme işinin her bir aşamasını farklı kişiler yaparak işin daha çabuk ve kolay bitmesi sağlanmış olur.

18. bölüm;

01.02 zaman belirtecinde Seher ve Günseli'nin çamaşır yıkaması,

01.07 zaman belirtecinde Kuzey'in demir dövmesi,

01.17 zaman belirtecinde Devran ve Yaman Dede'nin çadır kurmaya çalışması,

Örneklere de görüldüğü üzere oba halkı iş birliği içinde yaşamlarını sürdürmektedirler. Obada günlük yaşam koşullarında bölünmüş olan işler vardır. Herkes bu işlerden üzerine düşeni yapmak durumundadır. Böylelikle hem yaşamları daha kolaylaşmakta hem de huzur içinde yaşamlarını sürdürmektedirler.

19. bölüm;

00.40-01.09 zaman belirtecinde

Bora, Bulut ve Çınar'ın koyunları sürüyü toplamaları,

Seher, Perçem ve Güneş Ana'nın eşyaları deveye yüklemeleri,

Devran, Tufan, Kuzey ve Yaman Dede'nin hep birlikte göçü iyi bir şekilde ilerlemesi için iyi temennilerde bulunması,

Göç başlamadan önce obadaki bireyler üzerlerine düşen görevi yerine getirmektedirler. Bu aşamada obadaki bireyler yapacağı işi içselleştirdiği için hiçbir karmaşa yaşanmamaktadır.

03.29 zaman belirtecinde Tufan ve Kuzey'in çadır kurması,

03.55 zaman belirtecinde Çınar, Bulut ve Bora'nın çamura batan kuzuları kurtarmaya çalışması,

09.06-09.33 zaman belirtecinde

Kuzey'in devedeki eşyaları yere indirmesi,

Yaman Dede ve Devran'ın çadır kurması,

Bulut ve Çınar'ın kazanı taşıması,

Bora'nın sürüyle ilgilenmesi,

Perçem ve Seher'in yemek yapması,

Günseli ve Kiraz'ın meyve toplaması,

Kuzey ve Devran'ın çadır kurması,

Obada genç yaşlı herkes yaylağa bir an önce yerleşebilmek için çalışmaktadır. Yerleşme sırasında oba halkı arasında çok net gözlemlenen bu işbirliği aynı zamanda obadaki sosyal yaşamın devamı için en gerekli değerlerden birisidir. Aksi takdirde yaşam şartları ve iş yapılabilirlik çok güç bir durum alır.

20. bölüm;

01.50-02.03 zaman belirtecinde

Maysa ve Yaman Dede'nin beraber çuvala gübre doldururlar. Bu sırada Maysa dedesine “*Bu gübreleri ne yapacağız dede?*” diye sorar. Yaman Dede ise, “*Güzlük çiftimiz için yayacağız.*” der. Maysa “*Güzlük çifti mi?*”, Yaman Dede “*Kışlık yiyeceğimizi ekeceğiz bugün.*” der. Maysa “*Yaşasın ben de geleceğim!*” der.

Bu konuşmalarda görüldüğü üzere Maysa, soru-cevap yöntemini kullanarak dedesinden günlük çiftinin ne olduğunu öğrenmiş hatta ona yardım edeceğini söylemiştir. Yani Maysa burada öğrendiği bilgiyi işlevsel olarak da kullanmıştır.

03.10-03.25 zaman belirtecinde

Devran'ın tarlaya çuvalla tohum taşınması

Maysa'nın tohumları ekmesi,

Yaman Dede'nin toprağı kazması,

Bu durumda Devran, Maysa ve Yaman Dede hep beraber tarlaya tohum ekmişlerdir.

21. bölüm;

01.54 zaman belirtecinde Yaman Dede, Kuzey ve Devran'ın tarlada çapa yapması,

06.53 zaman belirtecinde Maysa ve Bulut'un hastalanan koyunla ilgilenmesi ve ona ilaç içirmesi,

08.53 zaman belirtecinde Çınar ve Günseli'nin yeni meyve fidesini ekmesi,

Bu örneklerde de görüldüğü üzere obada yetişkinler arasında olan işbirliği aynı şekilde çocuklar arasında da devam etmektedir.

22. bölüm;

06.30 zaman belirtecinde

Maysa “*Yarın babamla deredeki bütün yengeçleri toplayacağım*” der. Maysa bu işi tek başına yapamayacağını düşündüğü için babasıyla beraber yengeçleri toplamak istediğini söyler. Bunun üzerine Güneş Ana şu hikâyeyi anlatır:

“Baba yengeç, yavrusuna yiyecek götürürken dereye gördüğü zıplayan küçük insan ayağının yavrusuna zarar verdiğini zannederek, bu tehlikeyi savuşturmak için ayağı küçük ısırır ve yavrusunu alıp kaçarken; küçük kızın babasının ayağı dereye belirir ve yengeç ailesini bir şişeye doldurup derenin kenarına koyar. Yengeçlerin yokluğunda su yosunları bir orman gibi su dibini kaplamış ve balıklar rahat yüzemez olmuştur. Birkaç balık birleşerek başlarına aldığı taşı dere kenarındaki şişeye doğru fırlatır ve şişeyi devirir. Çok acıkan yengeçler dereye girdikleri gibi su yosunlarını budamaya başlar. Balıklar rahatça yüzer”

Güneş Ana ebeveyn öğretimi ve öyküleştirme yöntemiyle Maysa'ya doğanın bir dengesi olduğunu ve doğadaki her canlının belirli bir işi yüklenip onu yerine getirmek için çalıştığını anlatmıştır. Eğer bu canlılarda herhangi birine zarar verilirse diğer canlılara da dolaylı olarak zararı olacağını ifade etmiştir.

23. bölüm;

01.00-01.25 zaman belirtecinde tüm oba halkının ağaçların yapraklarından çiy tanesi toplaması,

04.55-05.00 zaman belirtecinde Güneş Ana, Perçem ve Çınar'ın keşkek yapmak için bakraçları taşıması,

09.18-09.55 zaman belirtecinde obadaki bireylerin hep beraber çiy tanelerini toplaması,

Tüm bu durumlarda oba halkı hep beraber çiy toplamış, topladığı çiylerle yoğurt mayalamış ve mayaladıkları yoğurtla keşkek yapmıştır. Aşamalı olarak gerçekleşen bu işlemlerin tamamında oba halkı hep beraber üzerlerine düşen görevi yapmıştır.

24. bölüm;

03.00-03.07 zaman belirtecinde

Kiraz, Günseli ve Çınar yaralı olan leyleği yakalamaya çalışırlar fakat başarılı olamazlar. Ardından Bulut ağaçtan leyleğin üstüne düşünce leylek sakatlanır ve uçamaz. Bunun üzerine 04.30 zaman belirtecinde Kiraz, Çınar, Bulut, Maysa ve Günseli leyleği hep beraber obaya getirip leylekle ilgilenmeye başlarlar:

05.20 zaman belirtecinde Maysa'nın leyleğe yemek vermesi,

05.26 zaman belirtecinde Maysa ve Bulut'un leyleğin kanadına ilaç sürmesi,

Oba halkı leyleği iyileştirmek için hep beraber çaba göstermiş, leyleğin sakatlığının geçmesi ve daha fazla zarar görmemesi için ellerinden geleni yapmıştır.

25. bölüm;

02.17 zaman belirtecinde Perçem ve Seher'in beraber çile halindeki örgü ipini yumak haline getirmesi,

04.29 zaman belirtecinde devran ve Yaman Dede beraber korkuluk yapması,

Her iki durum da tek başına yapıldığı zaman çok güç olan işlerdir. Çünkü bir kişi için bir kısmını yaparken diğer kişinin de destek olması gerekir. Aksi takdirde o işi yapmak çok güç olur. Bu iki örnekte oba halkı işbirliği içerisinde günlük yaşamlarını devam ettirmektedirler.

26. bölüm;

02.45 zaman belirtecinde Devran ve Yaman Dede'nin Bora'nın getirdiği koyunların yününi kesmesi,

03.30-03.37 zaman belirtecinde Kiraz, Günseli, Perçem ve Güneş Ana'nın kesilen yünleri dereye yıkaması,

Bu iki durum aslında birbirinin devamı olan olaylardır. Yani Bora, Yaman Dede ve Devran koyunların yününi keserken, Kiraz, Günseli, Perçem ve Güneş Ana ise kesilen bu yünleri temizlemek için dereye yıkamaktadır. Bu durumda bir işin aşamalarını farklı kişiler yaparak o işi tamamlamışlardır.

27. bölüm;

03.35-05.22 zaman belirtecinde

Tüm oba halkı gül ağacından gül yaprağı toplar. Ardından topladıkları bu gül yapraklarını obaya getirirler. Günseli, Perçem ve Seher bu gül yapraklarını ovalarken; Güneş Ana ise ateşi yakar. Kiraz, Güneş Ana'ya su, Devran ise un taşır. Bu süreçte aşamalı olarak gerçekleştirilen bir işin her aşamasında farklı kişiler rol almış ve o işi bitirmeye çalışmışlardır.

Özgürlük Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde özgürlük değerine 2 bölümde yer verilmiştir.

7. bölüm;

02.48-08.33 zaman belirtecinde Günseli okula gittikleri zaman obada onlara kimin yardım edeceğini düşünüp obada kalmak istediğini söyler. Bunun üzerine Güneş Ana şu masalı anlatır: *“Yıllar önce bu taşların bu ovaların bu dağların ve ırmakların varlığında insan ömrü dediğin ne ki? Eski zamanlarda ezelden beri insanları diri tutan çalışmaktır. Çok eskiden bir kız varmış, bu kız çok çalışkan imiş sabah kalkar ilk önce ahırını temizler, sağdığı sütün birazı ile yoğurt kalanı ile peynir yaparmış. Babası onları pazara götürüp satar, kız ise diğer vaktini halı tezgâhında halı dokuyarak geçirirmiş. Kızcağız gün boyu çok yorulduğu için gece yatağına yatar yatmaz uyurmuş. Bu yüzden kız hiç rüya görmezmiş. Kız bir gün su bakracına dereden su doldurmak için gitmiş dereye eğildiğinde kendi yüzünü görmüş, fakat yüzü çok somurtkan imiş çokta yorgun tam suyu dolduracağı zaman elinden düşürmüştü. Hayal balığı beni göremez ve de duyamazsın öyle taş gibi durma bana bir sinyal ver sinyali alınca sen denizci nedir bilir misin? Benim gibi dalgalar asi kardeşleri gemiler ise şefkatli anneleridir. Ufukta görünen karada hasretini çektiği yarenleridir. Denizden ayrılamazlar*

Beni herkes göremez beni hayalleri açık olanlar görür. Bana soru sor her şeyi sor İnsan hayatı o kadar renklidir ki farklı şeyleri keşfetme zamanıdır. Bırak bakracın orada kalsın sen eğlenmene bak onun için ki çocuklar okula gitmelisiniz.” der. Güneş Ana bu hikâyede gerçek mutluluğun özgür olmakla geleceğini ve özgürlüğün de Akça Oba'nın dışına çıkmakla olacağını ifade etmiştir. Güneş Ana özgürlüğün değişik birçok dünyada olduğunu ve bunu okulla keşfedebileceklerini; bunun için de okula gitmeleri gerektiğini savunmuştur. Güneş Ana öyküleştirme yöntemi ile çocuklara özgürlük ve mutluluk arasındaki ilişkiyi anlatmıştır. Hikâyenin ardından çocukların hayal balığını görmek için dereye gitmeleri ve bu konu üzerinde şakalaşmaları hikâyenin çocuklar üzerinde etkili olduğunun göstergesidir.

12. bölüm;

06.25 zaman belirtecinde Maysa'nın dişi çıktığı için korktuğunu Yaman Dede duyar ve bunun üzerine şu hikâyeyi anlatır: *“Bundan yıllar önce ta Kaf Dağının da ötesinde bir çocuk yaşarmış bu çocuğa biri bilmece soracak diye çok korkarmış ve öyle tedirgin olurmuş ki çünkü hiçbir bilmeceyi bilemezmiş MANTARLAR NEDEN ŞEMSIYE BİÇİMİN DE OLUR? Yağmurlu yerlerde yetiştikleri için, ANNE KIRK AYAĞIN EN YORGUN OLDUĞU GÜN HANGİ GÜNDÜR? Yavrularının ayaklarını yıkadığı gündür, en sonunda onu bulamayacakları bir yere kaçmış insanlardan saklanırsa bir bilmece soramayacaklarını ve tedirgin olmayacağını düşünürmüş. Zaman geçtikçe öyle sıkılmış ki yalnızlıktan evine dönmeye karar vermiş, yolda bir birilerine bilmece soran ve bilmece çözmeye çalışan insanları görmüş, çocuk anlamış ki tedirginliğin asıl nedeni bilmemekten korkması imiş bunu anlayınca ve başkalarıyla çözenin keyfini anlayınca çok mutlu olmuş bundan sonra çocuğun adı bilmececi çocuk olmuş ve bilmece üretmeye başlamış.”* Yaman Dede öyküleştirme yöntemiyle Maysa'ya ‘kişi korkularıyla ne kadar yüzleşirse o kadar mutlu olur’ mesajını vermiştir. Çünkü kişi tereddütünü yaşadığı durumun üstesinden gelirse o zaman onun karanlık dünyasından kurtulmuş olur. Aynı zamanda kişi korkularıyla yüzleştikçe özgürleşir özgürleştikçe de mutlu olur. Bu hikâyeyi dinleyen Maysa mutluluğun insanın kendi iç dünyasında olduğunu anlamışhatta dışının çıkmış olmasına sevinmeye başlamıştır. Çünkü Maysa korkusuyla yüzleşebilmiş ve onun üstesinden gelebilmiştir.

Mutluluk Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde mutluluk değerine 7 bölümde yer verilmiştir.

6. bölüm;

05.55 zaman belirtecinde Bulut'un geri geldiğini gören Çınar'ın sevinmesi,

06.11 zaman belirtecinde Bulut'un geri geldiğini gören Kiraz ve Günseli'nin sevinmesi,

06.25 zaman belirtecinde Kuzey'in oğlu Bulut'u görüp sarılması,

Bulut'un obaya geri dönmesi ile obadaki herkes çok sevinir ve Bulut'un yanına gider. Bulut'a onu çok merak ettiklerini söylerler. Bunun üzerine Bulut çok üzgün ve pişman olduğunu söyler. Bulut bu olayda çobanlığın çok önemli bir iş olduğunu anlamış ve daha iyi bir çoban olmak için kendini geliştirme kararı alır.

18. bölüm;

02.59 zaman belirtecinde gökkuşağını gören Maysa'nın boncuklarını yere atıp "Yaşasın gökkuşağı!" diye bağırması,

03.25 zaman belirtecinde çocukların hep beraber gökkuşağının bittiği yeri görmek için sevinçle koşmaları,

Yeni doğan deve yavrusu bir süre hareket etmeyince oba halkı bir an kedere kapılıp üzölmeye başlamıştır. Fakat 09.32 zaman belirtecinde devenin yavrusu ayağa kalkınca tüm oba halkının sevinmesi ve 09.36 zaman belirtecinde Maysa'nın "Ya demiştim size, yaşasın!" diye bağırması,

Tüm bu örneklerde mutluluk değerinin işlendiği görölmektedir. Genel olarak bakıldığı zaman mutluluk kavramı obada her an rastlanılan bir değerdir. Özellikle yaşlıların sürekli güler yüzlü olmaları, sakin ve bilgin tavırları mutluluk değerinin oba halkı arasında daha hızlı yayılmasını sağlamaktadır.

23. bölüm;

05.58-06.56 zaman belirtecinde

Maysa takıları alır ve sahiplerine dağıtır. Bu işi yapmak Maysa'nın çok hoşuna gider ve mani söylenileceğini duyunca "Mani de mi var yaşasın!" diyerek sevincini göstermiş olur.

28. bölüm;

08.10-09.10 zaman belirtecinde Hacivat ile Karagöz'ü izlemeye giderler. Çocuklar gösteriyi büyük mutluluk ve hayranlıkla izlerler. Gösteri bittiğinde Maysa Hacivat ile Karagöz'ün kukla olduğunu fark eder ve Kiraz "Bizim de elimize taktığımız kuklalar varya...", Bulut "Bizimkiler hiç de karagöze benzemiyor." der. Bunun üzerine Güneş Ana "Eee çünkü karagözü hayali denilen ustalar oynatıyor." der. Güneş Ana, Maysa ve diğer çocuklara "hayali" kavramını açıklamıştır.

29. bölüm;

02.35 zaman belirtecinde

Maysa “*Anne! Anne! Bak gördün mü, Gördün mü?*” diyerek babasının bayram hediyesi olarak aldığı ayakkabıları annesine gösterir ve Perçem de ayakkabıların Maysa’nın olduğunu söyler. Bunun üzerine Maysa “*Benim mi? Gerçekten benim mi?*” diye sorar ve ayakkabıların kendisine ait olduğunu öğrenince çok mutlu olur.

30. bölüm;

00.40-01.35 zaman belirtecinde

Oba halkı büyük bir mutlulukla Erez’i karşılar. Hatta 01.07 zaman belirtecinde Bulut, 01.32 zaman belirtecinde ise Maysa Erez’e koşup sarılır.

02.20-03.07 zaman belirtecinde

Yaman Dede Erez’e Almanya’ya gittiği için kırgındır ve onunla konuşmaz. Bunun üzerine Maysa mendili ıslatır ve “*Dede sen hep küslükler mendil kuruyana kadar demez misin? Mendil kurumaya başları bile. Dışarı asayım da çabuk barışın.*” der ve mendili asmak için koşar. Bunun üzerine Yaman Dede “*Gel Maysa gel dışarıda kirlenmesin mendilin.*” der ve Erez’le kucaklaşır. Tüm aile çok mutlu olur. Bu olayda ise Maysa dedesinden daha önce öğrendiği yaş mendil hikâyesinin anlamına ve yerine uygun olarak kullanmıştır.

34. bölüm;

04.25-04.30 zaman belirtecinde

Koyun aşırma yarışmasını kazanan Bora ve Çınar birbirlerine sarılıp “*Biz kazandık, biz kazandık!*” diye mutlu olurlar.

Dürüstlük Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde dürüstlük değerine 4 bölümde yer verilmiştir

2. bölüm;

02.50-05.35 zaman belirtecinde;

Maysa göç sırasında karışan sürüyü ayırırken diğer sürüdeki bir kuzuyu kendi kuzusu Kınalı zanneder ve kucağına alır. Kervan uzaklaştıktan biraz sonra durum fark edilir fakat Maysa kuzuyu vermek istemez. 03.16-03.21 zaman belirtecinde Güneş Ana “*Bu bizim kuzumuz mu Maysa*” diye sorar. Maysa “*Hayır ama o da bizimle göç etmek istiyor.*” der.

Daha sonra kervan durdurulur. Maysa kuzuyu vermek istememek de ısrar edince bunun üzerine 03.37-04.10 zaman belirtecinde Yaman Dede ve Maysa arasında şu konuşmalar geçer. Yaman Dede “*Sahibinden izin istedin mi Maysa?*”, Maysa “*Ne gerek var ki o sadece bir kuzu.*”, Yaman Dede “*Ama bu hırsızlık olmaz mı Maysa?*”, Maysa “*Ben hırsız değilim!*” Yaman Dede “*Ha şöyle. At ölür nalı kalır. Yiğit ölür namı kalır bunu asla bunu asla unutma Maysa.*” der. Bu konuşmanın ardından Maysa ve Bulut kuzuyu çobana geri götürmek için yola çıkarlar. Maysa kuzuyu çobana kendisi tek başına vermek ister ve kuzuyu çobana geri verir. Bu örnekte de dürüstlük değerini çok açıkça görülmektedir. Maysa kendisine ait olmayan kuzuyu sahiplenmekle hırsızlık yapmış olacağını anlayınca, kuzudan hemen vazgeçer. Yaman Dede’nin ise “*At ölür nalı kalır, yiğit ölür namı kalır*” sözü dürüstlük değerini tam olarak açıklamaktadır. Bu durum sosyal öğrenme açısından incelendiğinde Maysa yaptığı davranışın hırsızlık olduğunun farkında değildir ve davranışının sonucunda ne gibi olumsuzluklar olabileceğini tahmin etmemektedir. Fakat Yaman Dede’nin durumu açıklaması ve duruma uygun atasözünün kullanımı Maysa’nın yaptığı davranışın yanlış olduğunu anlamasını sağlamıştır.

21. bölüm

03.40-04.07 zaman belirtecinde

Günseli yanlışlıkla Maysa’nın fidesini kırar ve ona yeni fide alır. Bunun üzerine Çınar “*Maysa çok üzülecek. Aklıma bir fikir geldi. Maysa görmeden bu fideyi onunkinin yerine dikelim*” der. Bora ise “*Maysa bunun kendi fidesi olmadığını anlar.*” diye cevap verir. Ardından Günseli “*Olmaz. Hem onu kandıramam.*” der. Çınar “*Kandırmayacağız küüzülmemesi için...*” ve Günseli “*Olur mu acaba?*” der. Burada Günseli dürüstlükten yana bir tavır izlemek istemekte, yani Maysa’ya meyve fidesinin kırıldığını söylemek istemektedir, fakat bu şekilde davranırsa Maysa’nın üzülmekten korkmaktadır.

06.35-06.50 zaman belirtecinde

Günseli “*Gel Çınar vazgeçelim. Ben söylerim Maysa’ya. Onunla birlikte ekeriz yeni fideyi. Onu kandırmaya gönlüm hiç razı değil. Ama onu ağlarken görmeye de gönlüm hiç razı değil.*” der.

08.52-09.03 zaman belirtecinde

Çınar kırılan fidenin yanına yeni bir çukur kazmaya başlar. Günseli “*Bak böylesi dahagüzel oldu. Hem bak Maysa’nın kayısı fidesinin kökü de sağlamış meğer.*”, Çınar “*Haklısın. İyileşir belki.*” der. Bu örnekte net olarak dürüstlük değerini görmekteyiz. Günseli

Maysa'yayalancı bir mutluluk vermektense onun en az üzüleceği şekilde doğruyu söylemeyi tercih etmiştir.

31. bölüm;

07.38- zaman belirtecinde Yaman Dede alaca ile ilgili şu hikâyeyi anlatır;

“Bulut kadar ya vardım ya yoktum. Anadolu parsı derler bizim alaca dediğimiz. En son o zamandı gördüğüm. Ormanda odun kesiyordum. Ağaçların arasından kocaman hayvan karşıma çıktı. Alaca bana baktı baktı sonra gitti. Köye gittiğimde sürüsünü korumak isteyen köylüler başlamış alaca avına. O hayvanı ben gördüm zarar verse bana verirdi dedimse de anlatamadım. Meğer çoban köyde ne kadar sürü varsa toplayıp toplayıp götürüyormuş. Fabrika kuruldu artık hayvancılığa gerek yok diye. Öyle ya alacanın kaptığı sürüden köyde tek bir kalıntı olmaz mıydı?”

Bunun üzerine Kuzey *“Alacanın hiçbir suçu yokmuş yani.”* der. Yaman Dede *“Yok tabi. Bir yok uğruna hayvanı avladılar nesli tükendi. Efsaneler böyledir işte kulaktan kulağa yayılmaya görsün, ona inanmayan kalmaz.”* der. Ardından Kuzey *“Desenize ben de başka bir efsaneye inandım. Duydum ki artık bakırla demir çıkmaz olmuş. Her kim ham bakırı demiri görevlilere götürür büyük kazanca konarmış. Ben de aklımca topladım obanın kaşığına çatalını kap kacağına başladım eritmeye.”* der ve böylelikle kaybolan eşyaların nerede olduğu anlaşılır.

Yaman Dede'nin anlattığı hikâyede çoban koyunları fabrikaya satarak dürüstlük değerini göz ardı etmiş ve bu durum da bir hayvan neslinin yok olmasına sebep olmuştur. Yaman Dede ebeveyn öğretimi yöntemi ve öyküleştirme yöntemi ile hem oba halkına hem de çocuklara her duyduklarına inanmamaları gerektiğini duydukları haberin yalan olabileceğini anlatmıştır. Bunun üzerine Kuzey de böyle bir habere inandığını ve oba halkının bakır eşyalarını toplayıp erittiğini itiraf etmiştir. Yine Kuzey de yaptığı bu davranışla dürüstlük değerini göz ardı etmiştir.

34. bölüm;

05.40-05.57 zaman belirtecinde

Maysa ve Bulut Çınar'ın eşeğini saklarlar. Bunun üzerine Maysa *“Bulut ama Çınar'ın eşeği olmazsa onu yenemezsin ki”*, Bulut *“Eşeğini getirmediği için yarıştan düşecek”*, Maysa *“O zaman yarış olmaz ki”* ve Bulut *“Böylece ben birinci sayılacağım”* der. Bulut bu davranışıyla dürüstlük değerini ihlal etmiştir. Çünkü yarışı adil ve eşit şartlar altında değil de hile yoluyla kazanmayı planlamıştır.

09.30 zaman belirtecinde Maysa eŖeđi sakladıklarını itiraf eder ve kusur iŖlediđini söyler. Bunun üzerine 09.36 zaman belirtecinde Bulut bu kusuru kendisinin iŖlediđini söyler. Maysa ve Bulut 09.41 zaman belirtecinde aynı anda ‘‘PiŖmanım’’ derler. Bu tutumlarıyla yaptıkları davranışın yanlış olduğunu fark etmiş ve hatalarını itiraf etmişlerdir. Aynı zamanda bu şekilde itiraf etmeleri yani yaptıkları davranış yanlış olsa da doğruyu söylemeleri dürüstlük değerini içselleştirmiş olduklarını gösterir. Maysa’nın bu şekilde itiraf etmesinde Güneş Ana’nın anlattığı ‘‘Deli Dumrul’’ hikâyesi etkili olmuştur. Hikâyenin sonunda Güneş Ana ‘‘Kız anadan görmeyince sofraya çekmez, oğlan babadan görmeyince öğüt almaz.’’ der. Güneş Ana burada çocukların eğitiminde anne baba rolünü ve bu rollerin ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Çünkü çocuğun ilk öğretmeni ailesidir ve çocuk ailesinden gördüğü davranışları taklit eder. Henüz çok küçük olan çocuk doğru ya da yanlış ayırt etmeden bu davranışları sadece taklit eder. Daha sonra bu taklitler davranışa dönüşür. Bu nedenle çocuğun ailesinden aldığı eğitim ve gözlemediği rol modellerin çocuk üzerindeki etkisi çok önemlidir.

Sevgi Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde sevgi değerine 13 bölümde yer verilmiştir.

1. bölüm;

03.32-5.25 zaman belirtecinde Maysa kışlağa dönmeden önce ağacını ziyaret eder ve ağacı kış mevsiminde üşümesin diye ona atkı sarar. Nenesinin kendisine ördüğü atkıyı hiç düşünmeden ağacına bağlar ve 02.30-02.39 zaman belirtecinde, ‘‘Bahar gelene kadar bu seni ısıtır. Bunu bana nenem örmüştü. Almam deme sakın, nenem bana yine örer.’’ der ve ağaca olan sevgisini ifade etmiş olur. Maysa bu cümleyle kişinin sevdiğini koruması gerektiğini onu her durumda düşünmesi gerektiğini vurgulamıştır. Bu durumda Maysa kendisine olan sevgisini atkı örererek gösteren nenesinden öğrendiği davranışı tekrar etmiş ve atkıyı ağaca bağlamıştır.

2. bölüm;

02.29 zaman belirtecinde Devran Emmi Maysa’yı kuzusuyla beraber devenin üstüne oturmasını sağlar. 02.55 zaman belirtecinde kuzunun kendi kuzusu olmadığını fark eder. Fakat buna rağmen kuzuyu bırakmaz istemez. Çünkü Maysa’nın hayvanlara olan sevgisi kendisine ait olmayan bir hayvanı da sevmesini sağlamaktadır. 2.58-03.03 zaman belirtecinde ‘‘Eğer bizimle gelmek istiyorsan yaramazlık yapmayacaksın, yoksa seni fark ederler.’’ diyerek kuzunun da kendisiyle beraber gelmesini istemektedir. Bu durum Maysa’nın hayvan sevgisinin göstergesidir. Maysa’nın hayvanları bu kadar çok sevmesindeki en büyük etken

çevresindeki diğer kişilerin de hayvanlarla olan iletişimini gözlemlemesi ve sürekli hayvanlarla ortak bir yaşam sürmesidir. Bir anlamda hayvanlar da Maysa'nın arkadaşı olmuştur.

3. bölüm;

00.45 zaman belirtecinde Maysa'nın kuzusuyla beraber, obadaki diğer çocukların arkasından gitmesi,

05.10 zaman belirtecinde uykusu gelen Maysa'nın kuzusuna sarılıp uyuması,

08.20 zaman belirtecinde uçurumdan düşmek üzere olan Kınalı'yı kurtarmak için Maysa'nın arkadaşlarına seslenmesi,

Bu durumlarda Maysa Kınalı'yı arkadaşı olarak yanına alıp ve obadaki diğer çocukları takip etmektedir. Maysa arkadaşlarından gizli olarak ormana gitmiş, fakat Kınalı uçurumdan düşme tehlikesiyle karşılaşınca Maysa arkadaşlarından yardım istemek zorunda kalmıştır. Arkadaşlarının onu fark etmesini göze alarak onlara seslenmiş ve Kınalı'yı kurtarmak adına elinden gelen her şeyi yapmıştır. Çünkü aksi bir durumda Kınalı'ya zarar gelmesi Maysa için çok üzücü bir durum olurdu. Tüm bu durumlar incelendiği zaman Maysa'nın Kınalı'ya olan sevgisi görülmektedir. Bu olayda Maysa yaptığı davranışın sonucunun neler getirebileceğini görmüş oldu. Çünkü arkadaşları Maysa'nın çevreyi keşfe çıkabilecek yeterliğe sahip olmadığını ve ormanın tehlikeli olabileceğini söylemişlerdi. Fakat Maysa bu söylenenleri önemsemeyip, arkadaşlarını gizlice takip ederek ormana gitmiştir. Maysa bu olayda deneme yanılma yöntemini kullanarak yaptığı davranışın tehlikeli olduğunu ve büyüklerinin sözünü dinlemenin önemini anlamıştır.

4. bölüm;

02.38 zaman belirtecinde Bulut Maysa'dan boncuklarını ister fakat Maysa vermek istemez. Çünkü Maysa için boncukları çok değerlidir ve onları hiç kimseye paylaşmak istemez. Bunun üzerine Bulut üzgün bir şekilde Maysa'nın yanından ayrılır. Daha sonra 10.20 zaman belirtecinde Maysa yaptığından pişman olur ve boncukları Bulut'a verir ardından "*Hiçbir boncuk senden değerli değil.*" der. Maysa bu cümleyle sevgisini Bulut'a ifade etmiş olur. Çünkü Maysa için Bulut çok değerlidir ve onu üzme ya da kırmak istemez. Bunun üzerine Maysa yaptığı davranışın yanlış olduğunu fark edince durumu düzeltmek ister ve boncukları Bulut'a verir.

6. bölüm;

02.30 zaman belirtecinde Maysa'nın Bulut'a yiyecek getirmesi

04.26 zaman belirtecinde Maysa'nın Bulut'a battaniye getirmesi,

Bulut en yakın arkadaşı Maysa'ya nerede olduğunu söylemiştir ve ondan yardım istemiştir. Bunun üzerine Maysa arkadaşının isteklerini yerine getirip ona yardım etmiştir. Bu durum Maysa ile Bulut arasındaki samimi ve çıkarsız sevginin göstergesidir.

7. bölüm;

01.49-01.56 zaman belirtecinde Yaman Dede "*Bakın, ne çok sevgiyle hatırlayacağımız öğretmenimiz oldu. Öğretmen oğlum ise hepsinin başı elbette*" der. Yaman Dede bu açıklamayla öğretmenin hem seven hem de sevilen bir birey olduğunu açıklamıştır. Bu açıklamayı dinleyen çocukların ise öğretmen hakkında genel bir kanıları oluşmuştur. Örneğin Maysa daha önce hiç okula gitmemiş ve öğretmeni olmamıştır. Dedesinin öğretmen hakkındaki düşünceleri Maysa için bir ön bilgi niteliği oluşturmaktadır.

9. bölüm;

08.50 zaman belirtecinde Seher'in "*Aslında hem çok istiyorum ozanı bulmalarını hem de.... Bora'ya öyle alıştım ki...*" demesi,

09.31 zaman belirtecinde Kuzey'in "*Aslında seviniyorum ben. Bora'ya öyle alıştım ki oğlum gibi...*" demesi,

Bu durumlar oba halkının Bora'ya olan sevgisini göstermektedir. Zaten Bora'yı oba halkından biri gibi görmeleri de ona olan sevgilerini göstermektedir. Çünkü Bora annesi ve babası olmayan bir çocuktur fakat oba halkı ona sahip çıkmakta ve onu korumaktadır.

22. bölüm;

03.14-03.28 zaman belirtecinde

Güneş Ana Bora'ya "*Biz de senin bir aileniz.*", Yaman Dede "*Seni kendi evladımız gibi seviyoruz.*", Güneş Ana "*Kendi evladımızdan ayırmıyoruz.*" ve Bora da "*Ben de siz seviyorum.*" der. Güneş Ana, Yaman Dede ve Bora bu sözlerle birbirlerine olan sevgilerini ifade etmektedir. Oba halkının Bora'ya olan sevgileri sadece sözle değil davranış olarak da belli olmaktadır. Çünkü Bora aile halkından biri olmamasına rağmen oba halkı onu oba halkından biri gibi kabullenmektedir. Hatta en önemli gelir kaynakları olan sürüyü çoğu zaman Bora'ya emanet etmektedirler.

23. bölüm;

03.42-04.15 zaman belirtecinde

Bulut Boncuk'un üzerine yattığı odunları almak ister fakat Boncuk yerinden hiç kıpırdamaz. Ardından Maysa gelir ve tatlı bir dille Boncuk'a "*Boncuk, bize çalılarını verir misin lütfen?*" der ve ardından Boncuk hemen yerinden kalkar ve çalılarını Maysa'ya verir. Maysa ve Boncuk arasındaki sevgi ve Maysa'nın tatlı dili Boncuk'un odunların üzerinden kalkmasını sağlar.

24. bölüm;

02.28 zaman belirtecinde

Maysa yerde yürüyen civcivleri fark eder ve hemen ağaçtan aşağı iner. 03.14 zaman belirtecinde Maysa eline aldığı civcivi eliyle sevmeye başlar.

06.05 zaman belirtecinde

Maysa leyleğin gittiğini fark eder ve annesine üzgün bir şekilde "*Ona çok alışmışım. Keşke hep bizimle kalsaydı. Ben de onu çok özleyeceğim.*" der.

Maysa bu iki durumda da hayvanlara olan sevgisini hem sözel olarak ifade etmiş hem de davranışlarıyla da göstermiştir. Çünkü Maysa hayvanları da arkadaşı gibi görmektedir.

26. bölüm;

02.26-03.25 zaman belirtecinde

Devran koyunun yünlerini keserken ayaklarını bağlayınca Maysa "*Ayyy! Ayağını bağlamasak baba, koyun üzülüyor.*", Devran "*Bağlamamız lazım kızım. Koyun terlesin ki makas rahat işlesin.*" ve Çınar "*Yoksa makas kaçarsa canı acır Maysa.*" der. Daha sonra Maysa yünleri kesilen koyunla oyunlar oynamaya başlar. Bu örnekte Maysa empati yapmış ve koyunun üzüldüğünü düşünmüştür. Maysa'nın bu şekilde empati yapması koyuna olan sevgisinin göstergesidir. Tabi Maysa'nın bu şekilde düşünmesi yün kesme işlemini bilmemesinden kaynaklanmaktadır. Bunun üzerine Devran'ın ve Çınar'ın açıklama yapmasıyla Maysa yün kesme işleminin nasıl yapılması gerektiğini öğrenmiştir. Devran'ın Maysa'ya yapmış olduğu bu açıklama ebeveyn öğretimi yöntemikapsamında, Çınar'ın Maysa'ya yapmış açıklama ise akran öğretimi yöntemi kapsamında değerlendirilmektedir.

03.45 zaman belirtecinde

Maysa kurbağayla oyun oynar. Bu sırada kurbağa Perçem ve Güneş Ana'nın tahta sopayla yünlere vurduğu gelince Maysa "*Hayır sakın vurma Güneş Ana!*" der ve kurbağanın arkasından koşmaya devam eder. Maysa kurbağanın peşinden koşarken ağacın kovuğundaki kozalakları görünce iplik zanneder ve Bulut'a "*Birisi bizim ipliklerimizi almış.*" der. Bulut ise onların koza olduğunu ve vakti gelince kozadan çıkacaklarını söyler. Bu olayda

Maysa'nın kurbağayla oyun oynaması ve onu tehlikelerden korumaya çalışması Maysa'nın kurbağaya olan sevgisini gösterir. Ayrıca bu olayın sonunda Maysa koza kavramını da öğrenmiştir. Maysa koza kavramını öğrenirken soru cevap yöntemini kullanmış ve Bulut'a sorular sormuştur. Bulut da akran öğretimi yöntemini kullanarak Maysa'ya koza kavramını açıklamaya çalışmıştır.

27. bölüm;

01.50 zaman belirtecinde Güneş Ana'nın ressama tarhana vermesi,

01.57 zaman belirtecinde Çınar'ın kendi yaptığı resmi ressama hediye etmesi,

02.16 zaman belirtecinde Maysa'nın boncuklarını ressama hediye etmesi,

Tüm bu hediyeler oba halkının ressama olan sevgisinin göstergesidir. Hatta Maysa boncuklarını verirken 02.20 zaman belirtecinde Bulut "*Maysa'nın boncukları çok kıymetlidir. Seni çok sevmiş ressam abi.*" diyerek Maysa'nın ressama olan sevgisini ifade etmiştir. 02.27 zaman belirtecinde Perçem "*Hepimiz seni çok sevmiştik*" der ve ressam da "*Ben de sizi*" diyerek vedalaşır. Bu durumda oba halkının ressama, ressamın da oba halkına göstermiş olduğu sevgi ifade edilmektedir.

29. bölüm;

03.13 zaman belirtecinde Maysa'nın "*İyi bayramlar kırlangıçlar.*" deyip onlara yem vermesi,

03.23 zaman belirtecinde Maysa'nın "*İyi bayramlar canım ağacım.*" deyip onu öpüp, ona sarılıp boncuk takması,

Maysa bayramda kırlangıçlarla ve ağacıyla bayramlaşarak onlara olan sevgisini göstermiştir.

04.26-05.00 zaman belirtecinde

Maysa tüm oba halkına boncuklarından hediye verir. Bu olayda Maysa oba halkına duymuş olduğu sevgiyi onlara boncuk vererek göstermektedir. Çünkü babası Maysa'ya hediye alarak ona sevgisini göstermiş Maysa da sevgisini hediye vererek gösterebileceğini öğrenmiştir. Maysa, bayramda insanların sevdiklerine sevgisini göstermek için hediye verildiğini öğrenmiş ve kendisi de aynı durumu tekrar etmiştir.

Alçak Gönüllülük Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde alçak gönüllülük değerine 2 bölümde yer verilmiştir.

7. bölüm;

00.43-01.06 zaman belirtecinde Yaman Dede “*İlim ilim bilmektir, İlim kendin bilmektir, Sen kendin bilmezsin ya, nice okumaktır. Bu hesap biz de çocuklarımızı tabiatın içinde kendini tanıyacağı kadar yetiştirmeye çalıştık. Ama düzenli olarak okula gitmeleri bizleri çok sevindirir tabi.*” der. Yaman dede burada kendileri çocuklara eğitim vermiş olsalar da okulun yerini tutmayacağını belirterek mütevazılık göstermiştir. Ayrıca Yunus Emre'nin sözünü söyleyerek de gerçek ilimin insanın kendini yetiştirmesi gerektiğini, diğer türlü ilimin bilgi yükünden başka bir şey olmadığını ifade etmiştir.

25. bölüm;

03.05-03.45 zaman belirtecinde

Ressam Bulut'u çizdiği resmi bitirir ve çocuklar hayranlıkla inceler. Fakat ressam burada alçakgönüllü davranıp, çalışır ve isterlerse onların da böyle resim yapabileceğini resim yapmanı imkânsız bir şey olmadığını söyler.

06.45 zaman belirtecinde

Bulut'un Perçem'i çizdiği resmine gülen Kiraz'a ressamın “*İlk seferde benzemez ki.*” diyerek bu durumun normal olduğunu ifade eder. Yine ressamın aynı şekilde Çınar'ın yapmış olduğu resme “*Bu çok güzel Çınar.*” der. Bunun üzerine Bulut Çınar'ın resmini komik bulur ve güler. Ardından 07.13 zaman belirtecinde “*O, Çınar'ın hayalindeki ağaç.*” der. Ressamın bu şekilde obadaki çocuklara resim yapmayı öğretirken göstermiş olduğu tavır alçakgönüllülük değerinin göstergesidir. Ressamın obadaki çocuklara resim yapmayı öğretmesi bile başlı başına bir alçakgönüllülük içerir. Bu süreçte ise ressam gösterip yaptırma yöntemiyle çocuklara resim yapmayı öğretmiştir. Çocuklar bu yöntemle ressamdan gördükleri teknikleri kendi resim kâğıtlarına çizmeye çalışırlar.

Barış Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde barış değerine hiçbir bölümde yer verilmemiştir.

Saygı Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde barış değerine 5 bölümde yer verilmiştir.

1. bölüm;

07.17-07.28 zaman belirtecinde Kiraz çadırda çay demler ve bu çayı çadırdaki yetişkin erkeklere dağıtır. Çay dağıtmaya ilk olarak Yaman Dede'den başlamıştır. O esnada çadırda Kiraz'ın annesi olmasına rağmen Kiraz, obanın en yaşlı kişisi Yaman Dede olduğu için çayı ilk olarak ona vermiştir. Her ne kadar ataerkil toplum yapısının esintileri olsa da bu durum saygı değerini içermektedir.

2. bölüm;

03.10-04.42 zaman belirtecinde Maysa başka bir kuzuyu sahiplenince bu durumun yanlış olduğunu nenesi ve babaannesi anlattı. Her ne kadar Maysa'nın annesi ve babası orda olsalar da bu durumu açıklayan Yaman Dede olmuştur. Ayrıca Maysa'nın kuzuyu geri götürme isteğini de yine Yaman Dede onaylamıştır. Bu durum açık bir şekilde saygının göstergesidir. Türk toplumunda geniş aile yapısına sahip yaşamlar genellikle bu şekilde devam etmektedir. Genellikle torunların eğitimiyle dede veya babaanne ilgilenir. Bu durumun sebebi ise yaşlıların daha fazla bilgi birikimine sahip olduğu düşüncesidir. Böylelikle yaşlılara torunlarının eğitimiyle ilgilenme görevi yüklenmiştir.

3. bölüm;

08.49-08.54 zaman belirtecinde Yaman Dede ve Güneş Ana kazandaki tarhanayı karıştırırken, Derman ise Buğdayı çuvalla taşımaktadır. Kolay ve az güç gerektiren işi yaşlıların yapması ve zor ve fazla güç gerektiren işi gençlerin yapması saygı değerinin en belirgin örneğidir. Yaşlılara hürmet edilmesi Türk toplumunun en önemli anenelerinden birisidir. Çizgi filmde bu duruma sıkça yer verilmiştir. Orta yaş grubundaki bireylerin (Perçem, Devran) yaşlı bireylere (Yaman Dede, Güneş Ana) saygıda kusur etmedikleri görülmektedir. Bu durumu gözlemleyen çocukların da yaşça kendilerinden büyük bireylere aynı saygıyı göstermektedir. Bu durum nesilde nesile aktarılarak devam ettirilmektedir.

29. bölüm;

01.58 zaman belirtecinde Bulut'un "*İyi bayramlar Devran Emmi.*" diyerek Devran'ın elini öpmeye çalışması

03.51 zaman belirtecinde Devran'ın, Yaman Dede'nin elini öpmesi,

03.58 zaman belirtecinde Günseli'nin "*Bayramın kutlu olsun Güneş Ana.*" deyip Güneş Ana'nın elini öpmesi,

Türk toplumunda bayramlarda küçüklerin büyük insanların elini öpmesi saygının göstergesidir. Bulut, Devran ve Günseli'nin kendilerinden büyük kişilerin elini öpmek istemesi ona duymuş olduğu saygıyı göstermektedir.

33. bölüm;

06.58- zaman belirtecinde

Elbisesinin yırtılmasına çok üzülen Kiraz obaya gelir. Güneş Ana elbiseyi onarıırken “*Size Nasreddin Hoca'nın Sırmalı Kaftan hikâyesini anlatmış mıydım?*” der ve anlatmaya başlar.

“Akşehir'in beyleri Nasreddin Hoca'yı yemeğe davet etmişler. Hoca davete, günlük kıyafetiyle katılmış. Katılmış ama ne hoş geldin diyen var, ne de sefa getirdin diyen... Herkes allı pullu kıyafetlilere el pençe duruyormuş. Hoca bir koşu evine giderek sandıktaki işlemeli kürkünü giyip yemeğe geri dönmüş. Az evvel hoş geldin bile demeyenler, önünde yerlere kadar eğilmişler, yere göğe sığdıramayıp başköşeye oturtmuşlar. Beyler hürmetin ilginin en yücesini göstermiş. Kuzunun en hasını önüne koymuşlar. Herkes Hoca'nın yemeğe başlamasını bekliyormuş. Hoca, hepsini durdurup kaftanını yere sermiş ve oturmuş sofraya. Demiş ki biraz önce kaftansız geldiğimde kimsenin gözü görmemişti beni. Bütün ilginiz, hürmetiniz kaftanaysa benim yerime o otursun sofraya.”

Güneş Ana bu hikâyede hürmet edilenin Nasreddin Hoca değil de kaftan olduğunu anlatmıştır. Asıl hürmet edilmesi, ilgi gösterilmesi gerekenin kaftan değil de içindeki kişi olması gerektiğini öğütlemiştir. Güneş Ana ebeveyn öğretimi ve öyküleştirme yöntemini kullanarak çocuklara kıyafetin ve dış görünüşün bir anlamı olmadığını asıl değerli olanın insan olduğunu ifade etmiştir.

Sorumluluk Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde sorumluluk değerine 8 bölümde yer verilmiştir.

2. bölüm;

01.06-01.09, 01.17-01.22, 01.33-01.47 zaman belirtecinde;

Kiraz kervan başı olur. Kervanın tüm sorumluluğu kervan başındadır. 01.36- 01.47 zaman aralığında Kiraz ve annesi Seher arasında şu konuşma geçer: Seher, “*Kervanbaşı daha hızlı ol böyle gidersek hiçbir yere varamayacağız.*” der. Buna karşılık olarak Kiraz “*Hızlı giderim yavaş ol dersin yavaş giderim hızlı ol dersin ana. Ne zormuş kervan başı olmak!*” der. Bu konuşmalardan Kiraz'ın aldığı sorumluluğun önemianlaşılmaktadır. Kervandaki diğer

bireylerin kervan başı olan kişiden beklentileri olduğunu ve kervan başı olan kişinin de bu beklentileri karşılamakla yükümlü olduğu görülmektedir.

4. bölüm;

03.52-04.00 zaman belirtecinde Günseli ‘‘Kiraz hadi gel dereden su taşıyalım.’’ der. Kiraz ‘‘Gelemem Günseli, kardeşime bakmam gerek.’’ der ve su getirmeye gitmez. Bunun üzerine Günseli Kiraz’a sorumluluklarını yerine getirmediği için kızar. Ardından Günseli Bulut’a Kiraz hakkında şöyle bahseder ‘‘İşte gördün ya iyi kötü herkes bir işin ucundan tutmuş çalışıyor. Kiraz hep böyle yapıyor. İyi ki kardeşi oldu bir iş söyle bahanesi hazır: kardeşime bakıyorum.’’ Obada büyük küçük herkesin mutlaka günlük yapması gereken sorumlulukları vardır. Oba halkı bu sorumluluklarını yerine getirmek zorundadır. Aksi durumda obada yaşam çok güç hale gelir. Bu nedenle obadaki bireylerden birinin bile sorumluluğunu yerine getirmemesi diğer bireyler tarafından hoş karşılanmaz.

6. bölüm;

06.37--07.10 zaman belirtecinde iyi bir çoban olmak isteyen Bulut’un kaval öğrenme çabası,

10.23-10.28 zaman belirtecinde Bulut’un kavaldan istediği melodiyi tam olarak çıkarabilmesi,

Yaman Dede, Bulut’a çobanların en iyisi olabileceğini söyleyince Bulut da bunun üzerine kaval çalmaya başlar. Çünkü ona göre iyi bir çoban olmanın yolu iyi bir kaval çalmaktan geçmektedir. Bulut eline aldığı kavalla deneme yanılma yoluyla melodiler çıkarmaya çalışır ve en sonunda istediği melodiyi çıkarır.

8. bölüm;

03.20 belirtecinde okuldan gelen çocuklar öğretmenin verdiği deney ödevini yapmaya başlarlar. Bu süreçte Maysa ve diğer çocuklar öğretmenin verdiği deneyi yapmaya çalışırlar. Bu süreçte çocuklar deney yaparak öğrenmeyi gerçekleştirmektedir.

03.30 zaman belirtecinde Maysa’nın parası kâğıda yapışmayınca annesi ona metal pul verir. Bunun üzerine Çınar 03.54 zaman belirtecinde ‘‘Ama öğretmenimiz bize para yapıştırın dedi Perçem Teyze o olmazki.’’ der. Ardından 04.07 zaman belirtecinde Yaman Dede ‘‘Aferin Çınar öğretmenin söylediğini yapmak istemen çok güzel. Ama bazen bazı şeyleri değiştirebilir yerine başka bir şey koyabiliriz.’’ der ve Çınar anladığını söyler. Çınar burada aldığı sorumluluğu tam anlamıyla yerine getirmek için çabalamaktadır. Fakat bu süreç her zaman kişinin istediği gibi gitmeyebilir ya da aksaklıklar olabilir. Bu durumda kişi başka

alternatif yollara yönelip yeni çözümler bulmalıdır. Çınar ise çözüme tek bir yoldan ulaşabileceğini düşününce Yaman Dede onu bilgilendirmiş ve ufkunu genişletmiştir.

20. bölüm;

04.15-04.50 zaman belirtecinde

Bulut, Çınar ve Bora koyunları derede yıkadıktan sonra; Çınar ve Bora koyunların yünlerini kesmeye başlarlar.

Bulut *“Başlamışken tek seferde tüm yünlerini kırpsak ya”* der. Bunun üzerine Çınar *“Olmaz hasta olurlar”* der. Bulut *“Nerden biliyorsun hiç denemedik ki.”* der. Bora *“Olmaz bizden önce denenmiş. Hasta olurlar, hastalık şakaya gelmez.”* der. Bulut *“Uf yirmi gün sonra ayınası...”* der. Bu konuşmalardan Bulut’un aldığı sorumlulukları yerine getirirken farklı yollar denemek istediğini görmekteyiz. Bu durum sonucunda Bulut’un olumlu ya da olumsuz bir durumla karşılaşılması ona deneme yanılma yoluyla yeni bir bilgi öğretecektir.

05.08-05.40 zaman belirtecinde

Maysa *“Bütün çekirdekleri ektim.”*, Maysa babasının ona verdiği meyve çekirdeklerini ekerek aldığı sorumluluğu yerine getirmiştir. 05.17 zaman belirtecinde ise *“Yarın biraz çapa yapmam lazım.”*, 05.28 zaman belirtecinde ise *“Onları sulamam lazım.”* der. Maysa’nın aldığı sorumluluğun sürecini takip etmiş ve onunla ilgilenmiştir.

06.30-07.00 zaman belirtecinde

Bulut bir tane koyunun tüm yünlerini keser ve onu saklar. Böylelikle koyunun hasta olup olmayacağını test etmektedir. Bulut, saklandığı yerde durmak istemeyen koyuna *“Hayır burada kalmalısın. Tüm yünlerin kesildiğinde hastalanmadığını göstermemiz gerek. Sabret biraz.”* der ve ardından koyunu yeniden saklar. Bulut bu süreçte savunduğu düşüncenin sorumluluğunu alarak bir ölçme değerlendirme işlemi gerçekleştirmektedir. Bu işlemin sonucuna göre düşüncesinin doğru ya da yanlış olduğunu net bir şekilde görecektir.

21. bölüm;

00.56-01.07 zaman belirtecinde

Maysa ektiği meyve fidesini sular ve ardından *“Çok susamıştın di mi? Hmm bugün yeni yaprakçık yok mu?”* diye sorar. Maysa burada sorumluluğunu üstlendiği meyve fidesinin ihtiyaçlarını gidermekte ve ayrıca ondan beklentilerini de dile getirmektedir.

02.22-02.55 zaman belirtecinde

Bulut sakladığı koyunu Maysa'ya gösterir ve Maysa'ya “*Onda (koyunda) bir gariplik görüyor musun?*” diye sorar. Maysa “*Biraz zayıflamış sanki.*” der. Ardından Bulut “*Sence o hasta mı?*” der ve Maysa “*Evet o hasta görünüyor.*” der. Bulut bu soruları Maysa'ya sorarak koyunun sağlık durumunu test etmektedir. Böylelikle ispatlamaya çalıştığı düşüncesinin (koyunun yünlerini tek seferde kesip kısa kesmek) sonucunu test etmektedir. Bulut bu testi yaparken hem koyunun hem de ispatlamaya çalıştığı düşüncesinin sorumluluğunu almaktadır.

05.02 zaman belirtecinde

Bulut Güneş Ana'dan sakladığı koyun için ilaç (yanlışlıkla su kabını) alır. 06.50 zaman belirtecinde ilacı (suyu) koyuna içirir ve koyunun iyileşmesini bekler. Fakat koyun iyileşmez. 08.42 zaman belirtecinde Bulut Maysa'ya “*Hadi gel. Koyunudaha fazla hastalanmadan obaya götürelim*” der. Bulut bu durumda ispatlamaya çalıştığı düşüncesinin sonucunun olumsuz olduğunu fark etmiş ve koyuna daha fazla zarar gelmemesi için onu obaya götürmeye karar vermiştir. Bulut böylelikle düşüncesini deneme yanılma yoluyla test etmiş ve sonucunun olumsuz olduğu kanısına varmıştır.

23. bölüm;

03.23-03.31 zaman belirtecinde

Bora'nın sağdığı sütü getirip Perçem'e verip ardından yapılacak başka bir iş olup olmadığını sorar ve Perçem de bir iş olmadığını söyler. Bu örnekte görüldüğü üzere Bora üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmektedir.

05.31-05.40 zaman belirtecinde

Maysa'nın “*Hani ben takıları dağıtacağım?*” diyerek annesine yapacağı iş için soru sorar. Maysa burada yapacağı görevin farkında ve onun ne zaman gerçekleştirileceğini sorarak da görevine verdiği önemi göstermektedir. Bu örnekte Maysa aldığı sorumluluğunu takip ederek onu en iyi şekilde yerine getirmek için çabalamaktadır.

32. bölüm;

03.26-03.40 zaman belirtecinde

Yaman Dede Devran'a “*Devran oğlum Boncuk'u yıkayıver bugün. Unutma ama sinekler artmış kendini kollayamaz o hastalanmasın sonra.*”, Devran “*Tabi. Tabi sen merak etme unutmam.*” der.

Bunun üzerine 04.30-05.00 zaman belirtecinde

Devran Boncuk'u kaldırmak için çabalar fakat Boncuk yerinden kalkmaz. 04.50 zaman belirtecinde Devran “*Sen bilirsin madem. Doğrusunu istersen benim de canım hiç istemiyor dereye gitmeyi.*” der ve gider.

05.30-05.37 zaman belirtecinde

Yaman Dede gelir ve Boncuk'un sırtındaki yarayı fark eder. Ardından “*Devran seni yıkamadı mı yoksa?*” der.

06.35-06.57 zaman belirtecinde

Yaman Dede ve Güneş Ana Boncuk'un yarasını tedavi ederler. Bu sırada Devran yaptığından pişman bir halde onları izler ve 06.46 zaman belirtecinde Yaman Dede “*Hayvanlarımızı temiz tutmamız gerek Devran. Asalak bir musallat oldu mu hastalıktan kurtulamazlar.*” der. Bunun üzerine 06.55 zaman belirtecinde Devran “*Haklısın Baba. Bugünün işini yarıa bırakmamam bir daha.*” der.

Bu durum genel olarak incelendiği zaman Devran sorumluluğunu yerine getirmemiş ve Boncuk hasta olmuştur. Devran her ne kadar pişman olsa da zamanında yerine getirmediği sorumluluğu Boncuk'un hasta olmasına sebep olmuştur. Çünkü bir işi yapmak yeterli değildir önemli olan o işi zamanında ve doğru yapabilmektir.

Sadelik Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde sadelik değerine 4 bölümde yer verilmiştir.

2. bölüm;

01.14 zaman belirtecinde göç ederken develerin kullanılması,

04.38 zaman belirtecinde Yaman Dede'nin “*Gel Bulut yürüyerek olmaz. Atım da torunum da sana emanet ona göre*” diyerek atını Bulut'a vermesi,

07.20 ve 12.00 zaman belirtecinde barınma ortamının çadır olması sadelik değerinin en açık göstergeleridir. Oba halkı için bu durumlar sıradan olsa da günümüzdeki yaşam koşulları için önemli derecede sade bir yaşam sürmektedir.

3. bölüm;

Genel olarak incelendiğinde çizgi filmin tüm bölümlerinde sadelik değeri görülmektedir. Bu sadelik oba halkı için yaşam felsefesi haline gelmiştir. Metadan uzak bir yaşam süren oba halkı için bu felsefe artık vazgeçilmez bir durumdur. Öyle ki yerleşik yaşama geçmek bile artık onlar için zor gelmeye başlamıştır.

Günümüzde teknoloji bağımlılığın hızla arttığı bu günlerde ise çizgi filmdeki yaşam şartları dikkat çekmektedir. Çizgi film her ne kadar cep telefonunun icadından önceki dönemi anlatıyor olsa da o dönem ki yaşam şartlarına göre oba halkı teknolojiden, şehir yaşamından, elektronik eşyalardan, beton binalardan uzak bir yaşam sürmektedir.

00.43-09.00 zaman belirtecinde;

Günseli, Çınar, Kiraz ve Bulut hep beraber doğayı keşfe çıkarlar. Maysa da onlarla gitmek ister fakat yaşı küçük olduğu için diğer çocuklar Maysa'nın gelmesini istemezler. Bunun üzerine Maysa da Kınalı'yla beraber onları takip eder. Bu bölümün hemen hemen tamamında doğayı keşfetme ve inceleme söz konusudur. 01.55-02.06 zaman belirtecinde çocuklar bezin içinde yanlarında getirdikleri salatalıkları yer ve doğayı keşfetmeye devam ederler. Çocuklarınıyebilecekleri birçok yiyecek olmasına rağmen salatalığı seçmesi ya da daha farklı lezzetlerde yiyecekler olmasına rağmen çocukların salatalığı seçmesi sadeliğin göstergesidir. 02.46-03.27 zaman belirtecinde çocuklar seslerinin yankılandığını fark ederler ve sürekli bağırarak konuşmaya başlarlar. Küçük bir durumda bile kendilerine eğlenecek bir şeyler bulabilmektedirler. Bir anlamda çocuklar doğayla oyun oynamaktadırlar. Bu durumda sade bir yaşamın göstergesidir.

4. bölüm;

Bulut, Kiraz kervanbaşı olduğu için ona bir hediye vermek ister fakat ne hediye vereceğini bir türlü bulamaz. Son olarak aklına kirvan çiçeği gelir. Kiraz'ın hasta olan kardeşini kirvan çiçeğinden yapılan ilaç iyileştirecektir. 05.42-05.52 zaman belirtecinde Bulut *“Günseli geçen siz konuşurken duydum. Kirvan çiçeği ağrıya iyi geliyormuş ya ben de Kiraz'a kervanbaşı olduğu için bir hediye vermek istiyorum. Bana kirvan çiçeğini nasıl bulacağımı güzelce anlatabilir misin?”* der ve Günseli'den kirvan çiçeğinin nasıl olduğunu öğrenmeye çalışır. Gün boyu ormanda kirvan çiçeğini arar fakat bulamaz. Bu olayda sadelik değerinin görülmesindeki en önemli kriter hediye seçimidir. Yani Bulut Kiraz için çok daha farklı bir hediye değil de; doğada yetişen bir çiçeği düşünmüştür. Çünkü bu çiçek Kiraz'ın kardeşi için ilaç olabilir. Aynı zamanda Bulut'un bir geleneği sürdürme çabası da sadelik değeri içinde değerlendirilebilir.

7. bölüm;

02.06-02.20 Güneş Ana *“Al öğretmen oğlum. Daha dün mayaladım tazecik. Hadi uzatma al canım anne yoğurdu bu”* der. Güneş Ana burada eve gelen misafire hediye vererek onu gönlü hoş yolcu etmiştir. Türk kültüründe var olan geleneklerin işlendiği çizgi filmde bu

gelenek de unutulmamıştır. Daha önceden de açıklandığı gibi çadırda sürülen yaşam, günlük yaşam koşullarının teknolojiden uzak oluşu vb durumlar sadelik değerinin etkisini gösterir.

Hoşgörü Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde hoşgörü değerine 2 bölümde yer verilmiştir.

1. bölüm;

Göç sırasında karşılarına bir dere çıkar ve hava da kararmak üzeredir. Yaman Dede gece buldukları yerde kalacaklarını söyler. Hep beraber otururken, Devran emmi bu kışın çok uzun geçeceğini söylemekte, Yaman dede ise “*Yaz çok kuraktı, soğuşun da yeri var sığağın da size rüzgâr ile kaba yelin hikâyesini anlatmış mıydım?*” derMaysa, “*Kaba yelin anlamı nedir?*” diye sorar. Babası cevap verir “*Çok güçlü bir rüzgardır.*” der. Yaman Dede “*O vakit dinleyin.*” der

07.44-09.53 zaman belirtecinde;

Yaman Dede “*Zamanın birinde Rüzgâr ile Kaba yel bir araya toplanmışlar Hava çok soğuk mu soğuk bir ateş yakmışlar oradan geçen bir nineyi görmüşler. Ve buyur nine otur şöyle bu hava soğuk ne olacak böyle söyler misin? demişler. Artık soğuşun zamanı çocuğum, soğuşun da yeri var sığağın da yeri var demiş, benim bir şeyler toplamam gerek bana müsaade diyerek oradan ayrılmak istemiş. Sen buradan ayrıлма biz toplar geliriz demişler. Bir müddet sonra geri gelmişler nine sen bu torbayı al köyüne dön eve gidince açarsın orada bakarsın. Nine yola koyulur ve evine gider gitmez torbasını açar birde ne görsün bir torba dolusu altın inanamaz, komşusu onun eve geldiğini görünce onu camdan izler ve bende yarın sabah erkenden yola koyulayım diye düşünür oradan ayrılır. Sabah olunca kaba yel ile rüzgarın yanına gitmiş. Kaba yel ile rüzgâr “buyur nine otur şöyle bu rüzgarın hali ne olacak” diye sormuşlar. Niyeti kötü olan nine “yere batsın rüzgârı kaba yeli” demiş. Ona da cevaben sen otur nine biz doldururuz torbanı derler ve ikisi ayrılır yanından, bir torba dolusu ayaz doldururlar içine nine evine gidince açarsın derler. Evine varmıştır artık torbayı açar ki ne görsün bir torba dolusu ayaz buz gibi eder odasını. Yaman Dede bizbir sıcak, bir soğuk diyoruz dememek gerek, TABİAT’IN HALİNE KARIŞMAMAK GEREK.”*

Yaman Dede, bu hikâye aracılığıyla oba halkına tabiatın düzenini ve bu düzene müdahale edilmemesi gerektiğini anlatmıştır. Tabiata karşı hoşgörülü olmayı, ondan rahatsız olmamayı ve anlayışlı olmayı öğütlemiştir. Eğer aksi bir şekilde davranılırsa tabiatın da onlara karşı hoşgörülü olmayacağını belirtmiştir. Yaman Dede öyküleştirme yöntemi ile tabiata karşı hoşgörülü olmayı öğütlemiştir. Böylelikle vermek istediği mesajı daha kolay ve etkili bir

şekilde vermiştir. Hikâyenin ardından çocukların hikâyedeki kahraman hakkında şakalaşmaları da hikâyeyi ve hikâyenin verdiği mesajı anladıklarını göstermektedir.

3. bölüm;

08.54-08.59 zaman belirtecinde Günseli Maysa'ya “*Bir daha kimseye haber vermeden uzaklaşmak yok tamam mı?*” der. Maysa her ne kadar yanlış bir davranışta bulunup kendini ve Kınalı'yı tehlikeye atmış olsa da Günseli ona kızmak yerine akran öğretimi yöntemini kullanarak onu hoşgörüyü karşılayıp uygun bir şekilde uyarılmış ve bu durumun tehlikelerini anlatmıştır.

Birlik Değerine Ait Bulgular

Maysa ve Bulut çizgi filminin birinci sezon (1-34) bölümlerinde birlik değerine 12 bölümde yer verilmiştir.

1. bölüm;

2.27-3.25 zaman belirtecinde tüm oba halkı hep birlikte göç eder. Göçebe yaşamın en önemli durumu olan göç sırasında oba halkı arasında birlik ve beraberlik hakîmdir.

07.00-10.07 zaman belirtecinde, göç sırasında geceyi geçirmek için konaklarlar. Bu sırada obadaki tüm bireyler tek bir çadırda oturur ve sohbet ederler. Bu durumda da yine birlik ve beraberliğin göstergesidir.

2. bölüm

07.45-09.50 zaman belirtecinde;

Maysa, obaya kurt indiğini görür ve bağırır. Bunun üzerine Devran ve Yaman Dede sürünün yanına gider. Bulut ise sabaha kadar Maysa ve ailesinin yaşadığı çadırın yanında bekler. Bu olayda tüm oba halkı birlik ve beraberlik içerisinde sorunu çözmeye çalışmış herkes elinden geleni yapmıştır. Bu durumda büyük-küçük demeden yaşlı-geç demeden herkes üzerine düşen görevi yerine getirmiştir.

10.10-11.56 zaman belirtecinde

Bulut yanlışlıkla çadırın yıkılmasına sebep oldu. Bunun üzerine Yaman Dede, Maysa, Bulut hatta köpekleri Duman çadırı hep beraber yeniden kurdular. 10.46-10.49 zaman belirtecinde Yaman Dede “*Hadi Yardım edin de şu çadırı kuralım.*” der. Ardından 10.58 zaman belirtecinde Güneş Ana “*Ben de urgan getireyim.*” der ve çadırı kurarlar. 10.52-10.55 zaman belirtecinde Güneş Ana “*Aferin size, birlikten kuvvet doğar.*” der ve oba halkı arasındaki birlik ve beraberliğin faydasını atasözleriyle açıklamış olur.

4. bölüm

01.43-01.46 zaman belirtecinde Maysa “*Bulut bana yardım et. Kolyemi vermiyor.*” der. 01.47-01.53 zaman belirtecinde Bulut “*Ondan kolay ne var!? Ben onu şöyle çekerken sen de kolyeyi ondan alacaksın. Tamam mı?*” der. Maysa ve Bulut kolyeyi eşeğin ağzından almaya çalışırlar. Her ne kadar kolyeyi alırken kolye kopmuş olsa da Bulut ve Maysa birlik olarak Maysa’nın tek başına başaramadığı işi beraber yapmaya çalışırlar. Aynı zamandabu olayda hem akran desteği hem de akran öğretimi bir arada kullanılmıştır. Çünkü Maysa hem tek başına kolyeyi alamamış hem de kolyeyi nasıl alacağını bulamamıştır. Birkaç yol denemiş fakat başarılı olamamıştır. Bulut’un desteğiyle Maysa bu durumun üstesinden gelebilmiştir.

5. bölüm

05.37-06.12 zaman belirtecinde;

05.37 zaman belirtecinde Bulut “*Eşeeeeek!*” diye bağırarak oba halkına doğru koşar. Bulut’un bu halini gören oba halkı hemen Bulut’a doğru koşar ve ne olduğunu sorar. 06.11 zaman belirtecinde Güneş Ana “*Bir gidip bakalım ne olmuş.*” der ve Devran, Güneş Ana, Kuzey, Yaman Dede, Günseli ve Kiraz eşeğe bakmaya giderler. Yaşanan bu kriz durumunda oba halkı hep birlikte hareket etmiştir.

09.15-09.32 zaman belirtecinde;

Bulut eşeğe zarar verdiği için utanır ve obadan uzak bir yere saklanır. Oba halkı için yine bir kriz durumu vardır. Diğer durumlarda olduğu gibi bu durumda da hep beraber hareket edilir ve Yaman Dede, Güneş Ana, Devran Emmi ve Kuzey Bulut’u aramaya başlarlar. Kuzey, Bulut’a kızdığı için pişman olur. Yaptığı davranışın yanlış olduğunu fark eder.

6. bölüm

01.51 zaman belirtecinde Kiraz, Günseli ve Çınar’ın Bulut’u araması,

Oba halkı herhangi bir kriz durumunda yine birlik olup sorunu çözmeye çalışmaktadır.

7. bölüm

02.48-08.33 zaman belirtecinde Güneş Ana’nın anlattığı hikâyeyi tüm oba halkı hep birlikte dinlemiş ve sonunda hikâyeye hakkında konuşmuşlardır.

08.33-08.46 zaman belirtecinde Maysa, Bulut, Kiraz, Çınar ve Günseli’nin hep birlikte dereye gitmeleri ve orada hayal balığını kimin göreceğinin merakı birlik değeri içerisinde değerlendirilmektedir.

8. bölüm

05.49 zaman belirtecinde Maysa'nın gökkuşağı deneyini oba halkı çadırda hep birlikte izlemesi

06.35 zaman belirtecinde Bora'nın gölge oyununu tüm oba halkının hep birlikte izlemesi,

07.03 zaman belirtecinde Güneş Ana'nın oba halkına bugün akşam yemeğini hep birlikte yiyelim demesi,

Tüm bu örneklerde de görüldüğü üzere oba halkı birlik beraberlik içinde yaşamlarını sürdürmektedirler.

9. bölüm

02.55 zaman belirtecinde Kuzey, Devran, Bulut ve Yaman Dede'nin hep birlikte ozanı bulmak için köye gitmeleri,

03.50 zaman belirtecinde obadaki kadınların dere kenarında hep birlikte çamaşır yıkamaları,

Bu örnekler incelendiğinde obada yapılan tüm işlerde birlik ve beraberliğin hüküm sürdüğü görülmektedir. Bu birlik ve beraberlik sayesinde obada günlük yaşam daha düzenli ve kolay bir şekilde ilerlemektedir. Obadaki bu yaşamı gözlemleyen çocuklar da kendi aralarında bu birlik ve beraberliği devam ettirmektedirler. Örneğin 03.15 zaman belirtecinde Günseli, bileziğini kaybeden Kiraz'ın yanına gitmiş ve bileziği beraber aramaya başlamışlardır.

27. bölüm;

01.25-02.30 zaman belirtecinde

Ressam obadan ayrılır ve tüm oba halkı ressamı uğurlamak için bir araya gelir. Hep birlikte ressamı yolcu ederler.

28. bölüm;

05.53 zaman belirtecinde iftar sofrasına tüm aile hep birlikte oturup, yemeklerini birlikte yerler.

06.45 zaman belirtecinde oba halkı yakın bir köye hep birlikte inerler. Çocuklar Hacivat ile Karagöz'ü izlerken büyükler de teravih kılmaya giderler.

34. bölüm;

01.05 zaman belirtecinde Seher ve Perçem'in ördüğü el işlerini sergilemesi,

02.50 zaman belirtecinde Maysa ve Bulut, Çınar ve Bora grubunun koyun aşırma oyununu oynaması,

04.40-04.55 zaman belirtecinde çocukların hep birlikte oyun oynaması,

05.35 zaman belirtecinde Kuzey ve Devran'ın yağlı güreş yapması,

Şenliklerin olduğu bugünde oba halkı birlik beraberlik içinde eğlenceli etkinlikler gerçekleştirmiştir. Yapılan tüm bu etkinliklerde sürekli beraber olma durumu vardır. Etkinlikleri gerçekleştiren isimler sürekli değişse de geri kalan kişiler onları izlemektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Maysa ve Bulut çizgi filmi Unesco tarafından belirlenen 12 Evrensel Değer bağlamında incelenmiştir. Bu değerlerin çizgi filmdeki işlenişi, nasıl kullanıldığı ve kullanım durumları açıklanmıştır. Çizgi filmdeki bu durumlar açıklanırken sadece karakterlerin cümleleri ile değil gerek hikâye veya masallar gerek karakterlerin davranışları gerekse karakterlerin jest ve mimikleri kullanılmıştır. Akıncı(2013) okul öncesi dönemde değerlerin sunumu adlı çalışmasında çizgi filmlerde değerlerin sadece sözel ifade ile değil davranışsal ifade ile sunulduğunu da vurgulamıştır. Şentürk & Keskin(2019) Rafadan Tayfa çizgi filmi millî ve evrensel değerlerin “sözel ifade ve davranışsal ifade açısından” çizgi filmde yer alma sıklıklarına ilişkin ifadelerin incelenmiştir. Ünsal(2019), belirli çizgi filmleri hem davranışsal hem de sözel ifade ile birlikte incelediğini belirtmiştir. Ünsal (2019), Akıncı(2013) ve Şentürk & Keskin’in (2019) yaptığı çalışmanın sonucuyla yapılan araştırmanın sonucunun paralellik gösterdiği görülmektedir.

Değer eğitiminde değerlerin içselleştirilmesi ve daha kolay kazandırılması için okul öncesi dönem önem arz etmektedir. Bu kapsamda Keskinpalta (2018), yaptığı çalışmada değerler eğitiminin okul öncesi dönemde başlaması gerektiğini savunmuş ve okul öncesi değerler eğitimi programı tasarlamıştır. Asar (2019) yaptığı çalışmada okul öncesi dönemde değerler eğitimi programı hazırlamış ve uygulamıştır. Deney grubunda anlamlı farklılıklar olduğunu savunan araştırmacı bu dönem için değerler eğitiminin önemini vurgulamıştır. Bu anlamda yapılan çalışmaların araştırmayla benzerlik gösterdiği görülmektedir. Maysa ve Bulut çizgi filmde değerlerin olumlu yönde işlenmesi ve Maysa karakterinin okul öncesi dönemde olması, bu çizgi filmin okul öncesi dönemde değerler eğitimi için kullanılabilceğini aynı zamanda ebeveyn ve eğitimciler açısından eğitici materyal olarak kullanılabilceğini göstermektedir (Can, 1995; Arslan, 2016; Ünsal, 2018; Karaca, 2019; Ay, 2021; Kaba, 1995; Kaşka, 2020; Çetin, 2021; Üzer, 2019). Çizgi filmlerde evrensel değerlere de yer verilmelidir. Böylelikle farklı kültür ve toplumlardaki çocuklar kendilerine ait izler görüp çizgi filmi benimseyebilir. Ayrıca farklı ülkelerden gelip Türkçe öğrenmek isteyen yabancı çocuklar için bu çizgi filmler kullanılabilir (Erdem, 2019). Buradan yola çıkılarak Maysa ve Bulut çizgi filmi UYED sistemi bağlamında incelenmiş ve evrensel değerleri barındırdığı saptanmıştır.

Bandura (1969) “Bireyin her şeyi doğrudan öğrenmesine gerek yoktur. Başkalarının deneyimlerini gözlemleyerek de pek çok şey öğrenebilir.” Çocukların kişilik gelişiminde rol

model aldıkları bireylerin etkisi oldukça fazladır. Aynı şekilde çizgi film karakterleri de birçok çocuk tarafından model alınmaktadır (Aydoğan, 2019). Bu açıdan bakılacak olursa; obadaki günlük yaşamın ilerlemesi için belirli işlerin yapılması gerekmektedir. Bunlar tarım, hayvancılık, toplayıcılık, doğanın verdiklerini işleme, doğanın verdikleriyle yetinme, kilim dokuma, çamaşır yıkama, yemek pişirme gibi durumlardır. Oba halkı bu işleri bir önceki nesilden öğrenerek yapmaktadır. Bu işlerin öğrenilmesi, doğanın verdiklerinin nasıl işleneceği ve nasıl kullanılacağı gibi durumların sosyal öğrenme ile yeni nesillere aktarıldığı saptanmıştır. Yeni nesil bu becerileri öğrenirken doğrudan öğrenmenin yanında, model alarak da öğrenir.

Milli kültür ve değerlerin kazandırılması açısından çocukluk dönemi önemli bir dönemdir. Teknolojinin ilerlemesi ile evlerimize giren televizyon kültürünün aktarıcısı anlamında rol oynamaktadır. Bu nedenle doğru programların seçilmesi çocuklar açısından önem arz etmektedir. Bu anlamda Maysa ve Bulut çizgi filmi, kültürel öğeleri barındırması açısından önemli bir yapıttır. Bu anlamda çizgi filmde gelenekleri yaşatma çabası, geçmişten gelen anenelerin devam ettirilmesi, kültür aktarımının sağlanması, çocuklara ve gençlere doğa sevgisinin aşılması, doğanın korunması gibi durumların yeni nesillere aktarılmaya çalışıldığı kanısına varılmıştır. Çizgi filmde Türk kültürünün nesilden nesile aktardığı birçok unsura rastlamak mümkün. Örneğin; Hıdırellez'in gelişinin kutlandığı günlerde takıların gül ağacına takılması, çiy toplanıp yoğurt mayalanması, ateşin üstünden atlanması vs. gibi durumlar her yıl tekrar edilerek nesilden nesle aktarılmaktadır. Bu aktarımlarda özellikle yaşlı karakterlerin etkisi çok fazladır. Hem Türk kültürünün yaşlılara göstermiş olduğu saygıdan ötürü onların söz sahibi olması, hem de yaşlı karakterlerin kültürü aktarma konusundaki istek ve hevesleri bu durumun etkili olmasını sağlamıştır. Kültürel öğelerin aktarımı açısından Turhan (2018) yaptığı çalışma sonucunda çizgi filmlerde Türk kültürü, gelenekler, millî ve dinî değerlerin dikkate alındığı sonucuna varmıştır. Akbay (2019) yaptığı çalışma ile değerlerin ve Türk kültürünün nitelikli hazırlanan çizgi filmler ile aktarılabileceğini savunmuştur. Bu sonuçlarla araştırmanın sonucu benzerlik göstermektedir. Üzer (2019) yaptığı çalışma ile Küçük Hezarfen çizgi filminin kültürel değerlerin kazandırılması ve benimsetilmesinde incelenen çizgi filmin kaynak olarak kullanılabileceğini ifade etmiştir. Karakuş (2016) yaptığı çalışma ile Maysa ve Bulut isimli animasyon çizgi filmin kültür aktarımı ve somut olmayan kültürel mirasın korunması yönünden önemli bir yapım olduğu vurgulamıştır. Çetin (2018) yaptığı çalışmada incelenen çizgi filmin birçok kültürel öğeyi yansıttığını ifade etmiştir. Keloğlu-İşler (2014) yaptığı çalışma ile çizgi filmlerin popüler kültürü taşıdığı ve aktardığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırmanın sonucuyla, yapılan çalışmaların sonucu benzerlik göstermektedir.

Bu araştırmada değerlerin büyük çoğunlukla olumlu özellikler kazandırma yolunda kullanıldığı ve rol model olan bireylerin olumlu özellikler taşıdığı sonucuna varılmıştır. Maysa ve Bulut izgi filminde olumsuz öğelerin olmadığı, verilen değerlerin olumlu örnekler üzerinden işlendiği saptanmıştır. Yapımcı Mustafa Yavuz Gl ile yapılan görüşmede çatışma unsuru kullanılmadığını, bunu merak ve macera ile oluşturmaya çalıştıklarını belirtmiştir (bkz.Ek.3). Bu anlamda Maysa ve Bulut izgi filminin çocuklar için olumsuz içerik ve olumsuz mesajlar barındırmadığı sonucuna varılmıştır. Yani izgi filmde kullanılan değerlerin olumlu olarak kullanıldığı, olumsuz olarak kullanıldığı durumlarda ise sonuçlarının kötü durumlar oluşturacağı izlenimini vermiştir. Örneğin; 31. bölümde çobanın yalan söylemesi alaca (Anadolu parsı) denilen hayvanın neslinin yok olmasına sebep olmuştur. Böylelikle oba halkı her zaman doğru ve olumlu özellikleri beslerken yanlış ve olumsuz özellikleri dışlamaktadır. Bu durum çizgi filmdeki karakterlerin olumlu özellikler kazanmasına ve bu özellikleri devam ettirmesine teşvik etmektedir. Bu zellik açısından imen (2019) ve Karaca (2019) yaptığı çalışma sonucunda değerlerin olumsuz ya da kötü örnekler üzerinden değil; olumlu ve iyi örnekler üzerinden verildiğini belirtmiştir. Ayrıca Turhan'ın (2018) yaptığı çalışma sonucuna göre geçmişten günümüze kadar yapılan araştırmalarda, araştırmacıların çizgi filmlerin çocuklar üzerinde olumsuz etkilerinin azaldığını olumlu özelliklerin ise arttığını belirtmiştir. Yine Kaşka'nın (2020) yaptığı çalışma sonucuna göre seçilen belirli çizgi filmlerdeki arkadaşlık ilişkilerinin genel olarak olumlu mesajlar yoluyla ifade edildiğini saptamıştır. şahin (2019), yaptığı çalışmada belirli çizgi filmleri değerler eğitimi bağlamında incelemiş ve olumlu değerlerin en fazla olduğu çizgi filmin Maysa ve Bulut izgi filmi olduğunu ifade etmiştir. Araştırmanın sonucuyla imen (2019), Karaca (2019), Turhan (2018), Kaşka (2020) ve şahin'in (2029) yaptığı çalışmanın sonucu arasında paralellik olduğu görülmektedir. Güloğlu (2019), WınxClupizgi filminin ocuk ve gençler üzerindeki etkisi araştırmış ve çocuklara olumsuz örnek teşkil ettiğini ve çizgi filmi izleyen çocukların %40 oranında etkilendiğini belirtmiştir. olak (2019), yaptığı çalışmada İstanbul Muhafızları izgi filminde popüler kültür ve somut olmayan kültürel miras öğelerini incelemiş ve popüler kültür öğelerinin somut kültür öğelerinde fazla olduğunu ifade etmiş ve çizgi filmi bu anlamda eleştirmiştir. Yapılan bu araştırmaların sonucunda çizgi filmlerde olumsuz örneklerin olması ve olumsuz mesajlar vermesi çocuklarda olumsuz etki oluşturabilmektedir. Bu nedenle ebeveynlerin ve eğitimcilerin çizgi film seçiminde dikkatli ve seçici olmaları gerekmektedir.

Yaşlı karakterlerin güler yzly, bilgin, sevgi dolu, öğretmeyi seven, kültürlerine bağlıholmalarından dolayı oba halkı arasında samimi, mutlu ve sevgi bağının hakîm olduğu bir ilişkinin oluşmasına ortam hazırladığı sonucuna varılmıştır.

Yapılan çalışmada Maysa ve Bulut çizgi filmde UYED sistemibağlamında iş birliği değerinin en fazla işlendiği ve barış değerinin ise hiç işlenmediği sonucuna ulaşılmıştır. UYED sisteminin çizgi filmde işlenişi ve yer verilme durumu aşağıda açıklanmıştır.

İş birliği değerinin çizgi filmde on dörtbölümde işlendiğini görülmektedir. İş birliği değerinin işlendiği durumlara çizgi filmde genel olarak insan gücünün kullanılması ve makineleşmeden uzak oluş etkili olmaktadır. Böylelikle oba halkı işbirliği içinde günlük hayatlarını kolaylaştırarak yaşamlarını devam ettirdikleri sonucuna varılmıştır. Yetişkinlerin bu değeri kendi aralarında yaygınlaştırmış olması doğal olarak kendilerinden sonra gelen nesle de örnek olduğu saptanmıştır. Örneğin Yaman Dede ve Devran'ın beraber tarla ektikleri 20. Bölümde biraz zaman sonra Maysa da onlara katılmış; dedesi ve babasıyla beraber tarla ekmiştir. Yine 2. bölümde sürü başka sürüyle karışınca obadaki tüm çocuklar sürüyü ayırmak için koşunca Maysa da koşup sürüyü ayırmıştır. Örneklerden de anlaşılacağı üzere sosyal öğrenmenin etkisiyle oba halkı arasında işbirliği değerinin nesilden nesile aktarıldığını görmekteyiz.

Özgürlük değerinin çizgi filmde iki bölümde işlendiği görülmektedir. Özgürlük değerinin şu iki sebepten dolayı az işlendiği sonucuna varılmıştır: hem çizgi filmdeki sosyal yaşam hem de özgürlük değerinin birçok anlama gelmesi sebep olmaktadır. Örneğin; birey herhangi bir kısıtlama ya da engelleme durumu olmadan istediği eylemde bulunabiliyorsa özgürdür (İplikçi, 2015). Bu tanımlama üzerinden özgürlük değerinin çizgi filmdeki işlevini açıklanacak olursa çizgi filmdeki çocuklar her istedikleri eylemi özgürce yapabiliyorlar mı? Bu sorunun cevabı hem evet hem hayırdır. Evet cevabı açıklanacak olursa; çocuklar doğanın içinde istedikleri gibi koşup, dolaşip eğlenebildikleri buna engel olabilecek ya da zarar verebilecek bir unsur bulunmadığı sonucuna varılmıştır. Fakat çocukların yaşamlarının sadece oba hayatından ve sınırlı olanaklardan ibaret olması açısından bakılacak olursa cevap hayır olmaktadır. Aslında bu özgürlük değerinin felsefi boyutuyla alakalı bir durumdur. Yani eğer çocuklar oba hayatından ve bu kısıtlı imkânlardan memnun oluyorsa bu onların özgür olduğunu gösterir. Ama bu durumdan memnun olmuyorsa bu onların özgür olmadıklarını gösterir. Çizgi filmde özgürlük değerinin işlendiği bölümde özgürlüğün daha çok insanın kendi iç dünyasına olan yolculuktan bahsedildiği sonucuna varılmıştır. Böylelikle çizgi filmde özgürlük değerinin felsefi boyutuyla ele alındığı saptanmıştır. Örneğin 12. bölümde Yaman Dede Maysa'ya anlattığı hikâyeye şu mesajı vermek istemiştir: eğer korkularını yenersen mutlu ve özgür olursun. Buradan özgürlüğün bireyin kendi iç yapısıyla ilgili olduğunu ve yoruma açık bir değer olduğu sonucuna varılmıştır.

Mutluluk değerinin çizgi filmde yedi bölümde işlendiği görülmektedir. Mutluluk değerinin obada en hakîm duygulardan biri olduğunu görülmektedir. Fakat bu değerin olay örgüsünde az işlendiği sonucuna varılmıştır. Örneğin Maysa ağacının yanına giderken, obadan kırlara doğru koşarken ya da civcivlerin peşinden koşarken de mutlu olmaktadır fakat bu durumlararaştırma içerisinde incelenmemiş genel olarak davranış ve sözel ifadeler incelenmiştir. Örneğin Erez'in geldiği 30. bölümde tüm oba halkı mutlu olmuş çocuklar ona sarılmıştır. Ya da şenliklerin yapıldığı 34. bölümde koyun aşırtma yarışmasını kazanan grubun tepkilerinde, 28. bölümde Hacivat ile Karagöz' izleyen çocukların yüz ifadelerinde mutluluk değerinin olduğu saptanmıştır. Obada mutluluk değerinin hakîm olmasında yaşlı karakterlerin etkisinin çok fazla olduğu gözlenmiştir. Çünkü bu karakterlerin olaylara bakış açısının, olumlu tavırlarının, bilgin yönlerinin obadaki diğer karakterleri de bu yönde etkilediği saptanmıştır.

Dürüstlük değerinin çizgi filmde dört bölümde işlendiği görülmektedir. Bu değerin az işlenmesindeki sebep dürüstlük değerinin belirli olay örgüsü üzerinden incelenmiş olmasından kaynaklanmaktadır. izgi filmde diğer değerler genel olarak değerlerin olumlu özellikleri üzerinden aktarılırken dürüstlük değerinde bu durumun olumsuz özellikler üzerinden aktarıldığı saptanmıştır. Örneğin 2. bölümde Maysa'nın kendine ait olmayan kuzuyu vermek istememesi, 21. Bölümde Günseli'nin Maysa'nın kırılan ağacını Maysa'ya söyleyip söylememe konusunda kararsız kalması, 31. bölümde Yaman Dede'nin anlattığı hikâyede çobanın koyunları gizlice fabrikaya satması ve 34. bölümde Maysa ve Bulut'un ınar'ın eşeğini saklaması durumları olumsuz durumlardır. izgi filmde bu olumsuz durumlar üzerinden olayların sonuçları değerlendirilmiş ve dürüstlük değeri ihmal edilirse ne tür sonuçlarla karşılaşılacağı saptanmıştır. Tüm bu örneklerdeki olayların sonunda dürüstlük değerinin önemi vurgulanmış ve oba halkı için dürüstlüğün çok önemli bir meziyet olduğu sonucuna varılmıştır.

Sevgi değerinin çizgi filmde on üç bölümde işlendiği görülmektedir. Bu değerin olay örgüsü içerisinde çok fazla işlenmesi oba halkı için sevginin çok önemli bir değer olduğu ve oba halkı arasındaki bağdan kaynaklandığı kanısına varılmıştır. Bu bağın yaşlı karakterler tarafından beslenerek çocuklara örnek oldukları saptanmıştır. Maysa açısından sevgi değerei incelendiğinde, sadece insanlara değil doğadaki tüm canlılara karşı sevgi duyduğu saptanmıştır. Örneğin; 1. bölümde ağacına şmesin diye atkı bağlaması ya da kırlanęılarla vedalaşması, Kınalı'yı arkadaşı olarak görmesi, 24. bölümde leyleği tedavi etmesi vb. durumlar Maysa'nın sevgi değerinin tüm canlılara karşı olduğunun göstergesidir. Bu durumun en önemli etkeni Maysa'nın sevgi değerini gerek dedesinden nenesinden, gerek ailesinden,

gerekse arkadaşlarından öğrenerek diğer canlılara gösterdiği sonucuna varılmıştır. Aksi takdirde birey görmediği sevgiyi başka bir canlıya gösteremez.

Alçakgönüllülük değerinin çizgi filmde iki bölümde işlendiği görülmektedir. Bu değer olay örgüsü içinde az işlenmiş olması obadaki bireylerin dışa kapalı olup kendi içlerinde yaşamaları olduğu saptanmıştır. Bu değer, bireyler arasında kıyaslama yapılarak ispatlanan bir değer, fakat obadaki bireylerin kıyaslama yapılacağı başka bireyler olmadığı bu değer az işlendiği saptanmıştır. Örneğin; obanın en saygın en bilgin kişisi olarak bilinen Yaman Dede öğretmene şöyle “*İlim ilim bilmektir, İlim kendin bilmektir, Sen kendin bilmezsen, ya nice okumaktır. Bu hesap biz de çocuklarımızı tabiatın içinde kendini tanıyacağı kadar yetiştirmeye çalıştık. Ama düzenli olarak okula gitmeleri bizleri çok sevindirir tabi.*” demiştir. Yaman dede burada kendi ilmiyle düzenli eğitimi karşılaştırıp kendi ilmi konusunda alçakgönüllülük göstererek okul eğitiminin önemini vurgulamıştır.

Barış değeri çizgi filmde hiçbir bölümde işlenmemiştir. Bu durumun iki nedeni olduğu sonucuna varılmıştır: Bunlardan ilki barış kavramının dünya barışını ifade ediyor olması ve savaşlardan uzak olma durumudur. Zaten oba halkı şehir yaşamından ve yabancı insanlardan uzak bir yaşam sürmektedir, savaşmalarını gerektirecek bir durum veya savaş yapabilecekleri bir insan topluluğu olmaması, ikinci neden ise kendi aralarındaki samimi hayat ve anlaşmazlıkların olmaması kanısına varılmıştır. Yani eğer bireyler arasında sorun, çatışma veya barış değerini ihlal eden bir durum olsa bu değer yüksek çıkacaktı. Yani bu değer olumsuz olarak incelenecekti. Fakat böyle bir durum olmadığı için bu değer olay örgüsünde hiç işlenmemiştir. Bu duruma tersinden bakıldığı zaman ise barış değerinin olumsuz olarak işlenmemesi oba halkının kendi içlerinde barış içinde yaşadığının göstergesidir.

Saygı değeri çizgi filmde beş bölümde işlenmektedir. Çizgi film genel olarak incelendiği zaman saygı değerine olay örgüsü içinde çok fazla değinilmediği saptanmıştır. Fakat bu durum oba halkı arasında saygı değerinin az olduğu anlamına gelmez. Saygı değerinin obada her canlıya gösterildiği ve bu canlıların yaşam hakkını korudukları gözlenmiştir. Fakat saygı değeri olay örgüsü içerisinde yaşlı küçük karakterlerin daha yaşlı karakterlere göstermiş olduğu bir durum olarak ele alınmıştır. Örneğin Kiraz’ın 1. bölümde annesinden önce Yaman Dede’ye çay vermesi 2. bölümde Maysa’nın eğitimiyle anne babasının değil de dede ve nenesinin ilgilenmesi saygı değerinin yaşlılara gösterilen bir değer olarak işlendiğinin göstergesidir. Fakat 33. bölümde anlatılan hikâyede saygının maddi unsurlara değil de insana olması gerektiği aktarılmıştır. Bu açıdan bakılırsa saygı değerinin burada farklı bir anlamla kullanıldığını ve felsefi bir boyuta taşındığı görülmektedir. Yine bu

örnekte saygı değerinin olumsuz olarak işlendiğini görmekteyiz. Bu olumsuzluğun getirmiş olduğu sonuçlar ve olması gereken durum açıklanmıştır.

Sorumluluk değeri çizgi filmde beş bölümde işlenmektedir.Çizgi filmde oba halkının sorumluluklarını yerine getirdiğini veya sorumluluktan kaçılırsa obadaki düzenin bozulduğu sonucuna varılmıştır. Obada her karakterin günlük olarak yapmakla yükümlü oldukları belirli işler olduğu saptanmıştır. Oba halkının güne içinde bu sorumlulukları en iyi şekilde yerine getirmeye çalıştığı saptanmıştır. Oba halkı sorumluluklarını yerine getirmediği zaman aksaklıklar yaşandığı ve bu aksaklıkların obadaki diğer karakterler tarafından hoş karşılanmadığı sonucuna varılmıştır. Örneğin Kiraz'ın dereden su taşımamaya gitmek istememesinin Günseli tarafından hoş karşılanmadığı görülmüştür. Bu nedenle oba halkının tüm sorumluluklarını tam olarak yerine getirdiği sonucuna varılmıştır.

Sadelik değeri çizgi filmde dört bölümde işlenmektedir. Genel olarak çizgi filmde sadelik değerinin hakîm olduğu görülmektedir. Şehir yaşamından, makineleşmeden, teknolojiden vb. uzak oluş sade bir yaşamın göstergesidir. Fakat olay örgüsü içerisinde olmayışı sadece günlük yaşam içerisinde olmasından dolayı araştırma sırasında bu değer geleneklere bağlılık, geçmişten gelen ritüelleri devam ettirme çabası gibi durumlar üzerinden değerlendirilerek sonuçlandırılmıştır.

Hoşgörü değeri çizgi filmde bir bölümde işlendiği görülmektedir. Bu durumun incelenmesinde çizgi filmde hoşgörü gösterilmesi gereken bir olay olmadığını,yani çizgi filmde herhangi bir çatışma durumunun ve aksi düşüncelerin bir arada olmadığı sonucuna varılmıştır. Çizgi filmin yapımcısı Mustafa Yavuz Gül ile yapılan görüşmede (bkz. Ek-3) de çatışma unsuru kullanmadıkları bu durumu merak uyandırarak oluşturmaya çalıştıkları bilgisiyle bu araştırmanın sonucu benzerlik göstermektedir.

Birlik değeri çizgi filmde on ikibölümde işlenmektedir. Bu durum oba halkı arasında birlik ve beraberliğin hakîm olduğunun sonucudur. Örneğin 2. bölümde obaya kurt indiğinde oba halkının büyük bir kenetlenme örneği göstermiş olması,haberi alan küçükten büyüğe herkesin elinden gelen çabayı göstermesi birlik değerinin oba halkı arasında önemli bir değer olduğu sonucunu doğurmuştur. Oba halkı her zaman bu şekilde yaşamlarını sürdürmek zorunda olduğu aksi takdirde göçebe yaşamın getirdiği zorluklarla mücadele etmesinin zor olduğu saptanmıştır.

Çizgi filmde değerlerin aktarılması işlenmesi için farklı yöntemler kullanılmıştır. Can-Korkmaz (2018), yaptığı çalışmada okul öncesi dönemde değerler eğitiminin kazandırılmasında drama, müzik, ritim ve oyun etkinliklerinde çocukların daha kolay odaklandıklarını savunmuştur. Bu anlamda değerlerin kazandırılmasında uygun yöntemlerin

kullanılması önem arz etmektedir. Çizgi filmde bu yöntemlerden öyküleştirme yönteminin genellikle yaşlılar tarafından kullanıldığı; gençlere ve çocuklara vermek istedikleri mesaj veya öğretmek istedikleri bir öğretiyi öykü, destan, masal ya da hikâye kullanarak aktardıkları saptanmıştır. Böylelikle mesajın, alıcı kişilerde daha etkili olduğu ve daha çabuk içselleştirdikleri görülmüştür. Akran öğretimi yönteminin genellikle çocuklar arasında kullanıldığı tespit edilmiştir. Özellikle Maysa'nın yetersiz olduğu durumlarda özellikle Bulut'tan bazen de obadaki diğer çocuklardan yardım istemesi sırasında bu yöntem kullanılmıştır. Çizgi filmdeki diğer çocuk karakterlerin de akranlarından yeni bilgiler ve deneyimler öğrendiği saptanmıştır. Gösterip yaptırma yöntemi sadece bir bölümde tespit edilmiştir. Bu yöntemin, ressamın çocuklara resim yapmayı öğrettiği sırada kullanıldığı ve bu yöntemle çocukların resim yeteneklerinin olduğu, bu yeteneklerinin ortaya çıktığı saptanmıştır. Soru cevap yönteminin ise genel olarak öğrenme işleminin kapısını aralayan ve onu ilk başlatan yöntem olduğu saptanmıştır. Özellikle Maysa'nın merakı ve yeni şeyler öğrenme isteği onu sürekli soru sormaya itmektir. Böylelikle çevresindeki yetişkinlere, akranlarına ve yaşlılara sorular sorduğu tespit edilmiştir. Maysa'nın sorduğu sorulara aldığı cevaplar ile yeni bilgiler ve deneyimler öğrendiği sonucuna varılmıştır. Aynı zamanda soru cevap yönteminin diğer yöntemlerin kullanımına büyük oranda kapı araladığı saptanmıştır. Sonuç olarak yerinde kullanılan yöntemin öğrenmeye olumlu anlamda etkisi olduğunu, öğrenmeyi hızlandırdığını, edinilen bilgi ve deneyimlerin kalıcılık süresinin uzadığını ve yeni öğrenilecek bilgilere kapı araladığını söyleyebiliriz. Tepebaş & Haktanır (2013) deney ve kontrol grupları üzerinde öyküleştirme yöntemini incelemiş ve eğitimin uygulandığı deney grubunun, kontrol grubuna göre bireysel-sosyal farkındalığa ilişkin kavram puanının yükseldiği görülmüştür. Türkmenoğlu & Baştuğ (2017) yapmış olduğu çalışmada okuma güçlüğüne giderilmesinde akran desteğini araştırmış ve hem öğrenen hem de öğretmen akran grubu öğrencilerinin okuma hızı, doğru okuma, prozodik okuma ve okuduğunu anlama becerilerine ait puanları her üç metin türüne (öyküleyici, bilgilendirici ve şiir) ait ölçümlerde yükselme olduğunu gözlemiştir. Özer-Özkan & Acar-Güvendir (2013) yaptığı çalışma sonucunda ölçme ve değerlendirme dersinin yürütülmesinde öğrencilerin ilk olarak örnek olay ikinci olarak ise gösterip yaptırma yöntemini tercih ettiklerini saptamıştır. Bu durumun nedeni olarak örnek olay yönteminin, soyut kavramların somutlaştırılarak daha iyi kavranmasını sağladığını; Gösterip yaptırma yönteminin ise öğrencilerin, öğretmen rehberliğinde fiziksel ve zihinsel becerilerini geliştirmesini sağladığını savunmuştur. Yapılan bu çalışmaların sonucu ile araştırmanın sonucunun benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Sonuç olarak Maysa ve Bulut çizgi filminde barış değeri dışında tüm değerlerin işlendiği ve UYED sisteminin olumlu yönde işlendiği, bu değerler işlenirken de; uygun

yaklaşımın kullanıldığı saptanmıştır. Çizgi filmde obada sürekli devam eden bir öğrenme ve öğretme ortamı olduğu ve bu ortamda bireylerin yaşam becerileri edindiği; bireylerin edindikleri bu becerileri de günlük yaşamda uyguladıkları sonucuna varılmıştır. Ayrıca obadaki yetişkinlerin en büyük amaçlarından birinin kendilerinden sonra gelen nesle bilgi birikimini aktarmak olduğu ve gençlerin bu bilgileri en iyi şekilde öğrenmeleri için çaba sarf ettikleri görülmüştür. Genel olarak obada öğrenme-öğretme ortamının hakim olduğu ve tüm bireylerin bu çerçevede üzerlerine düşen görevi yerine getirmeye çalıştıkları saptanmıştır.

Öneriler

- UYEDsistemi bağlamında incelenen Maysa ve Bulut çizgi filmi herhangi bir öğrenme kuram ve yaklaşımını bağlamında da incelenebilir.
- Maysa ve Bulut çizgi filmi MEB tarafından yayınlanan değerler açısından da incelenebilir.
- Birinci sezonu incelenen çizgi filmin diğer sezonları da araştırma konusu olabilir.
- Türk kültürünün önemini ve Türk kültüründe bulunan öğeleri anlatmak için eğitim materyali olarak kullanılabilir.
- Okul öncesi dönemde eğitim materyali olarak kullanılabilir.
- Çizgi film senaryo olarak küçük yaş grubuna hitap eden bir üslup kullanılabilir. Özellikle masal hikâye öğeleri yalın bir dille aktarılabilir.

KAYNAKÇA

- Ağır, M. (2005). Sosyal öğrenme kuramı. B. Aydın (Ed.), *Gelişim ve öğrenme içinde* (ss. 35-50). Nobel.
- Akbay, S. (2019). *Türkiye’de üretilen çizgi filmlerin kültürü taşıma fonksiyonu içerik ve söylem açısından Pepee örneği*(Tez No. 588526) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Akıncı, A. (2013). *Okul öncesi döneme yönelik hazırlanan çizgi filmlerde değerlerin sunumu: Trt çocuk kanalı örneği*(Tez No. 349047) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arslan, A. (2018).*Okul öncesi çocukluk dönemi çizgi filmlerinde mantıksal düşünme ve bilişsel beceriler: TRT Çocuk Kanalı* (Tez No. 527308) [Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arslan, E. (2019). *Eğitim Bilişim Ağı'na ilişkin okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri*(Tez No. 582214) [Yüksek Lisans tezi, Recep Tayyip Üniversitesi Üniversitesi-Rize]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Asar, H. (2019). *Okul öncesi değerler eğitimi programının 5-6 yaş çocuklarının sosyal duygusal uyum ve değer düzeyleri üzerine etkisi* (Tez No. 559623) [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi-Denizli]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ay, H. (2021). *Kral Şakir Çizgi Filminin değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Tez No. 700542) [Yüksek lisans tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi-Bolu]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aydoğan, A. E. (2019). *Kültürel öğelerin çizgi filmlere yansımaları: Pepee ve Cedric örneği* (Tez No. 584498) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aydoğdu, Ü. R., Karamustafaoğlu, O., & Bülbül, M. Ş. (2017). Akademik araştırmalarda araştırma yöntemleri ile örneklem ilişkisi: Doğrulayıcı doküman analizi örneği, *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 556-565.
- Bandura, A. (1969). Social learning theory of identificatory processes. D. A. Goslin (Ed.), In *Handbook of socialization theory and research* (pp.213-262). Rand McNally&Company.
- Bülbün-Aktı, B. (2014). *TRT Çocuk kanalında yayınlanan okulöncesi yaş grubu çocuklarına yönelik çizgi dizilerin çocuk hakları açısından incelenmesi*(Tez No. 383184) [Yüksek lisans tezi Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Büyükalın-Filiz, S. (2009). Soru cevap yöntemi eğitiminin öğretmenlerin soru sorma bilgisi ve soru sorma tekniklerine etkisi, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3, 167-195.
- Can, A. (1995). *Okul öncesi çocuklara yönelik televizyon programları içinde çizgi filmlerin çocukların gelişimine ve iletişimine etkileri*(Tez No. 42067) [Doktoratezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Can-Korkmaz, Ş. (2018). *Okul öncesi dönemde değerler eğitimi: Ekonomi odaklı etkinlikler bağlamında bir eylem araştırması* (Tez No. 532846) [Yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi-Sakarya]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ceyhan, Ş. (2019). *Konservatuvar ortaokul devresi flüt öğrencilerinin çalgı öğrenme sürecine Albert Bandura'nın sosyal öğrenme kuramı açısından yaklaşımlar* (Tez No. 589129) [Sanatta yeterlik tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çetin, A. (2021). *Okul öncesi şarkı dağarcığının değerler eğitimi bağlamında incelenmesi* (Tez No. 706560) (Yüksek lisans tezi, Dumlupınar Üniversitesi-Kütahya). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çırpan, F. K.,& Çınar, S. (2013). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinde akran desteği ile akademik başarı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *MÜSPED*, 3(4), 191-199.
- Çimen, M. F. (2019). *Kamu yayıncısı TRT Çocuk kanalında yayınlanan rafadan tayfa çizgi filminin değerler eğitimi açısından incelenmesi*(Tez No. 570982) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çolak, A. (2019). *Popüler kültür bağlamında çizgi filmlerin kültür aktarımındaki yeri: "İstanbul Muhafızları" incelemesi* (Tez No. 569972) [Yüksek lisans tezi, Aydın Üniversitesi-Aydın].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Dışilişkiler, (2022, 8 Şubat). (<https://disiliskiler.ktb.gov.tr/TR-22148/unesco.html>)
- Dursun, Z.,& Uzuner-Yurt, S. (2017). Popüler kültür karşısında yerelliğin sunumu: "Maysa ve Bulut" örneği, *Ekev Akademi Dergisi*, 0(69), 117-129.
- Erdem, M. V. (2019). *Yabancılarla Türkçe öğretiminde çizgi film kullanımına ilişkin öğretici görüşlerinin incelenmesi* (Tez No. 577991) [Yüksek lisans tezi, Adıyaman Üniversitesi-Adıyaman].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Eren, S. (2015). *Öyküleştirme yöntemine dayalı eğitimin beş yaş çocuklarında farklılıklara saygı kazanımına etkisinin incelenmesi*(Tez No. 394841)[Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Güloğlu, H. (2019). *Çizgi film karakterleri ve yan ürünlerinin çocuklar üzerindeki etkileri (Winx Club çizgi film ve yan ürünleri örneği)* (Tez No. 575500) [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi-İstanbul].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Güven, B. (2014). Öğretim ilke ve yöntemleriyle ilgili temel kavramlar. Ş. Tan (Ed), *Öğretim ilke ve yöntemleri* içinde (8. baskı, ss. 1-28).Pegem Akademi
- İplikçi, A. (2015). Isahl Berlin'de değer çoğulculuğu ve özgürlük. *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*,55, 91-100.
- İslim, F.,&Kılıçarslan, H. (2020). Maysa ve Bulut çizgi dizisi yapıcı eleştiri bölümünün geleneksel dokuma kültürü açısından incelenmesi. *Art-e Sanat Dergisi*, 13(25), 422-442.
- İşler-Keloğlu, E. (2014). Kültürel ekme pratiği bağlamında Türkiye üretimi çizgi filmler ve çocuk bilincinin inşası. *İletişim ve Diplomasi Dergisi*, 2(1), 65-83.
- Kaba, F. (1992). *Animasyon'un eğitim amaçlı kullanımı* (Tez No. 20933) [Yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi-Eskişehir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karaca, S. S. (2019). *Çizgi filmlerde değerler eğitimi, değerler eğitimi açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filmi'nin incelenmesi*(Tez No. 569927) [Yüksek lisans tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi-İzmir]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Karaca-Atik, A. (2017). *Televizyonda yayınlanan çizgi filmlerde kişilerarası problem çözme becerilerinin incelenmesi* (Tez No. 481764) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karakuş, N. (2016). Maysa ve bulut isimli animasyon çizgi filmin kültürel öğeler açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(34), 134-149.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kaşka, O. (2020). *Sosyal öğrenme kuramı bağlamında çizgi filmlerde arkadaşlık ilişkileri üzerinden verilen iletilerin değerlendirilmesi* (Tez No. 620129) [Yüksek lisans tezi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi-Erzincan]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kaymak, N.,& Öğretir-Özçelik, A. D. (2020). Evrensel değerler üzerine bir inceleme: Vikingler Çizgi Filmi örneği. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 26-43.
- Keskinpalta, D. (2018). *Okul öncesine yönelik değerler eğitimi program tasarısının hazırlanması ve etkililiğinin değerlendirilmesi* (Tez No. 534446) [Doktora tezi, Gaziantep Üniversitesi-Gaziantep]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Kırhan, A. (2007). *Üniversite öğrencilerinin tematik televizyon kanal tercihleri kullanımlar ve doyumlar kuramı – Sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde Maltepe Üniversitesi'nde bir çalışma* (Tez No. 217671) [Yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi, İstanbul]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Livingvalues, (2021, 13 Ekim). (<https://livingvalues.net/values>)Maysa ve Bulut (2021, 12 Haziran). (<https://www.trtizle.com/search?q=maysa%20ve%20bulut>)
- Maysa ve Bulut, (2021, 19 Ocak). (<https://www.trtizle.com/cocuk/maysa-ve-bulut>) Maysa ve Bulut, (2021, 19 Ocak). (https://www.youtube.com/results?search_query=trt+%C3%A7ocuk+maysa+ve+bulut)
- Özer-Özkan, Y.,& Acar-Güvendir, M. (2013). Öğrencilerin ölçme ve değerlendirme dersinin sunulmasında tercih ettikleri öğretim yöntemleri. *Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Dergisi*, 4(1), 1-14.
- Şahin, R. N. (2019). *TRT'nin çocuklara yönelik çizgi filmlerinin Türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından incelenmesi* (Tez No. 575743) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şentürk, Ş.,& Keskin, A. (2019). Rafadan Tayfa Çizgi Filminin milli ve evrensel değerler açısından değerlendirilmesi, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 143-157.
- Tepebaş, Ş. G.,& Haktanır, G. (2013). 6 yaş çocuklarının temel kavram bilgi düzeylerini desteklemeye yönelik öyküleştirme yöntemine dayalı bir eğitim uygulaması. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 38(169), 62-79.
- Toksoy, N.,& Sapsağlam, Ö. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik çizgi filmlerin yaşayan değerler eğitimi programı (Ivep) açısından incelenmesi. *6. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi Tam Metin Bildiri Kitabı*, 539-548.
- TRT Çocuk, (2021, 14 Ekim). (<https://www.trtcocuk.net.tr/>)
- TRTKanunu, (2021, 14 Ekim). (<https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Kurum/72594194?AspxAutoDetectCookieSupport=1>)

- Turhan, H.B. (2018). *Türk yapımı animasyon filmlerinde değer aktarımı üzerine inceleme*(Tez No.513283) [Yüksek lisans tezi, Siirt Üniversitesi-Siirt]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Turp-Özdemir, Z. (2020). *Türkiye’de çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve bu çizgi filmlerin türkçe öğretimine katkısı* (Tez No. 636639) [Yüksek lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi-İstanbul].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Türkmenoğlu, M.,& Baştuğ, M. (2017). İlkokulda akran öğretimi aracılığıyla okuma güçlüğüünün giderilmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 5(3),36-66.
- UNESCO, (2000). (2021, 12 Ekim). (<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000128712>)
- Ünsal, S. (2019).*Okul öncesi döneme yönelik çizgi filmlerin değerler bağlamında incelenmesi*, (Tez No. 566255) [Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi-Karabük]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Üzer, M. (2019). *Küçük Hezarfen Çizgi Filminde yer alan millî kültür, millî değer, millî kimlik unsurlarının incelenmesi* (Tez No. 546782) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi-Ankara].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi
- Yazıcı, E., Yaman-Baydar, I., Kandır, A. (2019). Çizgi film ve çocuk: ebeveyn görüşleri, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*,10(1), 10-19.
- Yıldırım, A.,& Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. baskı). Seçkin.
- Yiğit, E. Ö.,& Erdoğan T. (2008). Sosyal bilgiler dersinde uygulanan öyküleştirme yönteminin ilköğretim altıncı sınıf öğrencilerinin yaratıcı düşünme düzeylerine etkisi. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,17(3), 399-416

EKLER

EK-1. Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Birinci Sezon Bölümler Şablonu¹

Tablo 2. *Maysa ve Bulut Çizgi Filmi 1. Sezon Bölümler Tablosu*

Bölüm Sayısı	Bölüm Adı	Bölümün Konusu
1	Göç	Yaylaklarından, kışlaklarına göç eden Akça Obalılar, bir yandan eşyalarını toplamakta bir yandan da hayvanlarını süslemektedir.
2	Yerleşme	Maysa, çadırdan çıkıp Kınalı'ya yaklaşmakta olan kurdu gördüğü sırada kangal koşarak gelir ve kurt kaçar.
3	Keşif	Seslerinin yankılarının dağlardan geldiğini duyan çocuklar, daha güçlü seslere ulaşmak için dağlara yaklaşmaya karar verir ve yola koyulurlar.
4	Simetri Çiçeği	Bulut, Kervanbaşı Kiraz'a hediye edebilmek için, Maysa'ya onun boncuk takılarından birini bozup Kiraz için yeni bir boncuktan kolye yapmak istediğini söyler. Fakat Maysa buna yanaşmaz.
5	Cevizimin Kabuğu	Maysa, küçük olduğu için Günseli, Kiraz ve Çınar'la birlikte keklik yakalamaya gidememiştir. Gençler, Bulut'u da çağırırlar. Fakat Bulut onlarla gitmek istemez.
6	Kavalın Sesi	Maysa, Bulut'un daha önce gittikleri dağdaki mağaraya gizlendiğini biliyordur. Ona ekmek ve peynir götürür. Ama ağabeyini birlikte dönmeye bir türlü ikna edemez.
7	Okul Zamanı	Gelen misafirin taşımaları eğitim sayesinde çocukların okulla buluşmasına vesile olacak öğretmen olduğu anlaşılır.
8	Işık Deneyi	Çocuklar okuldan gelir, ellerinde renkli kartonlar vardır. Kışın neden koyu renk giyilmesi gerektiğini ve gökkuşağının nasıl oluştuğunu anlamaları için öğretmenleri onlara iki deney ödevi vermiştir.
9	Hafta sonu Tatili	Obadakiler bir ozanı bulmaları gerektiğinden bahsederler. Maysa hafta sonu tatilinin ne olduğunu öğrenir.
10	Korku	Kokunun kaynağı korktuğu zaman koku salan kokarcadır.

¹Maysa ve Bulut çizgi film bölüm konuları trt.izle.com adresinden alınmıştır.

		Yavrusu yaralandığı için onu korumaya çalışmakta fakat her sakınmasında kendini biraz daha ele vermektedir.
11	Diş Buğdayı	Oba halkı bir yandan kaybolan Bora'yı bulmak için seferber olurken bir yandan da bebeğin çıkan ilk dişi için buğday hediği (diş buğdayı) kaynatırlar.
12	Bilmece	Maysa'nın ilk süt dişi düşmüştür. Fakat korkar bunu herkesten saklar. Durumu fark eden Dede, Maysa'ya bir hikâyeyle, aslında diş düşmesinin daha da büyüdüğünün işareti olduğunu anlatır.
13	Yanlış Anlama	Kulaktan kulağa oyunu oynandığı sırada, değişen cümle herkesin gülmesine neden olur. Maysa bu gülüşmeler üzerine herkes kendine güldü sanır ve darılır.
14	Mektup	Maysa'nın aklına takılan mesajın ne demek olduğudur. Günseli, mektuptan yola çıkarak mesajı anlatmaya çalışır fakat pek başarılı değildir. Maysa, düşünde Bulut'a mektup "attığını" görür.
15	Hüt-Hüt	Bulut, mağaranın dehlizine gitmek için Çınar'ı ikna etmeye çalışır fakat başarılı olamaz. Bu sefer de Maysa'dan yardım isteyen Bulut, ondan bilmediği bir bilgi öğrenir ve bu duruma çok şaşırır.
16	Sarkıt	Maysa kızamık olmuştur ve arkadaşlarına bulaştırabileceği için okula gitmesine müsaade etmezler. Oysa o gün okulda Karlar Kraliçesi'nin masalını okuyacaklardır ve Maysa okula gitmeyi çok istiyordur.
17	İlk Cemre	İlk cemrenin düşmesiyle Akça Obalılarda göç etme ve bir köye yerleşme konusunda kararsızlıklar baş göstermiştir. Obadaki herkes bu kararsızlık içerisinde. Göç mü etmeli yoksa bir köye mi yerleşmeli?
18	Umay Ana	Çocuklar yağmurun ardından oluşan gökkuşağına doğru koşmaya başlarlar ama bir türlü yaklaşamazlar. Kiraz, Maysa'ya Umay Ana'nın yeni doğan bebekleri korumak için gökkuşağından indiğini söyler.
19	Yaylak Göçü	Kervan hazırlanmış ve yaylaklarına doğru yola koyulmuştur. Bu kez kervanbaşı Günseli'dir. Fakat bir süre gittikten sonra, yollarına irili ufaklı kaya parçaları çıkar.
20	Tohum	Maysa, babası ve dedesiyle tarlaya gitmeyi ister. Devran, tarlada Maysa'ya bütün kış biriktirdiği meyve çekirdeklerini verir.

		Maysa bunları eker ve tohumların yeşermesini bekler.
21	Lokman Hekim	Maysa kayısı fidesini sularken; Bulut gelir ve ona yardım etmesini ister. Bulut, Maysa'yı koyunu gizlediği çalığa götürür, koyunun hasta olup olmadığına bakmasını ister.
22	Yengeç	Çocuklar, dereye balık tutmaya gitmek için oltalarını hazırlamaktadır. Maysa, kancayı görünce bunun balıkların ağzını acıtacağını düşünerek keyfi kaçar. Günseli de ona ağla balık tutmayı önerir.
23	Çiy Toplama	Akça Oba sakinleri artık unutulmaya yüz tutmuş, bir Yörük geleneği olan yoğurt yapımı için; baharın canlanışını simgeleyen Hıdırellez'in tan vaktinde otların üzerinden çiy toplamaktadır.
24	Leylek	Maysa ve Bulut ağacın dallarına oturmuşlardır, Bulut uzaktaki kaleye gidebilmek için hangi yolu kullanmaları gerektiğini saptamaya çalışıyordu...
25	Ressam	Çocuklar, ressamla birlikte resim yapmaktadır. Ressam ise karşısına model olarak Bulut'u almıştır. Bulut'un resmi bittiğinde çocuklar sonuçtan çok etkilenirler ve onun gibi resim yapmak isterler.
26	Koza	Maysa'nın gösterdiği yerde sadece kozalar vardır. Maysa, bunların kelebek olacağına anlam veremeden bakar. Akşam olup obaya döndüklerinde Ressam'ın çizdiği resimlere bakarlar.
27	Gülle Bülbül	Akça Obalılar, güllüğe gül toplamaya giderler. Gülü toplayıp dere kenarına gelmişler ve gül suyu ve reçel yapmaktadırlar. Bütün çocukların elleri gülün dikeninden çizik içinde kalmıştır.
28	Ramazan	Maysa'nın ailesi sahura kalkar. Davul sesi duyulur. Maysa, uyanır davul sesini saçma atılıyor sanar ve kurt indiğini düşünür. Güneş Ana, sahura kalktıklarını söyler. Pekî ama sahur ne demektir?
29	Şeker Bayramı	Sabah, Maysa uyurken Devran kırmızı rugan ayakkabıyı onun başucuna bırakır. Obanın erkekleri bayram namazı için köye giderlerken, kadınlar ve genç kızlar da bayramın son hazırlıkları tamamlamaktadır.
30	Arı	Herkes, Erez'in gelişinden çok mutlu olsa da; Dede ondan uzak durmaktadır. Maysa aradaki bu mesafeyi kaldırmak için; mendilini ıslatır ve Dede'sine kuruyana kadar vakti olduğunu

		söyler.
31	Alaca Efsanesi	Obadakiler kaşıkların kayıp olduğunu farkeder. Kaşıkları tavşanların çalıp kemirdiğini düşünürler. Ama kaşıkları aslında Kuzey toplamıştır. Bakır ve demirin çok değerli olduğunu düşünüp obadaki bütün kaşık çatalı alıp eritmiştir. Sonrasında bunun aslında bir efsaneden ibaret olduğunu öğrenir.
32	Erteleme	Perçem yıkanan çamaşırları asarken bir pantolonun cebinin yırtık olduğunu fark eder, fakat dikmeye üşenir. Dede, Devran'a Boncuk'u yıkaması gerektiğini söyler. Fakat Devran erteler.
33	Nasreddin Hoca	Bulut ve Çınar kaybolduklarına aldırmamaya çalışmaktadırlar. Bora da gece karanlığında obayı bulamayacağına kanaat getirmiş ve uyuyup yolunu sabah aramaya karar vermiş, bir ağacın önüne kıvrılmıştır.
34	Şenlik	Geleneksel yörük şenliği yapılmaktadır. Kilimler, ıstarlarda; heybeler, el işleri taşlarda sergilenmekte, kazanlar kaynamakta, ayranlar dağıtılmakta... Ve tabi ki yarışlar.

EK-2. Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Çocuk Gelişimi Danışmanı Dr. Aslı Yıldırım ile Yapılan Görüşme

Sorular ve Cevaplar

Maysa ve Bulut çizgi filminde yoğun olarak işlenen kuram veya kuramlar nelerdir?

Okuldan uzak bir ortamda olması ve yerleşik hayata yönelik bir yaşantı olmaması nedeniyle akla ilk gelen sosyal öğrenme oluyor. Bu kuram hem aile içerisinde, hem ailenin iletişim halinde olduğu çevre ve bireyler ile her göç ettikleri yerde farklı yaşantıya sahip olması nedeniyle, aklıma ilk gelen sosyal öğrenme kuramı oluyor.

Sosyal kuramına göre Maysa'nın öğrenme düzeyi/seviyesi nedir? Bu kuram sayesinde Maysa öğrenme işlemini kolaylıkla yapabiliyor mu?

Maysa karakteri, senaryolarından okuduğum incelediğim kadarıyla, bilgi transferini kolaylıkla yapabilen bir çocuk. Sosyal öğrenme kuramına göre; birebir gözlemliyor, gözlemden sonra akıl yürütüyor, önceki bildikleriyle ilişkilendiriyor hatta rüyalarında bilişsel süreçlerini nasıl işlediğini görüyoruz. Maysa yaşam içerisinde öğrenmesi gerekenleri okul olmadan da yaparak yaşayarak, deneyimleyerek, çevresindeki büyüklerinden ve akranlarından tecrübeler kazanarak bu süreci gerçekleştiriyor. Hatta Maysa sadece insanlardan değil, doğadan da çok şey öğreniyor. Dolayısıyla bitkilerden hayvanlardan da çok şey öğreniyor. Bu da göçebe kültürün getirmiş olduğu bir özellik olarak karşımıza çıkıyor.

Bilirkişi olarak incelediğiniz zaman Maysa hakkında neler düşünüyorsunuz? Yaşına uygun bilişsel, fiziksel, sosyal, psikomotor davranışları gösterebiliyor mu?

Maysa'nın bulunduğu yaşın özelliklerini gösterdiğini düşünüyorum. Özellikle bilişsel açıdan akıl yürütme süreçlerini çok iyi vurgulayarak yaptıklarını (senaryoya göre) söyleyebilirim. Türk Kültürüne ait unsurlar dolayısıyla, hem toplumsal rollerin farkına varması açısından, hem bilişsel gelişim açısından, doğadan öğrenmeyi otantik öğrenmeyle ilişkilendirilmesi açısından ilişkilendirilerek baktığımızda Maysa'nın olması gereken özellikleri taşıdığını düşünüyorum. İçinde bulunduğu öğrenme ortamları onu destekleyebiliyor gibi görünüyor.

Okul öncesi eğitimi alan bir çocukla, Maysa arasında (olumlu-olumsuz) ne gibi farklar var?

Bence Maysa okul eğitimi almadığı için sınırlandırılmamış. Maysa'yı sınıf ortamında düşündüğüm zaman sürekli soru soran, başlarda gözlemci olan, olayları anlamlandırmaya çalışan bir çocuk olarak yaşına uygun davranışları sergileyebilir. Okul yaşantısının olmaması senaryo gereği çocukta bir eksiklik yaratmamış ve gerileme olduğunu yansıtmıyor. Okul eğitimi olsa bilişsel açıdan, kavramların gelişmesi açısından, planlı programlı bir eğitimin onu destekleyeceğini düşünüyorum. Fakat sosyal duygusal anlamda hiçbir eksiğin olmadığını hatta okula gitse bu özelliklerin bu kadar gelişmeyeceğini düşünüyorum. Bir yandan da çocuk şekilleri, renkleri, kavramları daha geç öğrensın. Bu bir kayıp değil. Önemli olan onun mutlu olması, kendini ifade edebilmesi, kendini tanıması, benlik algısının olumlu yönde gelişmesi. Maysa'da bunların hepsini görebiliyoruz. Okula gitmemiş olması ona bir şey kaybettirmemiş gibi görünüyor.

Obadaki diğer çocukların yaşlarıyla arasında fark olduğunu düşünüyor musunuz?

Sosyal duygusal anlamda bir kayıplarının olduğunu ve geride kaldıklarını düşünmüyorum. Bilişsel öğrenmeler yani akademik okula giden çocuklara göre farklılıklar olabilir. Duygusal açıdan bakılırsa bana göre okula giden çocuklar mutlu değiller. Çünkü belirli bir eğitim müfredatını yetiştirmek için çocuklar bir yarış halindedeler. Liseye giden çocuklar çok yoğun olarak üniversite sınavı telaşı içindeler ve çok bunalmış durumdadalar. Bu da hem sosyal hem de duygusal durumlarını olumsuz etkileyebiliyor. Obadaki çocuklar okul ve akademik başarı kaygısını hissetmiyorlar. Böyle bir olumlu yanı var.

Genel olarak bakıldığı zaman Maysa ve Bulut çizgi filminin içeriği ve verdiği mesajlar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Önce içeriğine değineyim. İçerik olarak baktığımız zaman Türk Toplumunun geçmişine ışık tutuyor. Çünkü Türkler göçebe kültürden yerleşik yaşama geçmiş olan bir toplum. Şehir hayatında yaşayan bir çocuk Türk Kültürüne ait bu özellikleri, geçmişe yönelik alışkanlıkları, örf, adet vs. öğrenmiş oluyor. İçerik olarak ben olumlu olduğunu düşünüyorum ve özellikle şehir hayatının çok içinde olan çocuklar için farklı bir bakış açısı kattığını düşünüyorum.

Verdiği mesaj açısından ise her bölüm farklı bir mesaj içeriyor. Türk Kültürüne ait, geçmişten gelen birçok mesaj barındırıyor. Türk Kültürünü bir çocuğun gözünden anlatmaya çalışıyor. Verdiği mesaj da bu geçmişten günümüze gelen hatta gelirken de bir takım aksaklıklara uğrayan alışkanlıklar hakkında ipuçları verdiğini düşünüyorum.

EK-3. Maysa ve Bulut Çizgi Filmi Yapımcısı Mustafa Yavuz Gül İle Yapılan Görüşme

Sorular ve Cevaplar

Yörük hayatını anlatan bir çizgi film yapmakla neyi amaçladınız?

Doğa içinde bir kız çocuğunun yaşamını anlatmayı planladık ve bunu yörük hayatı üzerinden anlatmak istedik. Yörük hayatını konu edinmekle birkaç amacı bir arada aktardık. Bunlar: hayvanları ve doğayı tanıtmak, Türk Kültürünü öğretmek, Türk Kültürünü yeni nesillere aktarmak, bize ait kaybolan özellikleri göstermek. Ayrıca arkadaşlık, dostluk, sevgi ve insani ilişkileri anlatabilmek için yörük hayatı en uygun konu oldu.

Çizgi film dönem olarak hangi dönemi anlatıyor?

Çizgi filmdeki karakterlerin kıyafetleri 1950 -1960 yıllarını kapsamakta fakat sosyal yaşam 1990 yıllarının başı, cep telefonu çıkmadan önceki dönemi, anlatmaktadır.

Karakterleri belirlerken hangi kriterleri göz önünde bulundurdunuz?

Karakterlerin belirlenmesindeki en önemli kriter belirli olay örgüsünün sürdürülebilmesidir. Çizgi filmde çatışma ve olumsuz durumların olmadığı bir senaryo kurgulanmıştır. Bu nedenle daha çok naif hikâyeler, doğayla mücadele, vahşi hayvanlar Türk Kültürü gibi durumlar kullanılmış ve durumlara uygun karakterler belirlenmiştir. Örneğin; Türk Kültürünü anlatabilmek için Yaman Dede ve Güneş Ana seçilmiştir. Maysa'nın eğitimiyle de genellikle bu karakterler ilgilenmiştir.

Çizgi filmdeki karakterler hangi yaş aralığında bulunmaktadır? Eğer okula gitseydiler kaçınıcı sınıfa gitmeleri gerekiyor?

Maysa: 5-6 yaş okul öncesi dönem

Bulut: 10-12 yaş ilkokul dönemi

Kiraz: 10-12 yaş ilkokul dönemi

Çınar: 10-12 yaş ilkokul dönemi

Günseli: 14-15 ortaokul dönemi

Bora: 16-17 lise dönemi

Çizgi filmin türü nedir?

Eğitici çizgi bir çizgi film diyebiliriz. Yoğunlukla değerler eğitimi var. Genellikle her bölümde bir değer, bir fikir veya bir tema var.

Çizgi filmin diğer çizgi filmlerle arasındaki fark nedir? (Teknik olarak)

Çizgi filmde grafik bir tarz yerine illüstrasyon tadında bir çizgi kullanılmıştır. Animasyon ritminde ise aksiyon çizgi filmlerinden farklı olarak daha dingin bir akış tercih edilmiştir. Teknik olarak iki boyutlu animasyon yani 2D kullanıldı. Renklendirmelerde ise genellikle pastel renkler kullanıldı.

Çizgi filmi konusu, mesajları açısından incelersek hitap ettiği yaş grubu nedir?

Aslında baktığımız zaman herkese hitap ediyoruz. Nostaljik bir havası olduğu için yetişkinler de beğeniyor. Dramatik yapıda iyi kötü çatışmasından ziyade insanların birbiriyle ve doğayla ilişkisi üzerinden hikâyeler kurgulanıyor.

EK-4. UNESCO Yaşayan Evrensel Değerler ve Göstergeleri

Tablo 3. UNESCO Yaşayan Evrensel Değerler ve Göstergeleri²

Değer adı	Göstergeleri	Göstergeleri	Göstergeleri
Barış	3-7 yaş Huzur, kendim ve başkaları hakkında olumlu düşünce	8-14 yaş Savaşın yokluğu, dünya barışı, sakin bir zihin	Genç yetişkin Savaşın yokluğu, dünya barışı, şiddetsizlik
Sevgi	Sevimlilik, paylaşmak, kibar olmak, öfkeden uzaklık	Başkalarını sevmek, başkaları için iyiliği istemek, şefkat, aile sevgisi, dünya sevgisi, ülke sevgisi	Doğa sevgisi, şefkat, vatan sevgisi, eşitlik, iyi niyet inancı
Saygı	Başkalarını dinlemek, başkalarına iyi davranmak, kendine değer vermek	İl saygı, kendine saygı duymak, saygı gösteren saygı görür, herkes saygıyı hak eder	Her insan doğuştan değerlidir, saygı gösteren saygı görür, kendine saygı duymak
Sorumluluk	Önemsemek, elinden geleni yapmak, payına düşen işi yapmak	Barışçıl sorumluluk, görevleri dürüstlikle yerine getirmek, isteklerimize ulaşma yolu	Üzerine düşeni yapmak, gerekli olanı kabul etmek, barışçıl sorumluluk
Hoşgörü	Başkalarını kabul etmek, farklılıklara saygı duymak, hataları kabul edebilmek	Barış amaç hoşgörü yöntemidir, karşılıklı anlayış, olumsuzluklara tahammül etmek	Barış amaç hoşgörü yöntemidir, farklılığın güzelliğine açık olmak, iyiliği takdir etmek
Dürüstlük	Doğruyu söylemek, gerçeği fark etmek	Doğruyu söylemek, doğru olanı yapmak, adil olmak, verilen sözü tutmak,	Doğruyu söylemek, dürüst kişi güvenilir kişidir, emanete iyi bakmaktır,
Alçakgönüllülük	Başarı karşısında gösteriş yapmamak,	Güç karşısında gösteriş yapmamak, içsel güçlülük içsel mutluluk, güçlü yanları bilmek	Benliğin dışsal değil içsel kaynaklardan beslenmesi, kibirden uzak olma, başka kalplerde iyi bir insan olabilmek
Mutluluk	İçsel sevgi huzur, arkadaşlarla eğlenmek,	İçsel sevgi huzur, kargaşadan uzak olma, umut, iyi dilekler	Mutluluk ver mutluluk al, içsel sevgi huzur, umut ve amaç duygusu, içsel

² Bu bilgiler UNESCO resmi sayfasından alınmıştır (livingvalues.com).

	iyi dilekler dileyebilmek	dileyebilmek, kendinden memnun olmak	memnuniyet,
İşbirliği	Herkesin bir şeyin yapımına yardım etmesi, ortak amaç	Ortak amaç, herkesin payına düşen işi kabul etmesi,	Ortak amaç, herkesin payına düşen işi kabul etmesi,
Sadelik	Doğal olmak, dünyadan öğrenmek, israf etmemek, eldekini kullanmak	Doğal olmak, topraktan öğrenmek, kaynakları doğru kullanmak, küçük şeylerle mutlu olmak	Doğal olmak, dünyadan öğrenmek, anı yaşamak, yerel kültürden öğrenmek, iç güzelliği takdir etmek
Özgürlük		Akıl ve kalpte bulunur, her tam haklara sahip olduğun tam özgürlük olmaktadır, içsel özgürlük	Amaca uygun yaşam sürebilmek, eşit haklar sağlandığında tam özgürlük olmaktadır.
Birlik	Grup içindeki uyum, aynı anda birlikte hareket edebilmek, ortak hedefe yönelebilmek	Gruptaki bireyler arasındaki uyum, ortak hedef, büyük görevlerin basitleştirilmesi	Grupla istikrarlı olmak, grup içindeki ortak vizyon

EK-5. Araştırma Kapsamında Kullanılan Veri Formu Çalışması

Sanal formda aşağıdaki tablo şeklinde bir tablo oluşturulmuş ve katılımcılardan bölümlerde bulunan değerleri işaretlemeleri istenmiştir.

Tablo 4. *Sanal Veri Formu Örneği*

Bölümler	İşbirliği	Özgürlük	Mutluluk	Dürüstlük	Sevgi	Alçak gönüllülük	Barış	Saygı	Sorumluluk	Sadelik	Hoşgörü	Birlik
1. bölüm												
2. bölüm												
3. bölüm												
4. bölüm												
5. bölüm												
6. bölüm												
7. bölüm												
....												
33. bölüm												
34. bölüm												

ÖZGEÇMİŞ

İlkokul ve ortaokulu Göktürk İlköğretim Okulu'nda okudu. Lise öğrenimini Milliyet Anadolu Öğretmen Lisesi'nde tamamladı. Ardından Atatürk Üniversitesi Okul Öncesi Öğretmenliği Bölümü'ne yerleşti. Lisans eğitiminin ardından MEB'e bağlı bir okul öncesi kurumunda göreve başladı. Halen burada göreve devam etmektedir. Evli ve bir çocuk annesidir.

